

Johanna Peltoniemi

KANSALLINEN IDENTITEETTI JA ULKOSUOMALAISUUS

Ulkosuomalaisparlamentin täysistunnot vuosina 1997 – 2007

Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen laitos
Valtio-oppi
Pro Gradu -tutkielma
Huhtikuu 2011

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimuksen laitos

PELTONIEMI JOHANNA: Kansallinen identiteetti ja ulkosuomalaisuus. Ulkosuomalaisparlamentin täysistunnot vuosina 1997 – 2007.

Pro gradu -tutkielma, 75 s., 18 liites.

Valtio-oppi

Huhtikuu 2011

Tutkielma tarkastelee Ulkosuomalaisparlamentin (USP) toimintaa vuosina 1997–2007. Tavoitteena oli antaa yleiskuva Ulkosuomalaisparlamentin toiminnasta ja sille asetetuista tavoitteista. Tutkielmassa selvitettiin kuinka paljon ja mihin kysymyksiin liittyviä aloitteita Ulkosuomalaisparlamentin jäsenjärjestöt tai jäsenet ovat Ulkosuomalaisparlamentin istunnoille tehneet. Toisena tutkimustehtävänä oli selvittää, mitä aloitteille tapahtui valiokuntakäsittelyssä sekä Ulkosuomalaisparlamentin täysistunnon hyväksymän päätöslauselman jälkeen. Tapaustutkimus kohdistuu kahteen aloitekokonaisuuteen, kaksoiskansalaisuus- sekä kirjeäänestyskysymykseen. Tutkielman aineisto on koottu Ulkosuomalaisparlamentin sihteeristön arkistoimasta Ulkosuomalaisparlamentin toimintaa koskevasta materiaalista. Aloitteita koskeva aineisto on koottu teytyjen aloitteiden sekä päätöslauselmien pohjalta. Tutkielmassa on käytetty sisällönerittelyn metodia. Työn teoreettinen lähtökohta on kansallisen identiteetin yhteys Ulkosuomalaisparlamentin syntyyn ja toimintaan. Tutkielman teoreettinen pohja tukeutuu Pasi Saukkosen, Will Kymlickan, Vilho Harlen sekä Osmo Jussilan näkemyksiin kansallisesta identiteetistä sekä suomalaisesta kansallisesta identiteettiprojektista.

Kansallisen identiteetin käsite nousee keskusteluun, kun identiteettiä luodaan tai uhataan sekä toisaalta identiteetikriisin jälkeen. Ulkosuomalaisten osalta kyse on lähinnä kansalliseen identiteettiin kohdistuvasta uhasta. Kyseessä ei ole niinkään fyysinen uhka, vaan ajatus oman kansallisen identiteetin epävarmuudesta tai heikkoudesta, joka sisäisen tai ulkoisen paineen yhteydessä riittää synnyttämään tarpeen ylläpitää kansallista identiteettiä. Identiteetin ylläpitämisen tarpeen voidaan nähdä syntyvän ulkosuomalaisten keskuudessa silloin, kun identiteettiä ”uhataan sisältäpäin”, jolloin esimerkiksi äänestysmatkat rajoittavat (ulkosuomalaisten) mahdollisuuksia osallistua suomalaisen yhteiskunnan demokraattiseen päätöksentekoon suomalaisessa yhteiskunnassa, tai kun sitä ”uhataan ulkoapäin”, jollainen tilanne saattaa syntyä esimerkiksi monikulttuuristen avioliittojen yhteydessä. Ulkosuomalaisparlamenttia voidaankin pitää osana identiteettiprojektia, sillä se toimii ulkosuomalaisten keskuudessa nimenomaan kansallisen identiteetin säilyttäjänä, mahdollisesti jopa rakentajana.

Tämän pro gradu -tutkielman tutkimustulokset osoittavat, että ulkosuomalaisia kiinnostavat erityisesti kansalaisuuteen liittyvät asiat, Suomi-kouluihin liittyvät kysymykset sekä äänestysmahdollisuudet entisen kotimaan vaaleissa. Erityisesti kaksoiskansalaisuus-kysymyksen voidaan nähdä ilmentävän juuri ulkosuomalaisten kansallista identifioitumista Suomeen.

Kun Ulkosuomalaisparlamentti perustettiin vuonna 1997, päätettiin sen hallinto antaa vuodesta 1927 toimineen Suomi-Seura ry:n tehtäväksi. Oletus on, että tämä ratkaisu korosti identiteetin lisäksi USP:n yhteiskunnallista vaikuttamispyrkimystä. Parlamentti sai heti alusta alkaen tuekseen ja taustatoimijoiksi henkilöitä, jotka olivat kokeneita kansalaisjärjestötoiminnassa ja tunsivat hallintobyrokratian. USP on kattanut koko ajan – ilmeisesti hyvin tietoisena valintana – koko suomalaisen poliittisen kentän. Ulkosuomalaisparlamentin toimintastrategia on hyvin rakennettu, edustava ja toimiva, minkä voidaan nähdä vaikuttaneen siihen, että Ulkosuomalaisparlamentti sai alle kymmenessä vuodessa sananvaltaa suomalaisessa poliittisessä elämässä ja tuli kuulluksi myös lainsäädäntötyössä.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
1.1. Maasta maahan muuttajat	1
1.2. Tutkimuksen rakenne	5
2. KANSALLINEN IDENTITEETTI JA SUOMALAINEN IDENTITEETTIPROJEKTI	7
2.1. Kansallinen identiteetti	7
2.2. Suomalainen identiteettiprojekti ja kansalliset myytit	12
2.3. Tutkimuskysymys, aineisto ja metodi	15
3. ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN TOIMINTA	17
3.1. Ulkosuomalaisparlamentin historia	17
3.2. Ulkosuomalaisparlamentin rakenne ja päätöksenteko Ulkosuomalaisparlamentissa	19
3.3. Osallistujat	22
4. ALOITTEET	25
4.1. Aloitteiden määrällinen kehitys	25
4.2. Aloitteiden sisällöllinen erittely valiokunnittain	30
4.2.1. Kansalaisuusvaliokunta	30
4.2.2. Kulttuurivaliokunta	32
4.2.3. Nuorisovaliokunta	33
4.2.4. Opinto- ja koulutusvaliokunta	34
4.2.5. Sosiaalivaliokunta	36
4.2.6. Seniorivaliokunta	37
4.2.7. Sääntövaliokunta	38
4.2.8. Talousvaliokunta	39
4.2.9. Tiedotusvaliokunta	40
4.2.10. Poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta	41
4.2.11. Muut valiokunnat	43
4.3. Päätöslauselman jälkeen	44

5. TAPAUSESIMERKKEJÄ	47
5.1. Kaksoiskansalaisuus	47
5.2. Kirjeäänestys	54
6. ULKOSUOMALAISPARLAMENTTI TÄNÄÄN	62
7. YHTEENVETO	65
LÄHTEET	71
LIITTEET	76

Taulukot ja kuvat

Taulukko 1. Vuosina 1997–2007 Ulkosuomalaisparlamentin istuntoihin osallistuneet henkilöt maanosittain	24
Taulukko 2. Kaikki aloitteet vuosina 1997–2007	26
Taulukko 3. Vuosina 1997–2007 tehdyt aloitteet valiokunnittain	27
Taulukko 4. Vuosina 1997–2007 käsitellyt aloitteet valiokunnittain	27
Taulukko 5. Eniten aloitteita käsitellyt valiokunta istunnoittain	30
Taulukko 6. Istuntojen 1998 ja 2005 aloitteet niiden toimeenpanon mukaisesti	46
Taulukko 7. Äänestysaktiivisuus vaaleissa 1995–2009	55
Taulukko 8. Vuosien 1997–2007 istuntoihin osallistuneet	62
Kuvio 1. Ulkosuomalaisparlamentin rakenne	22
Kuvio 2. Jäsenjärjestöt	23
Kuvio 3. Päätöksenteko Ulkosuomalaisparlamentissa	25
Kuvio 4. Kansalaisuusasioita koskevat aloitteet	31
Kuvio 5. Kulttuuriasioita koskevat aloitteet	33
Kuvio 6. Nuorisoa koskevat aloitteet	34
Kuvio 7. Opinto- ja koulutusasioita koskevat aloitteet	35
Kuvio 8. Sosiaaliasioita koskevat aloitteet	37
Kuvio 9. Senioreita koskevat aloitteet	38
Kuvio 10. Sääntöjä koskevat aloitteet	39
Kuvio 11. Taloutta koskevat aloitteet	40
Kuvio 12. Tiedotusta koskevat aloitteet	41
Kuvio 13. Poliittisia ja virallisia asioita koskevat aloitteet	43
Liitetaulukko 1. Ulkosuomalaisparlamentin vuosien 1997–2007 istuntoihin osallistuneet henkilöt maittain	76
Liitetaulukko 2. Ulkosuomalaisparlamentin istuntoihin osallistuneiden henkilöiden määrä vuosina 1997–2007	77
Liitetaulukko 3. Vuosina 1997–2007 tehdyt aloitteet valiokunnittain prosentuaalisesti	78
Liite 4. Valiokunnissa vuosina 1997–2007 käsitellyt aloitteet sisällöittäin	79
Liite 5. Ulkosuomalaisparlamentin jäsenjärjestöt maanosittain	93
Liite 6. Ulkosuomalaisparlamentin jäsenjärjestöt maailmalla	94

1. JOHDANTO

1.1. Maasta maahan muuttajat

Maahanmuutto on noussut isoksi poliittiseksi kysymykseksi viimeisten parinkymmenen vuoden aikana. Enää ei puhuta vain siitä, kuinka auttaa ihmisiä hädässä tai kuinka paikata työvoimapulaa. Humanitaarisuus ja vapaa liikkuvuus eivät ole enää keskustelun keskiössä, nykyään puhutaan ”työperäisestä maahanmuutosta” ja ”maahanmuuttokriittisyydestä” sekä pohditaan, millainen maahanmuutto olisi kannattavaa vastaanottavan maan näkökulmasta, näin niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa ja maailmalla. Minua on kiinnostanut siirtolaisuus poliittisena kysymyksenä jo pitkään. Yhtenä syynä tähän kenties se, että kuulun siihen suomalaiseen ikäluokkaan, joka on aina koostunut monista eri kulttuureista tulleista ihmisistä. Kesällä 2009 tein yhteiskuntatieteiden maisterin opintoihin kuuluvan työharjoittelun Suomi-Seurassa, jolloin myös syntyi ajatus valita ulkosuomalaisuus ja eritoten Ulkosuomalaisparlamentti pro gradu -tutkielmani aiheeksi. Tässä tutkielmassani selvitän Ulkosuomalaisparlamentin toimintaa sen kymmenen ensimmäisen toimintavuoden (1997–2007) aikana kansallisen identiteetin näkökulmasta.

Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) vuoden 2002 siirtolaisuusraportin mukaan maailman väestöstä kolme prosenttia eli 175 miljoonaa ihmistä asuu muussa kuin syntymämaassaan. Siirtolaisten määrä on yli kaksinkertaistunut vuosina 1970–2000. Raportin mukaan maailmassa on noin 16 miljoonaa pakolaista, joten noin yhdeksän prosenttia kaikista siirtolaisista on pakolaisia. Maailmanlaajuisesti eniten muuttovoittoa saavia alueita ovat Eurooppa, Pohjois-Amerikka ja Persianlahden alue. Esimerkiksi Eurooppa on saanut muuttovoittoa kaikkialta muualta paitsi Pohjois-Amerikasta. Keskimäärin yksi kymmenestä teollisuusmaassa asuvasta on siirtolainen – ja keskimäärin yksi seitsemästäkymmenestä kehitysmaassa asuvasta on maahanmuuttaja.¹

Kari Pitkänen ja Ari-Pekka Sihvonen ovat arvioineet, että massiivista siirtolaisuutta Euroopasta on ollut ainakin 1800-luvulta lähtien. Vilkkaimmillaan siirtolaisuus oli vuosisadan vaihteessa 1800–1900, jolloin valtameren taakse suuntautunut muuttoliike vähensi maanosan väestönkasvua selvästi, jopa 25 prosenttia. Sata vuotta myöhemmin väestönkasvu hidastui siirtolaisuuden vuoksi eniten Latinalaisessa Amerikassa, arviolta noin 2-3 prosenttia vuodessa. Aasiassa ja Afrikassa siirtolaisuuden väestönkasvua hidastava vaikutus on alle prosentin vuositasolla.²

---

¹ YK 2002, 2-4.

² Pitkänen & Sihvonen 2003.

Eurooppa oli siirtolaisuuden huomattavin lähtöalue 1800-luvulta aina 1960-luvulle. Kuitenkin samanaikaisesti läntinen Eurooppa on ollut viimeisen sadan vuoden ajan muuttovoittoa saava alue. Eniten siirtolaisuudesta ovat hyötäneet Iso-Britannia ja Saksan liittotasavalta, joissa siirtolaisuus kääntyi varhain muuttovoittoiseksi. Länsi-Euroopan maista muun muassa Irlanti ja Suomi ovat kehittyneet hitaammin enemmän maahanmuuttajia vastaanottaviksi kuin luovuttaviksi maiksi.³ Altti Majavan mukaan Länsi-Eurooppa itse asiassa ottaa nykyään tiukoista maahantulorajoituksista huolimatta vastaan enemmän ulkomaalaisia kuin mikään muu maapallon suuralue⁴.

Suomessa maan sisäinen ja ulkoinen muuttoliike oli vielä 1800-luvulla suhteellisen vähäistä, ja esimerkiksi 1880-luvulla noin 96 prosenttia väestöstä asui syntymäläänissään. Suomen ensimmäinen siirtolaisuusaalto sijoittuu vuosisadan vaihteeseen, hieman myöhempään kuin muiden Pohjoismaiden. Vuosina 1880–1930 Suomesta muutti ulkomaille 400 000 henkilöä, joista vain harva palasi. Siirtolaisuus suuntautui lähinnä Pohjois-Amerikkaan, ensin Yhdysvaltoihin ja vuoden 1924 jälkeen Kanadaan Yhdysvaltojen kiristettyä siirtolaispolitiikkaansa.⁵

Toinen suuri siirtolaisuuden aalto Suomessa tapahtui 1960–1970-luvun taitteessa. Toisen maailmansodan jälkeinen siirtolaisuus on suuntautunut lähinnä Ruotsiin. Vuosina 1969–1970 Suomen muuttotappio Ruotsille oli yli 80 000 henkilöä. Kaiken kaikkiaan toisen maailmansodan jälkeen Ruotsiin on muuttanut puoli miljoonaa suomalaista, joista noin 300 000 pysyvästi. Ruotsiin muutto on pohjoismaisittain Suomen oma erityispiirre, sillä esimerkiksi Norjasta tai Tanskasta muutettiin tuolloin Ruotsiin selvästi harvemmin. Ruotsissa asui vuonna 1999 runsaat 446 000 ensimmäisen ja toisen polven suomalaista. Heistä 200 000 kuuluu ensimmäiseen eli Suomessa syntyneeseen sukupolveen. Kun maailmalla on noin 600 000 ensimmäisen sukupolven suomalaista, asuu heistä kolmannes Ruotsissa.⁶

Siirtolaisuus muualle kuin Ruotsiin on toisen maailmansodan jälkeen ollut vähäisempää. Kun Ruotsiin on muuttanut toisen maailmansodan jälkeen yli puoli miljoonaa suomalaista, on muihin maihin muuttanut samaan aikaan noin 180 000 suomalaista. 1980-luvun lopulta lähtien muuttovirrat ovat

---

³ Pitkänen & Sihvonen 2003.

⁴ Majava 2002, 220.

⁵ Pitkänen & Sihvonen 2003.

⁶ Söderling 2002, 193.

suuntautuneet kuitenkin aiempaa enemmän myös muualle Eurooppaan, lähinnä Euroopan unionin alueelle ja Norjaan.⁷

Euroopan yhdentyminen on osaltaan vaikuttanut suomalaisten uudentyyppiseen maastamuuttoon. Yhä useamman lähdön syynä on perinteisempien syiden, töiden tai puolison, sijaan opiskelu tai eläkepäivien vietto ulkomailla.⁸ Kun maailmalla asuvien 600 000 ensimmäisen polven suomalaisten lisäksi lasketaan kolmannen ja sitä useamman polven suomalaiset, nousee luku jo 1,3 miljoonaan. Vertailun vuoksi Helsingin asukasluku on 580 000⁹ ja koko Uudenmaan 1,4 miljoonaa¹⁰.

Kaiken kaikkiaan 1900-luvun kuluessa Suomesta muutti siirtolaiseksi yli miljoona henkilöä, joista noin puolet ennen toista maailmansotaa. Pääsuunnat Suomesta suuntautuneella siirtolaisuudella olivat siis Pohjois-Amerikka ja Ruotsi, joihin molempiin lähti puolisen miljoona suomalaista. Söderling arvioi siirtolaisuuden, nimenomaan lähtömuuton vaikutuksen olleen Suomen väestömäärään huomattava: ilman siirtolaisuutta Suomen väkiluku olisi noin seitsemän miljoonaa. Väestövaikutus kumuloituukin ajan kuluessa, sillä muuttajat vievät mukanaan myös syntymättömät sukupolvet.¹¹

Nykyään keskiverto Suomesta ulkomaille muuttava on Uudeltamaalta kotoisin oleva 25–34-vuotias nainen, joka muuttaa esimerkiksi avioitumisen takia Keski-Eurooppaan. Muuttaja on usein korkeasti koulutettu ja ruotsinkielinen. Keski-Euroopan ohella tärkeimpiä muuttokohteita ovat edelleen Ruotsi, Norja, Iso-Britannia ja Espanja.¹²

Naiset olivat enemmistönä erityisesti Keski-Eurooppaan vuosina 1980–1999 suuntautuneessa muuttossa. Ilmiö selittyy pitkälti kansallisuudet ylittävillä avioliitoilla. Miehet ovat naisia taipuvaisempia palaamaan kotimaahan. Vuosina 1980–1996 miesten muuttotase oli yli 10 000 henkilöä muuttovoiton, mutta naisten kohdalla muuttotappiota oli samaan aikaan 1200 henkilöä. Myös koulutus näyttäisi vaikuttavan ulkomaille muuttoon. Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus kaikista yli 15-vuotiaista maastamuuttajista kasvoi vuosina 1987–1999 10 prosentista yli 30 prosenttiin. Korkeammin koulutetut muuttivat selvästi muita enemmän Afrikkaan ja Aasiaan, kun taas perinteisemmät muuttajaryhmät siirtyivät Eurooppaan ja Oseaniaan (lähinnä Australiaan). Kuitenkin myös Eurooppa-muuton sisällä oli eroja: korkeasti koulutetut hakeutuivat Keski-Eurooppaan, kun taas Ruotsi,

---

⁷ Söderling 2002, 206.

⁸ Ylänkö 2009, 5.

⁹ Tilastokeskus 2009b.

¹⁰ Tilastokeskus 2009a.

¹¹ Söderling 2002, 204-205.

¹² Mt, 208.

Viro ja Espanja houkuttelivat vähemmän koulutettuja. Keski-Euroopan merkitys suomalaisten muuttokohteena on lisääntynyt Suomen EU-jäsenyyden aikana.¹³

Söderlingin tutkimuksen mukaan suurin muuttajaryhmä on nykyään 25–34-vuotiaat, kun aiemmin (1970–1990) se oli 15–24-vuotiaat. Tästä on seurannut myös se, että lähtijät ovat useammin perheellisiä ja tämän vuoksi myös alle seitsemänvuotiaiden lasten osuus muuttajista on kasvanut selvästi. Kuitenkin myös kohdemaat, muuttajan ikä sekä siviilisääty vaikuttavat: Pohjoismaihin muuttaa edelleen suhteellisen paljon nuoria ja perheettömiä henkilöitä, kun taas muualle Länsi-Eurooppaan muuttavat ovat varttuneempia. Espanjaan ja Portugaliin muuttavista yli puolet on täytännyt 40 vuotta. Etelä-Eurooppaan muuttavien keski-ikää nostaakin eläkeläisten muuttoliike.¹⁴

Muuttoliikkeen tarkastelua vaikeuttaa sen monimuotoisuus. Muuttoliike voi olla vapaaehtoista liikkuvuutta tai pakolaisuutta, ja vapaaehtoinen liikkuvuus voi tarkoittaa paitsi siirtolaisuutta myös maassamuuttoa. Siirtolaisuuteen liittyvät termit muuttuvat nopeasti.¹⁵ Termiä maahanmuuttaja, jota nykyään käytetään hyvin yleisesti, voidaan pitää synonyyminä termeille muukalainen, siirtotyöläinen tai siirtolainen. Puhekielessä maahanmuuttajalla viitataan usein myös pakolaisuuteen. Tässä työssä käytettynä termi maahanmuuttaja tarkoittaa lähinnä vapaaehtoista, esimerkiksi parempia elinoloja etsivää, liikkumista maasta toiseen.

Maailmanlaajuisesti keskustellaan maahanmuuttajien asenteesta ja suhtautumisesta valtaväestöön. Esimerkiksi Söderling on pohtinut kysymystä, mihin siirtolaisuus päättyy? Söderlingin mukaan jo toisen polven maahanmuuttajien kohdalla tapahtuu tyypillisesti sekoittumista, kun useat maastamuuttajat alkavat avioitua uuden kotimaansa syntyperäisten kansalaisten kanssa. Toisen polven maahanmuuttajien juurista enää puolet on vanhassa kotimaassa. Esimerkiksi Ruotsin vajaan 250 000 toisen polven suomalaisesta maahanmuuttajasta vain 62 000:lla molemmat vanhemmat ovat syntyneet Suomessa, kun taas selkeällä enemmistöllä, noin 150 000:lla, toinen vanhemmista on syntynyt Suomessa ja toinen Ruotsissa. Siirtolaisuuteen liittyvä väestöprosessi on havaittavissa Suomessakin, sillä maahanmuuttajaväestömme avioliitoista lähes puolet (47 prosenttia) on sellaisia, joissa puoliso on suomalainen.¹⁶

---

¹³ Söderling 2002, 208.

¹⁴ Mts.

¹⁵ Mt, 194.

¹⁶ Mt, 193.

Vuonna 1997 perustettiin Ulkосуomalaisparlamentti (USP) maailmalla asuvien suomalaisten ja ulkосуomalaisjärjestöjen avoimeksi yhteistyö- ja edunvalvontafoorumiksi. Sen toiminnan tarkoituksena on koota maailmalla asuvat suomalaiset päättämään itseään koskevista asioista. Ulkосуomalaisparlamentti toimii sekä eräänlaisena linkkinä Suomen valtion ja kansalaisjärjestöjen välillä välittäessään Ulkосуomalaisparlamentin tekemät päätökset eri osapuolille että edunvalvojana ja vaikuttajana huolehtiessaan ulkосуomalaisnäkökulman saattamisesta osaksi julkishallinnon päätöksentekoa.¹⁷

Ulkосуomalaisparlamentin pitkäaikainen varapuhemies Veli J. Ylänkö pitää parlamenttia kaikkien maailmalla olevien suomalaisten edunvalvontaelimenä - ”oli heillä Suomen passi tai ei”. Ulkосуomalaisparlamentti on aatteellisesti sitoutumaton vaikuttaja ja edunvalvontaelin, eikä sen toimintaan osallistumiseen liity taloudellisia etuja tai velvoitteita. Parlamentin rakenne soveltuu hyvin pohjoismaiseen yhteiskuntamalliin, jossa painotetaan kansalaisten demokraattisia osallistumismahdollisuuksia. Kansalaisjärjestöihin pohjautuva rakenne ei myöskään vaadi raskasta ja kallista hallintokoneistoa toimiakseen.¹⁸

Ulkосуomalaisparlamentti on kokoontunut vuoden 1997 perustavan istunnon jälkeen kuuteen varsinaiseen istuntoon.¹⁹ Istunnoissa on käsitelty yhteensä 405 aloitetta. Ulkосуomalaisparlamentin jäsenjärjestöjen määrä on kasvanut 496:een, perustamisvaiheessa vuonna 1997 jäsenjärjestöjä oli 131. Toimintansa ja levinneisyytensä perusteella Ulkосуomalaisparlamentin voi päätellä vakiinnuttaneen keskeisen asemansa ulkосуomalaisyhteisöjen ja Suomen valtionhallinnon välisessä yhteistyössä.

1.2. Tutkimuksen rakenne

Tutkimuksen toisessa luvussa käsittelen kansallisen identiteetin problematiikkaa. Teoreettisen viitekehyksen jälkeen esittelen tutkimuskysymyksen ja tässä tutkimuksessa käytetyn aineiston sekä metodin. Luku 3 taustoittaa Ulkосуomalaisparlamentin toimintaa, historiaa, rakennetta, päätöksentekoa ja jäsenjärjestöjä, luvussa 4 esittelen Ulkосуomalaisparlamentin päätöksentekoa sekä sille tehtyjä ja käsiteltyjä aloitteita. Luvussa 5 tarkastellaan tapausesimerkkeinä kysymyksiä kaksoiskansalaisuudesta ja kirjeäänestyksestä. Luvussa 6 esittelen Ulkосуomalaisparlamentin kuudennen istunnon. Koska istunto järjestettiin varsin myöhään pro gradu -tutkielmani kannalta (toukokuussa

---

¹⁷ Ulkосуomalaisparlamentin esite Ulkосуomalaisparlamentti 10 vuotta.

¹⁸ Ylänkö 2009, 5.

¹⁹ USP:n kuudes istunto järjestettiin 24.–25.5.2010. Istuntoa käsitellään erillisenä kokonaisuutena luvussa 6.

2010), päätin työekonomisista syistä omistaa sille oman luvun enkä ottaa sitä enää mukaan muissa luvuissa käsiteltyihin tilastoihin. Yhteenvetoluvussa 7 esittelen tutkimukseni johtopäätökset.

Teoreettinen tarkastelu perustuu Pasi Saukkosen tutkimuksiin *Politiikka monikulttuurisessa yhteiskunnassa* (2007) ja *Suomi, Alankomaat ja kansallisvaltion identiteettipolitiikka* (1999), Vilho Harlen ja Sami Moision *Missä on Suomi? Kansallisen identiteettipolitiikan historia ja geopolitiikka* (2001) sekä Will Kymlickan *Politics in the Vernacular: Nationalism, Multiculturalism and Citizenship* (2001) ja *Multicultural Citizenship: A Liberal theory of Minority Rights* (1996). Ulkосуomalaisparlamentin toiminnan kuvauksessa keskeisimmät teokset ovat Ilkka Seppisen *Sillanrakentaja: Suomi-Seura 1927–2002* (2002) ja Veli J. Ylängön *Ulkосуomalaisparlamentin käsikirja* (2009).

2. KANSALLINEN IDENTITEETTI JA SUOMALAINEN IDENTITEETTI-PROJEKTI

2.1. Kansallinen identiteetti

Ulkosuomalaisparlamentin toiminnan ja ulkosuomalaisten tekemien aloitteiden analysoimiseksi on keskeistä ymmärtää kansallisen identiteetin rakentumista. Tästä syystä lähestynkin kansallisen identiteetin ja suomalaisen identiteetti-projektin historiaa ennen kuin käsittelen varsinaisesti Ulkosuomalaisparlamenttiin liittyviä kysymyksiä.

Puhuttaessa kansallisesta identiteetistä tarkoitetaan joko yksilön identifioitumista omaan kansalliseen ryhmäänsä tai kansallisen yksikön tai yhteisön identiteettiä. Esimerkiksi suomalainen identifioi itsensä suomalaiseksi tai suomalaiset kansana identifioivat itsensä omaksi ryhmäkseen/kansakseen erotukseksi esimerkiksi ruotsalaisista tai venäläisistä. Kansallisen identiteetin käsitteen ensimmäisiä käyttäjiä oli psykoanalyttista teoriaa sekä yksilöpsykologiseen kehitykseen että yhteisömuotojen tutkimukseen soveltanut Erik H. Erikson 1940–1950-luvulla. Suomalaiseen tutkimukseen ajatus kansallisesta identiteetistä rantautui hiukan myöhemmin, 1960-luvulla. Yleiseen keskusteluun käsitteen voidaan nähdä nousseen kuitenkin vasta 1980-luvulla.²⁰

Kansallisen identiteetin käsite nousee Pasi Saukkosen mukaan keskusteluun yleensä kolmessa yhteydessä. Ne ovat a) identiteetin luominen (josta esimerkkinä voitaisiin ehkä pitää entisen Jugoslavian hajoamisen jälkeistä pienempien valtioiden syntymistä, joka tapahtui kulttuurisen yhtenäisyyden, identiteetin kautta), b) identiteetin ylläpitämisen tarve (identiteettiä uhataan sisältä tai ulkopäin) tai c) identiteettikriisin jälkeen (esimerkiksi sisällissodan jälkeinen aika).²¹

Identiteetin kansallisen ulottuvuuden korostumiselle on useita syitä. Yhtenä syynä voidaan pitää siirtotyöläisyydestä ja pakolaisuudesta johtuvaa, pysyvien etnisten ja kansallisten vähemmistöjen synnyn aiheuttamaa kansallisvaltioiden monikulttuuristumista. Toisena syynä voidaan nähdä Länsi-Euroopan 1980-luvulla käynnistynyt uusi yhdentymiskehitys ja globalisaatio. Lisäksi kylmän sodan päättymistä seurasi Neuvostoliitossa ja Itä-Euroopassa murros, josta kumuloitui aggressiivisen nationalismin nousu. Se johti myös sotilaallisiin konflikteihin. Samoihin aikoihin Länsi-Euroopassa äärioikeistolaisten puolueiden kannatus nousi, ja muukalaisvihamieliset väkivallanteot lisääntyivät. Näin ollen kansallisen tai kollektiivisen identiteetin käsitteen nouseminen julkiseen keskusteluun

---

²⁰ Saukkonen 1999, 25-26.

²¹ Mts.

verrattain myöhään onkin ehkä ymmärrettävää siitä näkökulmasta, että se vaati ”identiteetin käsitteen sisällöllisen muuttumisen”.²²

Kansallisen identiteetin käsite tarjoaa useita erilaisia käyttömahdollisuuksia, ja näitä kaikkia on mahdotonta sisällyttää yhden yhtenäisen teoria- ja käsitekehikon piiriin. Saukkonen on kuitenkin luokitellut kansallisen identiteetin sovellusmahdollisuuksista mielestään politiikan tutkimukseen ja valtio-oppiin parhaiten soveltuvat merkitykset.²³

Politiikan tutkimukseen ja valtio-oppiin parhaiten soveltuvat merkitykset ovat:

- 1) yksilön identifioituminen kansalliseen ryhmäänsä ja kansallisuutensa symboleihin
- 2) kollektiivinen identiteetti tai ryhmäidentiteetti
- 3) kansallisvaltion identiteetti.

Ensimmäisenä tyyppinä kansallisen identiteetin merkityseroista puhuttaessa Saukkonen mainitsee *yksilön identifioitumisen kansalliseen ryhmäänsä ja kansallisuutensa symboleihin*, jolla hän tarkoittaa sitä, että esimerkiksi ulkосуomalainen, joka asuu Ruotsissa, identifioi itsensä enemmän suomalaiseksi kuin ruotsalaiseksi ja samaistuu enemmän esimerkiksi Elovena-tyttöön kuin ”kolmeen kruunuun”.

Kansallisen identiteetin rakentumisen taustalla on ihmisten halu kuulua johonkin ryhmään, joka antaa heille identiteetin. Kansallinen identiteetti erottaa *meidät muista ja oman vieraasta*. Sukupolvet ylittävä jatkuvuus, muistot sellaisista tapahtumista ja henkilöistä, jotka muodostavat käännekoh-
tia kollektiivisessa historiassa sekä tunne, että ryhmällä on myös yhteinen päämäärä, ovat kaikki merkityksellisiä. Yhteinen kieli ja sama uskonto voivat lisäksi vahvistaa kansallista identiteettiä, mutta ne eivät ole kuitenkaan ratkaisevassa asemassa.²⁴

Esimerkiksi Suomen osalta voi ajatella Sven Dufvaa tai Saarijärven Paavoja tällaisina kollektiivisina muistoina. Suomalaiseksi identifioituu herkemmin henkilö, joka ei ole evankelis-luterilainen, mutta kokee ”omaksi” talonpoika Lallin myytin kuin taas henkilö, joka puhuu suomea ja on kristitty mutta ei koe ”omaksi” esimerkiksi Tuntematonta sotilasta. Oman pro gradu -tutkielmani kannalta tämä on

---

²² Ryhmän identiteetillä tarkoitetaan Saukkosen mukaan (1999, 25-29) ”niitä piirteitä, joilla osoitetaan jatkuvuutta siitä huolimatta, että ryhmän jäsenet vaihtuvat”.

²³ Mt, 39-40.

²⁴ Mt, 80.

merkittävä rajaus, koska toisen tai kolmannen polven ulkosuomalaisista harva puhuu suomea äidinkielenään, mutta määrittelee itsensä kuitenkin suomalaiseksi. Tämä perustuu pitkälti juuri niihin myytteihin, jotka hän kokee ”omikseen”. Esimerkiksi Ruotsiin alun perin sotilapseksi muuttaneen ja sinne jääneen henkilön lapset tai lapsenlapset saattavat edelleen kokea yhteyttä Suomen kulttuuriin ja kulttuurihistoriaan huolimatta siitä, että ulkopuolinen tarkastelija lokeroisi heidät automaattisesti ruotsalaisiksi.

Kansallisella identiteetillä voidaan viitata Saukkosen mukaan myös *kollektiivisen identiteetin tai ryhmäidentiteetin erityistapaukseen*. Kollektiivisesta identiteetistä puhuttaessa tarkoitetaan niitä piirteitä ja ominaisuuksia, jotka erottavat ryhmän muista ryhmistä. Ryhmällä on ominaisuuksia, joiden avulla se voidaan tunnistaa olemassa olevaksi. Kysymys on siis yhdestä *me*-identiteetistä, joiden kautta voidaan erottaa *me muista*.²⁵ Luvussa 2.2. esittelen Vilho Harlen näkemyksiä suomalaisesta identiteettiprojektista, jonka symbolisena alkuna on pidetty ”kansallisen herättäjän” A. I. Arwidssonin suuhun laitettu lausahdus ”svenskar äro vi inte längre, ryssar vilja vi inte bli, låt oss alltså bli finnar”. Tässä Arwidssonin ajatuksessa ilmenee juuri tämä kollektiivinen identiteetti.²⁶

Kansalaisyhteiskunnan näkökulmasta voidaan Saukkosen mukaan tarkastella erilaisuuden symbolista organisaatiota eli juuri näitä kollektiivisia identiteettejä. Kollektiivisia identiteettejä voivat olla esimerkiksi jupit, hipit, nörtit tai somalit sekä toisaalta homot, naiset, pakolaiset ja ulkomaalaiset. Kollektiivisen identiteetin ytimessä ovat luonnollisesti ne piirteet, joilla ryhmiä voidaan tunnistaa. Käytännössä kollektiiviset identiteetit siis kokoavat ihmisten käsityksiä erilaisista ryhmistä tai yhteisöistä ja niiden piirteistä ja ominaisuuksista. Kollektiivista identiteettiä muodostavat sekä yhteisön jäsenet (eli käsitys itsestä) että sitä ympäröivä maailma (käsitys muista). Kaikissa yhteiskunnissa on olemassa erilaisuutta, joka on luokiteltavissa etniseksi tai kulttuuriseksi. Kuitenkaan läheskään kaikki erilaisuuden muodot eivät synnytä vahvaa kollektiivista toimintaa tai kollektiivista identiteettiä. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että ryhmän jäsenet ovat joko maantieteellisesti, aatteellisesti tai elämäntavaltaan hajallaan. Ryhmältä saattaa myös puuttua resursseja (rahaa, koulutusta ja viestintävälineitä), joita tarvittaisiin yhteisön olemassaoloa ja erityislaatua koskevien käsitysten muodostamiseksi ja ylläpitämiseksi.²⁷

---

²⁵ Saukkonen 1999, 39-40.

²⁶ ”Ruotsalaisia emme enää ole, venäläisiksi emme tahdo tulla, olkaamme siis suomalaisia”.

²⁷ Saukkonen 2007, 259-260.

Will Kymlicka on pohtinut kollektiivisen identiteetin problematiikkaa. Kymlickan mukaan on keskeistä erottaa käsitteet *kansallinen vähemmistö* ja *maahanmuuttaja*. Tämä siksi, että läheskään kaikki maahanmuuttajat eivät kuulu vähemmistöihin kuin nimellisesti. Suuri osa maahanmuuttajista on hyväksynyt vaateen integroitumisesta valtaväestöön, dominoivaan kulttuuriin. Useimmissa maissa on kuitenkin myös omat kansalliset vähemmistönsä, kuten homogeenisenä pidetyssä Suomessa: suomenruotsalaiset, saamelaiset, romanit ja tataarit. Kansalliset vähemmistöt ovat kyenneet vastustamaan integraatiota ja kyenneet säilyttämään oman sosiaalisen kulttuurinsa. Sen sijaan on hankalampi ennustaa, mikä osa maahanmuuttajista haluaa omaksua valtaväestön kulttuurin ja toisaalta millä ryhmällä on kykyä vastustaa sulautumista tai mikä ryhmittymä muodostaa uuden kansallisen vähemmistön.²⁸

Kollektiivisen identiteetin muodostuminen tekee etnisen ja kulttuurisen eron myös poliittisesti merkitykselliseksi. Kun etniskulttuuriset ryhmät ja yhteisöt havaitaan ja tunnustetaan, ei yhteiskuntaa voida pitää enää etnisessä ja kulttuurisessa mielessä yhtenäisenä, homogeenisenä. Yhteiskunnan onkin löydettävä omat tapansa järjestää ja hallita monimuotoisuutta sekä löytää tapansa hyötyä yhteisönsä monimuotoisuudesta.²⁹

Kansallisen yhteisön ja kansallisvaltion välinen suhde on vastavuoroinen ja monimuotoinen. Yhtäältä kansallisvaltio on historiallisesti edesauttanut väestönsä rakentumista yhteenkuuluvuuden tunteen sitomaksi kansakuntayhteisöksi. Toisaalta valtio myös vaikuttaa yhä väestön koostumukseen ja kulttuuriin esimerkiksi maahanmuuttopolitiikallaan, tukemalla taiteen ja kulttuurielämän muotoja ja mahdollistamalla taloudelliset edellytykset erilaisiin kansallisiin hankkeisiin, esimerkiksi televisioproduktioihin, monumentteihin ja tutkimushankkeisiin.³⁰

Kolmas merkitys, jota Saukkonen pitää keskeisenä kansallisen identiteetin käsitteen osalta politiikan tutkimukselle, onkin juuri *kansallisvaltion identiteetti*. Valtion identiteetillä voidaan Saukkosen mukaan tarkoittaa suppeimmillaan valtion kansainvälistä asemaa ja ulkopoliittikkaa, poliittisen rakenteen tai järjestelmän erityispiirteitä tai valtion poliittista historiaa. Kuitenkin kansallisesta identiteetistä puhuttaessa valtioon liitetään tarkastelunäkökulmaa laajentavia, erityisesti kulttuurisia, yhtymäkohtia. Esimerkiksi yhteiskunnalliset arvot, kollektiiviset muistot ja perinteiset kielet kuuluvat

---

²⁸ Kymlicka 2001, 156.

²⁹ Saukkonen 2007, 261.

³⁰ Saukkonen 1999, 72.

valtion identiteettiin. Näin ollen onkin ehkä mielekkäämpää puhua enemmän nimenomaan kansallisvaltion identiteetistä kuin valtion identiteetistä.³¹

Kansallisvaltion identiteetillä tarkoitetaan kansallisen yhteisön suhdetta poliittiseen organisaatio-
muotoon eli kansallisvaltioon. Muista kollektiivisista identiteeteistä poikkeavia instituutioita, sosi-
aalisia rakenteita ja symbolijärjestelmiä ovat esimerkiksi yhteiskunta, valtionhallinto, kansantalous,
puolustuslaitos, valtion rajat, oikeuslaitos, koulujärjestelmä, kansalliset symbolit (esimerkiksi lippu
ja kansallislaulu) ja kansallinen kulttuuri (”sauna, viina ja kirves”). Kansallisvaltion identiteetin
tärkeimmät poliittiset kiinnepohdat ovat sisään- ja poissulkeminen, auktoritatiiviset käsitykset tradi-
tionaalisuudesta ja normaaliudesta sekä eriarvoisuuden ja sosiaalisten hierarkioiden esittäminen ja
aikaansaaminen.³²

Kansallisvaltion identiteetille ovat olennaisia suhteet muihin kansainvälisen yhteisön jäseniin, eri-
tyisesti toisiin kansallisvaltioihin, mutta myös ylikansallisiin tai kansainvälisiin organisaatioihin.
Valtio antaa yksilöille kansalaisuuden, mutta kansallista merkitys- ja symbolimaailmaa ei ole ole-
massa ilman kansallisen kokonaisuuden jäsenten (ja relevanttien ulkopuolisten tahojen) sille anta-
maa tietoisuutta kansallisvaltion olemassaolosta ja erityispiirteistä. Kansallinen identiteetti on kui-
tenkin jatkuvassa muutoksessa ja sen sisäinen dynamiikka vaikuttaa myös kansallisvaltiota koske-
viin käsityksiin.³³

Kansallisella identiteetillä voidaankin tarkoittaa yhtäältä ”yksilöt ylittävää kollektiivisen kokonai-
suuden kulttuurista identiteettiä, yleistä merkitysjärjestelmää” tai toisaalta ”yksilöiden suhdetta noi-
hin yleisiin merkityksiin eli heidän identifioitumistaan kansakunnan osaksi”. Yksilötasolla kansal-
lista identiteettiä koskevat kysymykset painottavat kuitenkin yksilön turvallisuuden tarvetta. Valtio
koetaan tämän turvallisuuden takaajana. Toinen näkemys turvallisuudesta koskee taas henkistä tur-
vallisuutta: ihminen tarvitsee identiteettinsä rakentamiseksi ihmisiä, jotka ymmärtävät täsmälleen,
mitä hän sanoo, mille nauraa, mitä kokee tai tuntee. On esitetty, että kansallisen identiteetin tarve on
ajan myötä kasvanut, kun traditionaaliset identifikaatiokohteet kuten perhe ja kirkko ovat menettä-
neet merkitystään.³⁴

---

³¹ Saukkonen 1999, 79.

³² Mt, 39-43; 71 ja 73.

³³ Mt, 39-40.

³⁴ Mt, 82-83.

Kansallista identiteettiä koskevan keskustelun perusyksikkönä on Saukkosen mukaan valtio, joka katsotaan erilaisten kulttuuristen kriteerien perusteella yhtenäiseksi. Valtio on myös se yksikkö ja yhteisö, johon yksilön oletetaan samaistuvan. Valtiolliset rajat mielletään usein myös kulttuurisiksi rajoiksi, ja vaikkakaan valtioiden (kulttuurien) välisten erojen ei tarvitse välttämättä noudattaa hyvä/paha- tai ystävä/vihollinen-asetelmaa, luo kansallisvaltiollinen ajattelutapa rakenteelliset edellytykset tällaisille asetelmille.³⁵

2.2. Suomalainen identiteettiprojekti ja kansalliset myytit

Osmo Jussila on esittänyt, että kansalliset historiamyytit vahvistavat kansallistuntoa. Jokaisen kansan ja kansakunnan on kysyttävä itseltään ”keitä me olemme”, erotuksena ”muihin”. Toisin sanoen, jokaisen kansan on luotava oma kansallinen identiteettinsä. 1800-luvulla käynnistyi kehitys, joka johti Suomen valtiolliseen heräämiseen ja lopulta itsenäisen Suomen valtion syntymiseen. Tätä kutsutaan Suomen kansalliseksi identiteettiprojektiksi. Jussila on tutkinut Suomen historian kansallisia myyttejä ja Harle kansallista identiteettiprojektia. Tämän tutkimuksen kannalta on olennaista perehtyä suomalaiseen identiteettiprojektiin ja keskeisimpinä pidettyihin kansallisiin myytteihin, sillä ovathan ne juuri Kymlickan ja Saukkosenkin esiinnostamia ”symboleja” jotka erottavat suomalaiset ja ulkosuomalaiset muista kansoista. Tässä alaluvussa esitellään kansallisen identiteettiprojektin piirteitä sekä kansallisia myyttejä siitä näkökulmasta tarkasteltuna, jona ne vaikuttavat myös ulkosuomalaisten identiteetin rakentumiseen.³⁶

Suomen kansallinen identiteettiprojekti on perustunut pitkälti kysymykseen ”keitä me *emme* ole”, johon on perinteisesti vastattu ”emme ole venäläisiä”. Suomalaisten suuntautuneisuus onkin ollut kautta historian aina sama: idästä länteen ja Venäjältä Eurooppaan. Venäjä ja venäläiset ovatkin olleet aina se ”toinen”, välillä jopa vihollinen, mutta traditionaalisesti katsoen aina se toinen, johon suomalaiset eivät ole halunneet identifioitua. Vastaavasti taas ”Eurooppa” ja länsi ovat olleet vetovoimaisempia samaistumisen kohteita.³⁷ Näin ollen onkin mielenkiintoista huomata, että suomalaisten muuttoliike on kohdistunut samoille seuduille: Ruotsiin, Eurooppaan ja muualle länteen.

Kun Ruotsi menetti Suomen maa-alueen Venäjälle vuonna 1809, Ruotsi ei luovuttanut Venäjälle suinkaan ”Suomea”, vaan ainoastaan osia valtakuntansa itäisestä osasta, joitain hallinnollisia pro-

---

³⁵ Saukkonen 1999, 106 ja 109-110.

³⁶ Jussila 2007 ja Harle 2000.

³⁷ Harle 2000, 55-56.

vinsseja. Suomi ei ollut oma alueensa vielä tuolloin, ei poliittisesti, taloudellisesti eikä kulttuurisesti. Ei myöskään voida sanoa, että suomalaiset olisivat olleet oma etninen ryhmänsä. He olivat osa Ruotsia ja näin ollen myös ruotsalaisia. Vasta Venäjän vallan alle autonomisena osana liitettynä suomalaisen nationalismiin voidaan sanoa syntyneen Arwidssonin tarkoittamalla tavalla.³⁸

Autonomian aikana (1809–1917) Suomen alueella ei ollut yhtä ainoaa monoliittista mielipidettä identiteetistä, vaan sen sijaan vallalla oli useita kilpailevia mielipiteitä. Rinnakkain oli niin venäläismyönteisyyttä, ruotsalaismyönteisyyttä, suomalaiskansallista ajattelutapaa kuin myös venäläisvastaisuuttakin. Esimerkiksi Elias Lönnrotin kootessa Kalevalaa kysymys oli venäläisillekin tärkeiden kyläyhteisöjen elämäntapojen aitouden ylistämisestä. Kysymys ei niinkään ollut ”ryssänvihasta”, kuten joskus myöhemmin on haluttu esittää, vaan ennemminkin suomalaiskansallisen identiteetin rungon rakentamisesta, jopa jossain määrin venäläiselle pohjalle.³⁹

Vaikka Venäjää ja venäläisvastaisuutta on hyödynnetty kansallisen identiteetin rakentamisessa, ovat suomalaisen kansallisen identiteetin ainekset kehittyneet monen sattumanvaraisen ja satunnaisen kehityssuunnan kautta. Venäjän vallan alla suomalaisille avautui Karjala, jonka seurauksena suomalaiset löysivät itsensä Kalevalan tarustosta. Koko kansallisen heräämisen alkuvaihe nosti suomalaisten tietoisuuteen oman historian ja kulttuurin. Vähitellen alkoi nousta ymmärrys, että suomalaiset olivat erilaisia kuin muut kansat – ja aivan erityisesti erilaisia kuin venäläiset. Toinen tärkeä sattuuma olivat niin kutsutut sortokaudet: ”jos sortokautta ei olisi ollut, Venäjän kommunistinen vallankumous ei välttämättä olisi saanut suomalaisia itsenäistymään, esiintyihän Suomessa epäröintiä sortokaudesta huolimattakin”.⁴⁰

Itsenäistymisen jälkeen kansallisen identiteetti-projektin yleistavoitteen (löytää oikea paikka kansakuntien joukossa) rinnalle nousi toinenkin tavoite, nimittäin kansakunnan yhdistäminen yhteistä vihollista vastaan. Oikeistolainen projekti kehitti avoimesta ”ryssänvihasta” kansallisen velvollisuuden. Harlen mukaan tämä johtui pitkälti siitä, että sisällissodan jälkeinen Suomen poliittinen

---

³⁸ Harle 2000, 60. Ks. myös Jussila 1995, 25 ja 38-40.

³⁹ Harle 2000, 72 ja 74-75.

⁴⁰ Suomen suhde Venäjään on muutenkin ollut aina jossain määrin problemaattinen. Ruotsin vallan aikana suomalaisilla ei ollut tarvetta ”piirustaa vahvaa länsirajaa”, vaikka Ruotsi kiistikin kaikessa Suomen erillisyyden ja oman identiteetin. Sen sijaan Venäjän vallan alla suomalaisilla oli vahvasta autonomisesta asemasta huolimatta halu osoittaa olevansa eri kansaa ja mahdollisuuksien mukaan myös eri valtio. Tämä on mielenkiintoista siinä mielessä, että Ruotsin vallan alla suomalaisten itsehallintoa ei ollut nimeksikään, kun taas Venäjän keisarikunta salli ”Suomelle” huomattavan laajan autonomian, jopa muihin Venäjän valloittamiin alueisiin nähden. Tietenkin täytyy myös ottaa huomioon, että halu itsenäistymiseen ja ”nationalistinen henki” olivat länsimaisesta näkökulmasta katsottuna hyvinkin ominaisia piirteitä 1800-luvulla. Harle 2000, 94-95.

asetelma oli sekava: kommunistit oli suljettu poliittisen elämän ulkopuolelle, ja muukin vasemmisto oli painettu maahan. Samoin voittaneen osapuolen eli oikeiston rintama oli hajonnut välittömästi sodan jälkeen. Valtiomuotokeskustelusta riitautunut ja jakautunut oikeisto haki uutta yhtenäisyyttä venäläisvastaisuudesta. Äärioikeiston nousu 1920-luvulla edesauttoi sitä, että ryssänviha oli ”ehtymättömältä näyttävä voimavara kamppailtaessa esimerkiksi valtakunnan ja sen armeijan johtoasemista”. Neuvostoliiton uhka olikin 1920–1930-luvun yksi poliittisista pääteemoista.⁴¹

Vuoden 1918 aikana Suomeen rantautuivat Saksasta ja Ruotsista rotuteoriat, ja venäläisvastaisuus liitettiin sekä niihin että valtiokeskeisen politiikan teorioihin. Puhdasta suomalaisuutta pidettiin vastakohtana likaiselle venäläisyydelle, ja venäläiset nähtiin itäisinä barbaareina, jotka olivat ”miehitäneet ja raiskanneet Suomen”. Venäjää pidettiin ”väkivaltaisena alistajana”, kun taas Suomi oli ”viation, neitseellinen uhri”. Sinänsä paradoksaalista, että nykyinen Viro tukeutuu vastaavanlaiseen tematiikkaan.⁴²

Mielenkiintoinen näkökulma Suomen kansalliselle identiteettiprojektille on, että vastaavanlaista avointa ja radikaalia ruotsinvastaisuutta ei juurikaan ole ollut. Ajatusta suomalaisten puolustautumiselle rajojen molemmilta puolilta tulevaa uhkaa vastaan ei Harlen mukaan kukaan ole esittänyt. Vaikkakin viime vuosina on väitetty, että suomalainen identiteetti torjuu myös ruotsalaisuuden, ei väitteelle, että suomalaisen identiteetin määrittely olisi kaikki ”toiset” poissulkevaa (näin ollen myös ruotsalaiset), ole todellisuudessa pohjaa. Esimerkiksi Suomessa talonpoika Lallin sankarimyytti korostaa suomalaisten ja ruotsalaisten yhteenkuuluvuutta yhteistä vihollista eli katolista kirkkoa kohtaan. Itse asiassa ruotsinvastaiset asenteet ovat saaneet sekä suomalaisessa akateemisessa maailmassa että yhteiskunnassa selkeän tuomion osakseen.⁴³

Keskeisiä merkkipaaluja suomalaisessa identiteettiprojektissa ovat paitsi Suomen valtiollinen itsenäistyminen, myös sisällissota ja sen jälkeiset tapahtumat. Jussila on osoittanut kolme suurta myyttiä suomalaisessa historiankirjoituksessa, Ruotsi-Suomen ”valtioliiton”, valtiomyytin sekä itsenäisyysmyytin. Itsenäisyysmyyttiin liittyy läheisesti myytit vapaussodasta⁴⁴, Leninin lahjasta⁴⁵ (itsenäisyys) sekä Suur-Suomesta. Kun Suomen valtakunnan rajat merkittiin karttaan vuoden 1917

---

⁴¹ Harle 2000, 82-83.

⁴² Mt, 84-85 ja Eerola 2007, 70.

⁴³ Harle 2000, 88-90.

⁴⁴ Valkoinen osapuoli nimittikin sisällissotaa nimenomaan vapaussodaksi, haluten sodan saavan myytin taistelusta, jossa Suomi saavutti vapautensa ”aitona eurooppalaisena kansakuntana”. Jussila 2007, 16. Ks. myös Harle 2000, 136-137.

⁴⁵ Jussila esittää punaisten itsenäisyysmyytiksi valkoisten vapaussota-myytin sijaan Leninin Suomen kansalle lahjoittamaa itsenäisyyttä

jälkeen, sai Suomen kansa myös vahvistuksen mentaalille rajakäsityksilleen. Näin ollen sisällissodan merkitys oli paitsi valtapoliittinen, niin myös vahvasti identiteettipoliittinen. Oikeisto katsoi kamppailua käyvän Suomen identiteettipoliittisesta sijainnista, siitä kuuluiko Suomi ”aitoon germaaniseen Eurooppaan” vai venäläisten hallitsemaan slaavilaiseen yhteisöön.⁴⁶

Kansallinen identiteetti-projekti saavutti lopullisen poliittisen merkityksensä Harlen mukaan vuosina 1939–1995. Lähtökohtana oli suomalaisten taipumattomuus talvisotaa edeltäneissä neuvotteluissa ja päätepisteenä Suomen EU-jäsenyys. Harle viittaa Suomen EU-jäsenyyteen paitsi Suomen identiteetti-projektin päätepisteenä, myös identiteetti-projektin toteutuneena tavoitteena: viimeinkin Suomi nousi todella eurooppalaiseksi kansakunnaksi muiden eurooppalaisten kansakuntien joukkoon.⁴⁷

Tarkasteltaessa kansallista identiteetti-projektia ja maastamuuton kausia kronologisesti, voidaan huomata, että identiteetin ollessa muutoksessa, ovat myös ihmiset muuttaneet. Ensin 1800-luvun lopulla, jolloin nationalismi nousi Suomessa ensimmäistä kertaa varsinaisesti pinnalle, oli käynnissä myös ensimmäinen suuri muuttoaalto, joka suuntautui ensisijaisesti Yhdysvaltoihin ja Kanadaan. Toinen suuri muuttoaalto käynnistyi toisen maailmansodan jälkeen, jolloin nationalismi oli Suomessa jälleen voimakasta. Tällöin maastamuuttajien virta suuntautui lähinnä Ruotsiin. Ulkosuomalaisten aktiivisuuteen esimerkiksi Ulkosuomalaisparlamentin toiminnassa voidaankin kenties pitää tätä kansallista yhteiskunnallista tilaa: Suomesta lähdettäessä kansallisuutta ja nationalismia pidettiin suuremmassa arvossa kuin monessa muussa historiallisessa tilanteessa. Se on varmasti vaikuttanut myös sinä aikana Suomesta muuttaneisiin ulkosuomalaisiin, mikä voidaankin nähdä osaselittäjänä sille, miksi maastamuuttajat identifioituvat edelleen Suomeen.

2.3. Tutkimuskysymys, aineisto ja metodi

Pro gradu -tutkielmani tavoitteena on antaa yleiskuva Ulkosuomalaisparlamentin toiminnasta ja sille asetetuista tavoitteista. Tähän liittyen pyrin selvittämään kuinka paljon ja mihin kysymyksiin liittyviä aloitteita Ulkosuomalaisparlamentin jäsenjärjestöt/jäsenet ovat Ulkosuomalaisparlamentin istunnoille tehneet. Toisena tutkimustehtävänä selvitän mitä aloitteille tapahtui valiokuntakäsittelyssä sekä päätöslauselman jälkeen. Esittelen tapausesimerkkeinä kaksoiskansalaisuus-kysymyksen sekä kirjeäänestys-kysymyksen.

---

⁴⁶ Jussila 2007, 183-209.

⁴⁷ Harle 2000, 137.

Tapausesimerkit olen valinnut siitä näkökulmasta, että ensimmäinen niistä (kaksoiskansalaisuus-kysymys) on ollut jatkuvasti esillä Ulkosuomalaisparlamentin istunnoissa heti ensimmäisestä istun-
nosta alkaen, ja se on saatu asiana ainakin jonkinlaiseen päätökseen uuden kansalaisuuslain myötä
vuonna 2003. Tämä tapausesimerkki on siis erinomainen esimerkki Ulkosuomalaisparlamentin toi-
minnan aikaansaannoksista. Toinen tapausesimerkki, kysymys kirjeäänestyksestä on niin ikään ollut
esillä Ulkosuomalaisparlamentissa useammassa istunnossa, ja vaikka sen pohjalta säädettyä lakia ei
ole vielä voimassa, on se kuitenkin noussut valtiollisella tasolla merkittäväksi hankkeeksi nimen-
omaan Ulkosuomalaisparlamentin ja sen sihteeristön aktiivisuuden ansiosta.

Tässä tutkielmassa perustana oleva aineisto on syntynyt kesällä 2009 tekemäni harjoittelun aikana,
jolloin kokosin Suomi-Seuran toimeksiannosta vuoden 2010 istuntoa varten raportin Ulkosuoma-
laisparlamentin toiminnasta vuosina 1997–2007. Tuolloin käytössäni oli Suomi-Seuran arkistoima
materiaali, jonka kokosin raportiksi. Sen peruselementeistä on muodostunut se data, jota tässä tut-
kimuksessa analysoin. Keskeisin tässä tutkimuksessa käyttämäni aineisto pohjautuu Ulkosuoma-
laisparlamentissa käsiteltyihin aloitteisiin ja istuntojen päätöslauseelmiin ja lisäksi esimerkiksi osal-
listujaluetteloihin, jäsenrekisteriin ja tehtyihin aloitteisiin.

Olen teemoittanut ja luokitellut aloitteet Jouni Tuomen ja Anneli Sarajärven teoksen *Laadullinen
tutkimus ja sisällönanalyysi* (2009) ohjeiden mukaan ”pilkkomalla ja ryhmittelemällä aineiston eri-
laisten aihepiirien mukaan mahdollistaen näin tiettyjen teemojen esiintymisen vertailun”. Tutkiel-
mani metodina olen käyttänyt sisällön erittelyn metodia. Tuomi ja Sarajärvi toteavat teoksessaan
sisällönerittelyn (content analysis) olevan ”kommunikaation ilmissisällön objektiivista, systemaattis-
ta ja määrällistä kuvailua varten soveltuva tutkimustekniikka. [...] Sisällön erittelyssä tiedot voi-
daan kerätä sanallisessa muodossa, sanallisina ilmaisuina tai sitten määrällisessä muodossa, luoki-
teltuina tai tilastoituina”⁴⁸.

---

⁴⁸ Tuomi ja Sarajärvi 2009, 93 ja 105.

3. ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN TOIMINTA

3.1. Ulkosuomalaisparlamentin historia

Ulkosuomalaisparlamentille oli tarvetta hoitamaan ulkosuomalaisille keskeisiä asioita. Niitä olivat Ruotsin suomalaisten vähemmistöasemaan, Suomi-kouluihin, Suomen kansalaisuuteen sekä sosiaaliturvaan, verotukseen ja perintöoikeuteen liittyvät kysymykset. Ulkosuomalaisparlamentin alkupe-
räinen tarkoitus oli vaikuttaa Suomen valtiovaltaan ulkosuomalaisten edunvalvojana. Ilkka Seppisen mukaan ulkosuomalaisten oman edunvalvontajärjestelmän saaminen kotimaahan oli käytännöllisesti välttämätöntä Euroopan unionin jäsenyyden takia, kun globalisaatio nopeutui ja Suomen talouselämän ulkomaiset intressit samanaikaisesti kasvoivat. ”Kysymys ei enää ollut vain kulttuurisuomalaisuudesta vaan Suomen keskeisistä poliittisista ja taloudellisista eduista (- - -) Euroopan unionissa Suomi kykenee edustautumaan ja vaikuttamaan vain, kun kotimaan ja vähintään unionin maissa elävien ulkosuomalaisten yhteys on elävä ja käytännöllisen arjen tasolla”. Ulkosuomalaisparlamentti luotiin yhdistämään ulkosuomalaisia ja tuomaan heidän tarpeensa esiin.⁴⁹

Kuten edellisessä luvussa esitettiin, kansallisen identiteetin tarve on ajan myötä kasvanut, kun traditionaaliset identifikaatiokohteet kuten perhe ja kirkko ovat menettäneet merkitystään. Ulkosuomalaisparlamentin voidaan siis nähdä ikään kuin koonneen ulkosuomalaiset yhteen ylläpitämään kansallista identiteettiään.

Ajatus ulkosuomalaisparlamentista alkoi muotoutua toteutettavaksi 1990-luvun puolivälissä. Ajatusta kehittänyt Suomi-Seuran toiminnanjohtaja Ilkka-Christian Björklund kiteytti ajatuksen luoda ulkosuomalaisille ”puolivirallinen ulkosuomalaisparlamentti” Ranskan ja Italian esimerkin mukaisesti. Työministeriön Pakolais- ja siirtolaisasiain neuvottelukunta kannatti ajatusta ja Björklund ohjeistettiin laatimaan konkreettinen suunnitelma. Tammikuussa 1996 suunnitelma oli valmis, ja ulkosuomalaisparlamentin ajatuksellinen pohja oli luotu. Suunnitelmana oli koota sadan hengen parlamentti yhteen joka toinen tai kolmas vuosi. Parlamenttiedustajansa ulkosuomalaiset valitsisivat keskuudestaan vaaleilla. Käytännön toiminnan tuli perustua Suomen valtion budjettirahoitukseen.⁵⁰

Björklundin esittämä malli ei kuitenkaan sellaisenaan toteutunut, vaan käyttöön päätettiin ottaa kevyempi vaihtoehto, jossa vaaleja ei järjestetä. Syynä tälle oli valtion haluttomuus vaalien järjestämi-

---

⁴⁹ Seppinen 2002, 244 ja 246–248.

⁵⁰ Mt., 245.

seen ja rahoituksen puuttuminen. Hanke oli jo hautautua, kun Suomi-Seuran puheenjohtaja Kalevi Sorsa (1994–1998) ja Björklundia Suomi-Seuran toiminnanjohtajana seurannut Paula Selenius päättivät toteuttaa perustavan istunnon osana laajaa Juuret Suomessa -projektia.⁵¹

Ulkosuomalaisparlamentin perustava istunto kokoontui elokuussa 1997, ja ensimmäinen varsinainen istunto pidettiin marraskuussa 1998. Alun perin suunnitelmissa oli ollut pitää istunnot eduskuntatalossa, mutta talo osoittautui liian pieneksi kokouspaikaksi. Istunto siirrettiin pidettäväksi Ritarihuoneella. Marraskuuhun 1998 mennessä jo 295 ulkosuomalaisyhteisöä oli vahvistanut ulkosuomalaisparlamentin säännöt. Tarve ulkosuomalaisten yhteiseen edunvalvontaan näkyi maailmalla toimivien ulkosuomalaisyhteisöjen tekemien aloitteiden suuressa määrässä ja laajassa kirjossa. Ulkosuomalaisparlamentin ensimmäiselle varsinaiselle istunnolle tehtiin yhteensä 101 aloitetta, minkä jälkeen aloitteiden määrä on vakiintunut keskimäärin noin kuuteenkymmeneen istuntoa kohden.⁵²

Ulkosuomalaisparlamentti kokoontuu kahden, kolmen vuoden välein varsinaiseen istuntoon. Vuoden 2010 mennessä istuntoja on järjestetty kuudesti, vuosina 1998, 2000, 2002, 2005, 2007 ja 2010. Ulkosuomalaisparlamentin seuraava, seitsemäs varsinainen istunto järjestetään syksyllä 2012. Varsinaisten istuntojen lisäksi laajennettu puhemiehistö kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

Suomi-Seuralla ja Ulkosuomalaisparlamentilla on sisarjärjestöjä useissa maissa. Esimerkiksi Ruotsissa Suomi-Seuraa vastaava järjestö on Svenskar i Världen (SVIV) joka ajaa noin 400 000 ulkomailla asuvan ruotsalaisen etuja. SVIV:n keskeinen idea kiteytyy ajatukseen, mitä ulkoruotsalainen voi tehdä Ruotsin hyväksi ja mitä Ruotsi voi tehdä ulkoruotsalaisen hyväksi.⁵³

Vuonna 1938 perustettu SVIV organisoi vuonna 2007 ulkoruotsalaisparlamentin (Utlandssvenskarnas Parlament) ensimmäisen istunnon. Ulkoruotsalaisten parlamentti toimii käytännössä hyvin samalla tavalla kuin USP. Esimerkiksi istuntoedustajat valitaan samalla tavalla ja myös istunnoissa esiin nousevat aihepiirit ovat hyvin samankaltaisia.⁵⁴

---

⁵¹ Vuonna 1992 Suomen juhliessa 75-vuotista itsenäisyyttään Suomi-Seura toteutti yhdessä Finnairin ja Matkailun Edistämiskeskuksen kanssa valtion tukemana Juuret Suomessa -projektin. Juuret Suomessa -projektin kautta kutsuttiin kaikki maailman ulkosuomalaiset vierailulle Suomeen tutustumaan juuriinsa. Projektin nimissä järjestettiin lukuisia tapahtumia ympäri Suomen, ja juhlavuosi huipentui Helsingin jäähallissa elokuussa pidettyyn pääjuhlaan. Suomen Silta 1/1992.

⁵² Ylänkö 2009, 7.

⁵³ "Våra insatser gäller inte blott 'vad Sverige kan göra för utlandssvenskarna' utan även 'vad utlandssvenskarna kan göra för Sverige". SVIV 2009.

⁵³ Ylänkö 2009, 7.

⁵⁴ SVIV 2009.

Ulkomailla asuvilla norjalaisilla on myös oma Suomi-Seuran kaltainen organisaationsa, vuonna 1907 perustettu Nordmanns-Forbundet. Norjan ulkokansalaisparlamentti, Norgestinget kokoontui perustavaan istuntoon vuonna 2007. Norgestinget toimii samoin kuin Utlandssvenskarnas Parlament ja Ulkosuomalaisparlamentti.⁵⁵

Pohjoismaiden lisäksi Euroopassa toimii useita muita erityyppisiä ulkokansalaisparlamentteja. Ranskassa ulkoranskalaiset valitsevat edustajiston, joka valitsee puolestaan edustajia Ranskan varsinaiseen parlamenttiin. Italiassa ulkoitalialaiset valitsevat vaaleissa suoraan omat edustajansa parlamenttiin. Kreikan ulkokansalaisorganisaatio on, Ranskan ja Italian tavoin, virallisempi kuin Ulkosuomalaisparlamentti ja sidottu valtioon. Ranskassa ja erityisesti Italiassa on oltu kiinnostuneita Ulkosuomalaisparlamentista. Suomi-Seuran toiminnanjohtajan Paula Seleniuksen mukaan kiinnostus johtuu pitkälti siitä, että italialaisten järjestelmä ei toimi, eivätkä ulkoitalialaiset saa lopultakaan ääntänsä kuuluviin. Myös Venäjällä on ollut kiinnostusta Ulkosuomalaisparlamentin kaltaisesta organisaatiosta ulkomailla asuville venäläisille.⁵⁶

3.2. Ulkosuomalaisparlamentin rakenne ja päätöksenteko Ulkosuomalaisparlamentissa

Ulkosuomalaisten yhteisöt ja järjestöt maailmalla muodostavat pohjan Ulkosuomalaisparlamentin toiminnalle. Täysistunto on Ulkosuomalaisparlamentin päätöksistä ja valinnoista äänestävä ja päättävä elin. Ulkosuomalaisparlamentin toiminta keskittyykin kahden tai kolmen vuoden välein järjestettäviin täysistuntoihin, joihin osallistuvat ulkosuomalaisjärjestöjen edustajat ja tarkkailijat. Vuonna 2010 Ulkosuomalaisparlamentin säännöt hyväksyneitä yhteisöjä on 496, ja ne toimivat ympäri maailmaa kaikissa maanosissa. Kaikki USP:n säännöt hyväksyneet järjestöt voivat sekä tehdä aloitteita että lähettää yhden edustajansa istuntoon. Yli 500 jäsenen järjestöt voivat lähettää kaksi edustajaa ja 1000 jäsenen järjestöt kolme edustajaa. Parlamenttiedustajilla on oikeus osallistua parlamentin työhön istunnossa ja valiokunnissa sekä esittää parlamentille yhteisönsä laatimia aloitteita. Yhteisöt voivat lähettää istuntoihin myös tarkkailijoita. Heillä ei ole puhe- eikä äänioikeutta, mutta he saavat osallistua sekä täysistunto- että valiokuntatyöhön.⁵⁷

---

⁵⁵ Nordmanns Forbundet 2009 ja Norgestinget 2009.

⁵⁶ Keskustelu Paula Seleniuksen kanssa 5.8.2009.

⁵⁷ Ylänkö 2009, 19-20.

Istunnoissa edustajat jakautuvat valiokuntiin käsittelemään aloitteita. Parlamentin sihteeristö nimeää etukäteen valiokunnille koollekutsujat. Käytännössä he toimivat myös valiokuntansa puheenjohtajana. Jokaisen istunnon alussa parlamentti päättää valiokuntien koosta, valitsee pysyvien valiokuntien jäsenet, päättää mahdollisten muiden valiokuntien asettamisesta ja valitsee niiden jäsenet. Valiokunnat valitsevat itse tarvittavat toimihenkilöt.

Pysyviä valiokuntia on yhdeksän: kansalaisuus-, kulttuuri-, nuoriso-, opinto- ja koulutus-, sosiaali-, seniori-, talous- sekä tiedotusvaliokunta. Vuosina 1997–1998 oli toiminnassa inkeriläisvaliokunta, mutta vuoden 2000 istunnosta alkaen inkeriläisasiota koskevat aloitteet on käsitelty muissa valiokunnissa. Pysyvien valiokuntien lisäksi toimii jokaisessa istunnossa erikseen määrätyt valiokunnat. Esimerkiksi poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnan (vuosina 1997–1998 valiokunta käytti nimeä virallisten ja järjestöasiainvaliokunta) alaisia aloitteita on tähän mennessä käsitelty jokaisessa istunnossa, joten vastaava valiokunta on myös valittu.⁵⁸

Täysistuntojen puheenjohtajana toimii Ulkosuomalaisparlamentin puhemies, joka on Suomi-Seura ry:n puheenjohtaja. Puhemiehen valitsee ja puhemiehen toimenkuvan vahvistaa siis Suomi-Seura ry:n johtokunta. Ylängön mukaan tällä järjestelyllä taataan se, että ”puhemiehen vaikutusvaltaista tehtävää hoitaa Suomessa tunnettu ja arvostettu, paikallisen poliittisen kentän hyvin tunteva henkilö.” Samoin myös ”varmistetaan Ulkosuomalaisparlamentin työn jatkuvuus täysistuntokierroksesta riippumatta.” Puhemies on siis Ulkosuomalaisparlamentissa korkeimmassa asemassa ja parlamentin arvovaltaisim edustaja Suomen valtiovaltaan päin.⁵⁹

Puhemiehistöön kuuluu puhemies sekä kahdeksan varapuhemiestä. Puhemiehenä toimii Suomi-Seura ry:n puheenjohtaja. Ensimmäisen istunnon puhemiehenä toimi Kalevi Sorsa ja vuosina 1998–2010 tehtävää hoiti Pertti Paasio. Ulkosuomalaisparlamentin kuudennen varsinaisen istunnon yhteydessä puhemiehen nuija siirtyi Suomi-Seuran uudelle puheenjohtajalle, Ville Itälälle.

Varapuhemiehet edustavat kahdeksaa aluetta: Pohjoismaat; Keski-Eurooppa; Itä-Eurooppa; Välimeren maat, Afrikka ja Lähi-itä; Australia ja Oseania; Kanada; Yhdysvallat ja Latalainen Amerikka; sekä maailmalla asuvat suomenruotsalaiset. Kunkin alueen tai ryhmän jäsenjärjestöt järjestävät ennen yleisistuntoa aluekokouksen, jossa viralliset parlamenttiedustajat valitsevat varapuhemiehen ja laativat valinnastaan kirjallisen ehdotuksen yleisistunnossa käsiteltäväksi. Varapuhemiehet valitaan

---

⁵⁸ Ylänkö 2009, 13.

⁵⁹ Mt., 27-28.

yleisistunnossa yhdeksi istuntokaudeksi kerrallaan kirjallisten ehdotusten perusteella. Puhemiehistön tärkeimmiksi toimintamuodoiksi ovat vakiintuneet edunvalvontavierailut ministeriöihin, eduskuntaan ja muihin viranomaistahoihin. Tämän lisäksi puhemiehistö kokoontuu kaksi kertaa vuodessa Helsingissä käsittelemään sääntömääräisiä asioita.⁶⁰

Puhemies esittää parlamentin avajaisistunnossa hyväksyttäväksi aloitelistan, jonka sihteeristö on laatinut määräaikaan mennessä saapuneiden aloitteiden pohjalta. Istuntojen varsinainen työ tapahtuu valiokunnissa. Valiokunnan kokouksessa esitellään valiokunnalle lähetetyt aloitteet perusteluineen, niistä keskustellaan ja lopuksi hyväksytään aloitteisiin perustuvat päätöslauselmat. Kunkin valiokunnan käsittelemien aloitteiden pohjalta sihteeristö laatii ehdotukset päätöslauselmiksi. Päätöslauselmat jaetaan valiokunnan toisen käsittelyn jälkeen kaikille pääistunnon edustajille. Päätöslauselmista äänestettäessä noudatetaan USP:n sääntöjen 11§:n säännöksiä: ”Parlamentti tekee päätöksensä joko yksimielisesti tai äänestämällä. Äänestykset suoritetaan kädennostolla. Henkilövaalien osalta on vaadittaessa suoritettava suljettu lippuäänestys. Äänestyksessä on oltava läsnä vähintään puolet edustajista. Ääntenlaskijoina toimivat parlamentin varapuhemiehet.”⁶¹ Ellei eriäviä mielipiteitä keskustelun aikana esitetä, toteaa puhemies aloitteen hyväksytyksi⁶².

Täysistunnon jälkeen päätöslauselmien toimeenpanosta vastaavat Ulkосуomalaisparlamentti (käytännössä puhemiehistö), Ulkосуomalaisparlamentin sihteeristönä⁶³ toimiva Suomi-Seura sekä tarvittavat viranomaistahot. Ulkосуomalaisparlamentin päätöslauselmien toimeenpano merkitsee useimmiten poliittisten päätöksentekijöiden lobbaamista, sillä Ulkосуomalaisparlamentilla ei itsellään ole valtuuksia esimerkiksi lakimuutoksiin. Näin ollen Ulkосуomalaisparlamentin puhemiehistö ja sihteeristö lähinnä välittävät tietoa Ulkосуomalaisparlamentin päätöksistä kunkin asian keskeisille toimijoille (useimmiten kyseessä eri ministeriöt) ja painostavat näitä päätöslauselmien mukaisiin toimenpiteisiin. Palaan tähän tarkemmin luvussa 5, jossa esittelen kaksi tapausesimerkkiä, kaksoiskansalaisuuden sekä kirjeäänestyksen.

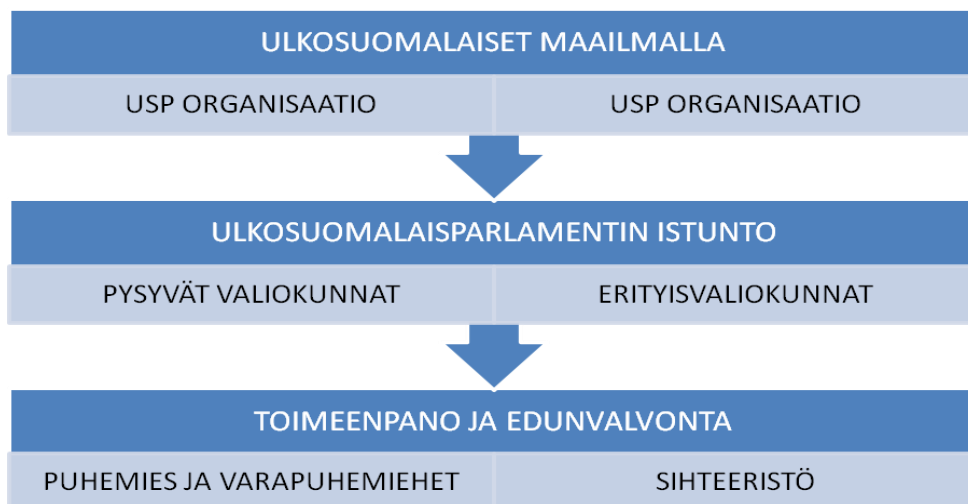
⁶⁰ Ylänkö 2009, 7 ja 27; Seppinen 2002, 248.

⁶¹ Ulkосуomalaisparlamentin työjärjestys 11§. Päivitetty 7.2.2007.

⁶² Ylänkö 2009, 24–25.

⁶³ Ulkосуomalaisparlamentin sihteeristönä toimivan Suomi-Seuran tehtävänä on hoitaa Suomessa USP:n käytännön asioita, kuten istuntoihin liittyvät käytännön järjestelyt ja tiedotus. Sihteeristöllä ei kuitenkaan, kuten ei aluekokouksilakaan, ole päätösvaltaa. Päätösvalta on ainoastaan istunnolla ja puhemiehistöllä. Ylänkö 2009, 34-36.

Kuvio 1. Ulkосуomalaisparlamentin rakenne.

Lähde: Suomi-Seura 2009.

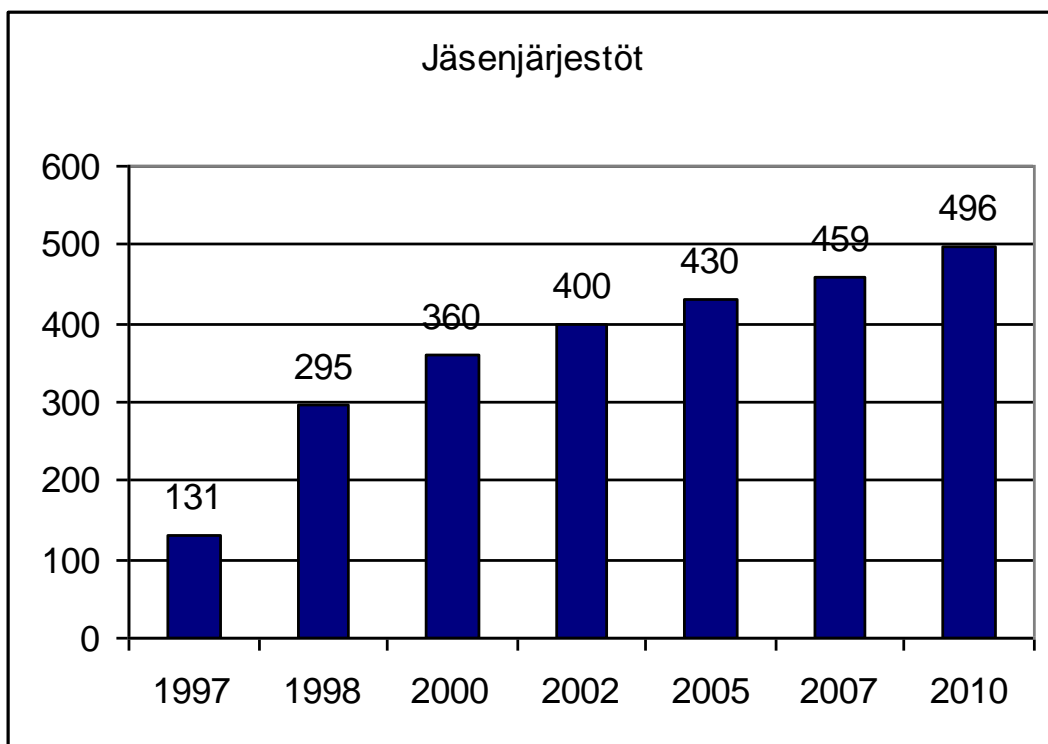
3.3. Osallistujat

Ulkosuomalaisparlamentin sääntöjen mukaan Ulkосуomalaisparlamentti koostuu maailmalla toimivien suomalaisyhteisöjen edustajista. Ulkосуomalaisparlamentti ei kuitenkaan ole juridisesti järjestö, sillä sen jäsenistön kansalaisuus ei täytä Suomen yhdistyslainsäädännön vaatimuksia. Näin ollen ei ulkосуomalaisparlamentilla voi siis olla varsinaisia jäseniä. Ulkосуomalaisparlamentin työhön osallistumisen vaatimuksena on, että yhteisö on toimiva osa paikallista suomalaisyhteisöä ja että se on perusluonteeltaan suomalainen. Osallistumisoikeus ei kuitenkaan velvoita suomen kielen käyttöön yhteisön toiminnassa. Kuitenkin Ulkосуomalaisparlamentin toiminnan perusluonteen mukaisesti on toivottavaa, että yleisistuntojen yhteydessä suomen kieltä käytettäisiin.⁶⁴

---

⁶⁴ ”Jos yhdistyksen varsinaisena tarkoituksena on vaikuttaa valtiollisiin asioihin, saavat yhdistyksen jäseninä olla vain Suomen kansalaiset ja sellaiset ulkomaalaiset, joilla on kotipaikka Suomessa, sekä sellaiset yhdistykset, joissa tai joihin suoraan tai välillisesti kuuluvissa yhdistyksissä on jäseninä vain edellä mainittuja henkilöitä.” Yhdistyslaki 26.5.1989/503 3. luku 10 §

Kuvio 2. Jäsenjärjestöt.

Kun ulkosuomalaisparlamentti aloitti toimintansa vuonna 1997, oli sen säännöt ratifioinut 131 jäsenjärjestöä. Jo seuraavan vuoden istuntoon mennessä jäsenjärjestöjen määrä oli lähes kaksinkertaistunut ja vuosituhanen vaihteessa jäsenjärjestöjä oli 360. Vuoden 2010 istuntoon mennessä jäsenjärjestöjä oli jo 496.⁶⁵

Ulkosuomalaisparlamentin jäsenjärjestöjä on kaikilla asutuilla mantereilla ja kaikkiaan 38 maassa. Eniten jäsenjärjestöjä on Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa, yli 90 prosenttia kaikista jäsenjärjestöistä sijaitsee näillä mantereilla. Maista eniten jäsenjärjestöjä on Ruotsissa, yhteensä 94 kappaletta. (Liite 5 ja liite 6.)

⁶⁵ Keskustelu Ulkosuomalaisparlamentin sihteeri Tina Nordqvistin kanssa 1.4.2010.

Taulukko 1. Vuosina 1997–2007 Ulkosuomalaisparlamentin istuntoihin osallistuneet henkilöt maanosittain.

	Lukumäärä	%-osuus
Eurooppa	1053	73,7
Pohjois-Amerikka	306	21,4
Australia ja Aasia	50	3,5
Etelä-Amerikka	11	0,8
Afrikka	9	0,6
Yhteensä	1429	100

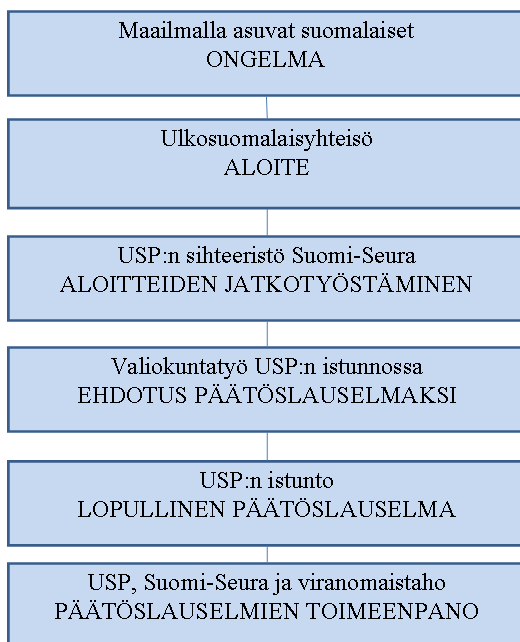
Vuosina 1997–2007 järjestettyihin istuntoihin osallistui kaikkiaan 1429 henkilöä yhteensä 33 maasta. Eniten osallistujia tuli Ruotsista (yhteensä 322 henkilöä), mutta myös Yhdysvalloista (219), Saksasta (174), Venäjältä (136) ja Espanjasta (102) tuli runsaasti osallistujia. Ruotsista tulleiden osallistujien suuri määrä on monessa mielessä ymmärrettävä, sillä se sijaitsee hyvien kulkuyhteyksien päässä Suomesta. Onkin varsin järkeenkäypää, että ruotsinsuomalaiset osallistuvat istuntoihin suurella joukolla, mutta mielenkiintoista on, kuinka suuri osa osallistujista on amerikansuomalaisia. Voidaan olettaa, että tähän lukuun vaikuttaa ensinnäkin amerikansuomalaisten suuri lukumäärä – jo ennen toista maailmansotaa Suomesta oli muuttanut Pohjois-Amerikkaan noin puoli miljoonaa ihmistä. Lisäksi olisi mielenkiintoista tietää, miten erityisesti Yhdysvaltojen perinteisesti voimakas nationalismi on vaikuttanut amerikansuomalaisten kokemukseen entisestä kotimaastaan. Tutkimatta asiaa enemmän, ei voida kuitenkaan todeta, että tällä olisi välttämättä mitään merkitystä asiaan. (Liitetaulukko 1 ja liitetaulukko 2.)

4. ALOITTEET

4.1. Aloitteiden määrällinen kehitys

Jokainen parlamentin toimintaan osallistuva yhteisö voi vaikuttaa toimintaan. Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa ulkosuomalaisjärjestöjä aloittamaan uusien aloitteiden suunnittelun heti edellisen täysistunnon päätyttyä. Aloitteiden merkitys ilmenee jo siinä, että ne on laadittava noudattaen yhteisiä periaatteita: aloite jätetään sihteeristölle viimeistään kolme kuukautta ennen seuraavaa täysistuntoa. Sen avajaisistunnossa puhemies esittää hyväksyttäväksi sihteeristön laatiman aloitelistan. Sihteeristö on jakanut aloitteet aihepiireittäin. Täysistunnosta aloitteet lähetetään valiokuntiin käsiteltäviksi. Valiokunnat muokkaavat aloitteet päätöslauselmiksi ja ehdottavat joko aloitteen hyväksymistä tai hylkäämistä. Ulkosuomalaisparlamentin säännöissä todetaan, että jokaisella maailmalla olevalla suomalaisyhteisöllä sekä Suomi-Seura ry:llä on oikeus tehdä aloitteita ulkosuomalaisparlamentin käsiteltäväksi. Aloitteet ovat siis se virallinen kanava, jolla osallistujayhteisö voi saattaa asiansa parlamentti-istuntojen valiokuntiin käsiteltäväksi ja muokattavaksi sekä yleisistunnossa hyväksyttäväksi päätöslauselmaksi.⁶⁶

Kuvio 3. Päätöksenteko Ulkosuomalaisparlamentissa.

Lähde: Suomi-Seura 2009.

⁶⁶ Ylänkö 2009, 25.

Ulkosuomalaisparlamentin reilun kymmenen ensimmäisen toimintavuoden ja kuuden täysistunnon aikana Ulkosuomalaisparlamentti on käsitellyt ja antanut päätöslauselman kaikkiaan 349 aloitteesta. Kaikki aloitteet, jotka Ulkosuomalaisparlamentille on tehty, eivät kuitenkaan ole päätyneet sellaiseen valiokuntien käsiteltäväksi. Keskeisin syy aloitteiden karsimiseen on ollut se, että useampia samasta aiheesta tehtyjä aloitteita on yhdistetty. Esimerkiksi aiemmin kaksoiskansalaisuutta koskevia aloitteita tehtiin hyvin runsaasti kansalaisuusvaliokunnalle, ja monissa niissä oli sama ajatus taustalla, joten niistä koottiin yksi kattava aloite.⁶⁷

Keskimäärin aloitteita käsiteltiin 58 istuntoa kohden, mikäli vuoden 1997 perustava istunto otetaan mukaan laskuihin. Todenmukaisempi luku kuitenkin saadaan, mikäli vuoden 1997 aloitteita ei lasketa, sillä ne olivat kaikki sihteeristön muotoilemia ”esimerkkitapauksia”. Ulkosuomalaisparlamentin varsinaisissa istunnoissa käsiteltiin vuosina 1998–2007 yhteensä 338 aloitetta, keskimäärin 68 aloitetta istunnossa. Keskiarvon alle jäätin vuosina 2000 ja 2007, jolloin aloitteita käsiteltiin 55 (2000) ja 60 (2007). Eniten, kaikkiaan 77 aloitetta, on käsitelty vuoden 1998 istunnossa.⁶⁸

Taulukko 2. Kaikki aloitteet vuosina 1997–2007.

	1997	1998	2000	2002	2005	2007	Yhteensä
Kaikki aloitteet	11	101	58	75	58	60	363
Käsitellyt aloitteet	11	77	55	72	74	60	349

Useat aloitteet ovat olleet käsiteltävinä useassa istunnossa. Aloitteiden toteuttaminen on usein pitkä prosessi, joka saattaa vaatia esimerkiksi lakimuutoksia (kuten kaksoiskansalaisuuden mahdollistaminen tai kirjeäänestys). Joka tapauksessa tehtyjen ja käsiteltyjen aloitteiden määrä kuvastaa osaltaan USP:n tarvetta ja edunvalvonnan luonnetta.

⁶⁷ Peltoniemi 2009.

⁶⁸ Kuitenkin vuosien 1998 ja 2000 istunnoissa käsiteltiin viisi aloitetta, joita Ulkosuomalaisparlamentti ei hyväksynyt: 58/1998 Suomalaisten maastamuuttajien, paluumuuttajien ja Suomessa opiskelevien ulkosuomalaisten sosiaaliturvan yhtenäistäminen, selkeyttäminen ja parantaminen. Suomalaisen Kela-kortin hakeminen, kuuden kuukauden odotusajan lyhentäminen/poistaminen; 59/1998 Saksan kielen asema parlamentissa; 48/2000 Ulkosuomalaisparlamentin äänestyskäytäntö; 49/2000 Reuna-alueiden huomiominen parlamenttiedustuksessa; 50/2000 Puhemiehistön ja valiokuntien koostumus sekä parlamentin äänestyskäytäntö. Lisäksi samoissa istunnoissa (1998 ja 2000) Ulkosuomalaisparlamentti päätti olla ottamatta kantaa 15 aloitteeseen, jotka koskivat esimerkiksi ulkosuomalaisen määritelmää (51/2000) tai Valtion tuen lisäämistä Mallorcan Club de Finlandialle (65/1998). Ulkosuomalaisparlamentti myös siirsi sihteeristön mietittäväksi yhteensä kahdeksan aloitetta istunnoissaan vuosina 1998–2000. Vuoden 2002 istunnosta alkaen Ulkosuomalaisparlamentti on antanut päätöslauselman kaikkiin käsittelemiinsä aloitteisiin.

Taulukko 3. Vuosina 1997–2007 tehdyt aloitteet valiokunnittain.

VALIOKUNTA	1997	1998	2000	2002	2005	2007	yhteensä	%-osuus
Kansalaisuusvaliokunta	1	11	3	0*	5	4	24	7
Yhdistetty talous- ja kansalaisuus vk	0*	0*	0*	7	0*	0*	7	2
Kulttuurivaliokunta	2	9	2	11	5	7	36	10
Nuorisovaliokunta	1	1	3	8	4	2	19	5
Opinto- ja koulutusvaliokunta	1	21	8	8	11	6	55	15
Sosiaalivaliokunta	2	12	9	10	8	8	49	14
Seniorivaliokunta	1	6	7	8	6	10	38	10
Sääntövaliokunta	0	18	7	5	4	4	38	10
Talousvaliokunta	0	1	6	0*	1	1	9	3
Tiedotusvaliokunta	1	10	8	8	4	6	37	10
Poliittisten ja virallisten asioiden vk	0**	0**	5	10	10	12	37	10
Virallisten ja järjestöasian vk	1	8	0**	0**	0**	0**	9	3
Inkeriläisvaliokunta	1	4	0***	0***	0	0	5	1
YHTEENSÄ	11	101	58	75	58	60	363	100

*yhdistetty talous- ja kansalaisuus valiokunta toimi ainoastaan vuoden 2002 istunnossa

**virallisten ja järjestöasiain valiokunta vaihtoi nimensä vuonna 2000 poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnaksi

***inkeriläisvaliokunta oli toiminnassa ainoastaan vuosien 1997–1998 istunnoissa

Taulukko 4. Vuosina 1997–2007 käsitellyt aloitteet valiokunnittain.

	1997	1998	2000	2002	2005	2007	Yhteensä
Kansalaisuusvaliokunta	1	3	3	4	5	4	20
Kulttuurivaliokunta	2	5	2	11	6	7	33
Nuorisovaliokunta	1	1	3	5	8	2	20
Opinto- ja koulutusvaliokunta	1	11	8	11	10	6	47
Sosiaalivaliokunta	2	7	8	8	9	8	42
Seniorivaliokunta	1	4	6	8	11	10	40
Sääntövaliokunta	0	16	2	5	5	4	32
Talousvaliokunta	0	1	5	3	3	1	13
Tiedotusvaliokunta	1	3	7	8	5	6	30
Poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta	1	3	3	9	12	12	40
Inkeriläisvaliokunta	1	3	0	0	0	0	4
Yhteensä	11	57	47	72	74	60	321

Vuonna 1997 pidetyssä Ulkosuomalaisparlamentin ensimmäisessä, perustavassa istunnossa parlamentin perustaminen sääntöineen ja toimintatapoineen oli istunnon keskeinen tehtävä. Sen lisäksi istunnossa käsiteltiin myös 11 aloitetta. Nämä aloitteet sihteeristö oli muotoillut sen perusteella, mitä ulkosuomalaiset olivat aiemmin toteutetun kyselyn perusteella pitäneet tärkeinä. Näiden aloitteiden tarkoituksena oli Seleniuksen mukaan auttaa ulkosuomalaisia ymmärtämään, minkälaisia asioita USP:n on tarkoitus käsitellä. Jälkeenpäin tarkasteltuna voi havaita, että sihteeristön perusta-

valle istunnolle muotoilemat 11 aloitetta sisälsivät hyvin monipuolisesti Ulkosuomalaisparlamentin tulevinakin vuosina käsittelemiä aihealueita.⁶⁹

Ulkosuomalaisparlamentin ensimmäiselle varsinaiselle istunnolle tehtiin lähes kymmenkertainen määrä aloitteita perustavaan istuntoon verrattuna. Vuoden 1998 istunnon 101 aloitteesta käsiteltäväksi päätyi 77, ja näistä 57 sai päätöslauselman. Vuoden 1998 istunnolle tehdyistä aloitteista päällekkäisiä aloitteita oli runsaasti. Myöhemmille istunnoille tehdyt aloitteet ovat olleet valmiiksi jäsennellympiä ja niiden keskinäinen temaattinen päällekkäisyys on vähentynyt. Se on osaltaan vaikuttanut aloitteiden vähenemiseen mutta toisaalta käsiteltyjen aloitteiden suhteellisen osuuden kasvuun. (Liitetaulukko 3.)

Eniten vuoden 1998 istunnossa aloitteita tehtiin opinto- ja koulutusvaliokunnalle, kaikista aloitteista yli viidennes (21 prosenttia). Myös sääntövaliokunnalle osoitettiin paljon aloitteita, lähes viidennes (18 prosenttia kaikista aloitteista). Inkeriläisvaliokunta oli viimeistä kertaa omana valiokuntanaan vuoden 1998 istunnossa. Vuoden 2000 täysistunnosta alkaen inkeriläisasiota koskevat aloitteet on sijoitettu muihin valiokuntiin, esimerkiksi kansalais- ja kulttuurivaliokuntaan.

Vuoden 2000 Ulkosuomalaisparlamentin täysistunnolle tehtiin yhteensä 58 aloitetta, joista 55 päätyi käsiteltäväksi ja 47 sai päätöslauselman. Aloitteita tehtiin melko tasaisesti kaikille valiokunnille, eniten sosiaalivaliokunnalle ja opinto- ja koulutusvaliokunnalle, molemmille kahdeksan aloitetta (14 prosenttia kaikista aloitteista). Tiedotusvaliokunnalle tehtiin seitsemän aloitetta (12 prosenttia).

Talousvaliokunnan osuus aloitteista on ollut vuoden 2000 istuntoa lukuun ottamatta 1-2 prosentin luokkaa. Kuitenkin vuoden 2000 istuntoa varten talousvaliokunnalle tehtiin peräti 10 prosenttia kaikista aloitteista. Kun vuoden 2000 istunnolle tehtiin hyvin keskimääräinen määrä aloitteita, 58 kappaletta, eikä muiden valiokuntien vastaanottamien aloitteiden määrässä ollut mitään suuresti poikkeavaa, niin talousvaliokunnalle tehtyjen aloitteiden määrä oli jokseenkin poikkeuksellinen.

Vuoden 2002 Ulkosuomalaisparlamentin täysistunnolle tehdyistä 75 aloitteesta 72 päätyi käsiteltyyn. Eniten aloitteita tehtiin kulttuuri- sekä opinto- ja koulutusvaliokunnalle, 15 prosenttia kaikista aloitteista. Seuraavaksi eniten aloitteita tehtiin poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnalle (yh-

---

⁶⁹ Selenius 5.8.2009.

deksän aloitetta eli 12 prosenttia kaikista aloitteista) sekä sosiaalivaliokunnalle (kahdeksan aloitetta eli 11 prosenttia kaikista aloitteista).

Vuoden 2002 aloitteiden määrissä on nähtävissä muutamien valiokuntien merkityksen muutos. Eri-tyisesti poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnan saamat aloitteet ovat lisääntyneet istunnoit-tain. Vuonna 2002 poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnan osuus kaikista aloitteista oli 13 prosenttia (vuonna 2000 vastaava luku oli yhdeksän prosenttia). Sen sijaan erityisesti sääntövalio-kunnan osuus kaikista aloitteista on laskenut vuodesta 1998. Kun vuonna 1998 sääntövaliokunnan osuus kaikista aloitteista oli 18 prosenttia, oli vastaava luku vuonna 2002 enää seitsemän prosenttia.

Vuoden 2005 USP:n täysistunnolle tehtiin kaikkiaan 74 aloitetta, joista eniten aloitteita vastaanotti poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta, jolle osoitettiin 12 aloitetta, eli 16 prosenttia kaikista aloitteista. Seniorivaliokunta vastaanotti 11 aloitetta, eli kaikkiaan 15 prosenttia kaikista aloitteista. Opinto- ja koulutusvaliokunta käsitteli kaikista aloitteista 14 prosenttia.

Vuoden 2007 USP:n täysistunnolle tehtiin kaikkiaan 60 aloitetta, joista kaikki etenivät käsiteltäväk-si. Viidennes aloitteista osoitettiin poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnalle. Aikaisemmissa istunnoissa vastaavaan osuuteen kaikista aloitteista on yltänyt ja ylittänyt ainoastaan sääntövalio-kunta, joka vuonna 1998 käsitteli yli neljänneksen kaikista aloitteista (yhteensä 16 aloitetta). Edelli-siin istuntoihin nähden vuoden 2007 täysistunnolle tehtiin suhteessa hyvin keskiverto määrä aloit-teita: mikäli vuoden 1997 perustava istunto jätetään huomiotta, kaikissa täysistunnoissa käsiteltyjen aloitteiden keskiarvo on 62 aloitetta per istunto.

Kaikista vuosina 1997–2007 tehdyistä aloitteista eniten on tehty opinto- ja koulutusvaliokunnalle. Se on käsitellyt kaiken kaikkiaan 47 aloitetta, eli 15 prosenttia kaikista aloitteista on liittynyt koulu-tukseen. Myös sosiaalivaliokunnalle ja poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnalle on tehty huomattavan paljon aloitteita. Sosiaalivaliokunta on kymmenen vuoden aikana käsitellyt 42 aloitet-ta, mikä tarkoittaa 13 prosenttia kaikista aloitteista. Sekä seniorivaliokunta että poliittisten ja viral-listen asioiden valiokunta on käsitellyt yhteensä 40 aloitetta eli kumpikin 12 prosenttia kaikista aloitteista.

Mikäli väliaikaiset valiokunnat jätetään ottamatta huomioon, kaikkein vähiten aloitteita on tehty talousvaliokunnalle, yhteensä kolmetoista aloitetta eli kaksi prosenttia kaikista aloitteista. Myös-kään nuorisovaliokunnalle tai kansalaisuusvaliokunnalle ei ole tehty kovinkaan runsaasti aloitteita,

nuorisovaliokunta on vastaanottanut 10 vuoden aikana 20 aloitetta (kaikista aloitteista kuusi prosenttia) ja kansalaisuusvaliokunta samoin 20 aloitetta (kuusi prosenttia). Näitä kolmea valiokuntaa, talous-, nuoriso- ja kansalaisuusvaliokuntaa lukuun ottamatta kaikkien pysyvien valiokuntien osuus kaikista aloitteista on noin 10 prosenttia tai enemmän.

Näyttäisi siltä, että Ulkosuomalaisparlamentissa käsiteltävät teemat ovat muuttuneet jonkin verran parlamentin kymmenen ensimmäisen vuoden aikana. Erityisesti senioreita sekä poliittisia ja virallisia asioita koskevien aloitteiden määrä on ollut vahvassa kasvussa. Sen sijaan esimerkiksi sääntöjä koskevat aloitteet ovat vähentyneet alkuvuosista. Toisaalta esimerkiksi sekä opintoja ja koulutusta että sosiaaliasioita ja tiedotusta koskevien aloitteiden määrä on pysynyt suhteellisen vakiona.

Taulukko 5. Eniten aloitteita käsitellyt valiokunta istunnoittain.

	1997	1998	2000	2002	2005	2007
Kansalaisuusvaliokunta						
Kulttuurivaliokunta	X			X		
Nuorisovaliokunta						
Opinto- ja koulutusvaliokunta			X	X		
Sosiaalivaliokunta	X		X			
Seniorivaliokunta						
Sääntövaliokunta		X				
Talousvaliokunta						
Tiedotusvaliokunta						
Poliittisten ja virallisten asioiden vk					X	X
Inkeriläisvaliokunta						

4.2. Aloitteiden sisällöllinen erittely valiokunnittain

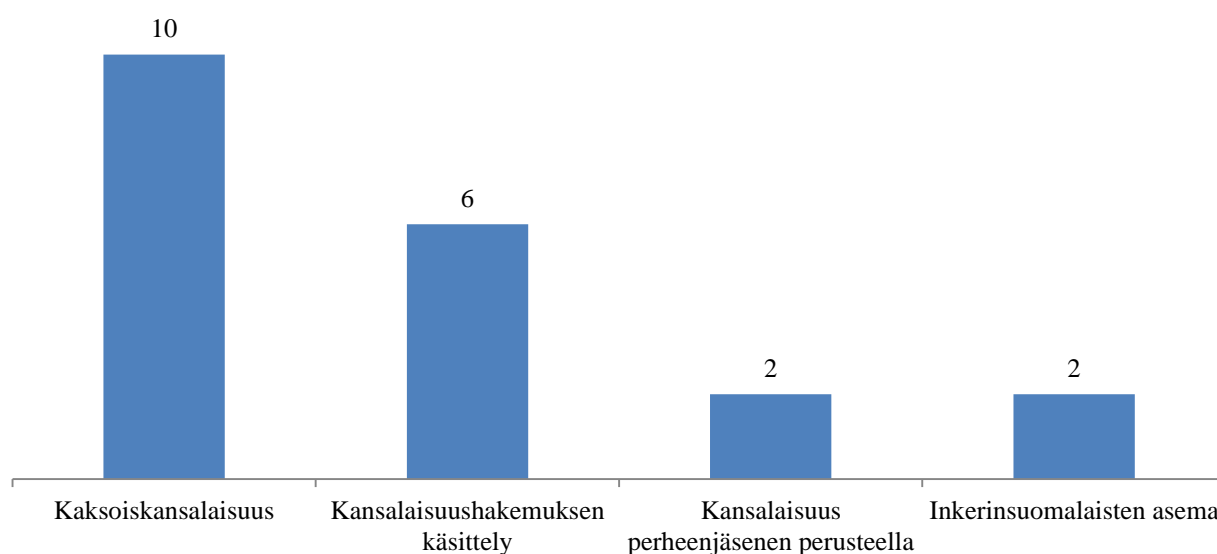
4.2.1. Kansalaisuusvaliokunta

Kansalaisuusvaliokunta vastaanotti kymmenen ensimmäisen vuoden aikana yhteensä 24 aloitetta, joista valiokuntakäsittelyyn eteni 20 aloitetta. Suhteessa eniten aloitteita kansalaisuusvaliokunnalle tehtiin vuoden 1998 istunnossa, jolloin kaikista aloitteista 11 prosenttia liittyi kansalaisuuteen. Seuraavassa istunnossa vuonna 2000 valiokunnan aloitteiden suhteellinen osuus putosi alle puoleen edellisestä istunnosta. Notkahdus jäi kuitenkin hetkelliseksi ja vuonna 2005 kaikista aloitteista oli jälleen yhdeksän prosenttia kansalaisuusvaliokunnalle suunnattuja ja vuonna 2007 suunnattiin sille seitsemän prosenttia aloitteista.

Kansalaisuutta koskevista aloitteista ehdoton enemmistö koski kaksoiskansalaisuutta. Kaikkiaan 20 aloitteesta puolet koski kaksoiskansalaisuutta. Käsittelyvaiheessa aloitteita on kuitenkin yhdistelty ja muokattu niin, ettei kaksoiskansalaisuuden osuus käsitellyistä aloitteista tule niin voimakkaana esiin tilastoissa, kuin olisi ehkä saattanut olettaa. Kaksoiskansalaisuutta koskevilla aloitteilla nostettiin esille esimerkiksi kaksoiskansalaisuuden merkitys ulkosuomalaisille sekä kaksoiskansalaisuuden merkitys kansalaisuutensa menettäneille sotaveteraaneille. Lisäksi vuonna 2000 käsiteltiin aloite kaksoiskansalaisuutta koskevista kahdenvälisen sopimusten mahdollisuuksista. Kansalaishakemuksen käsittelyä koskevia aloitteita kansalaisuusvaliokunta on käsitellyt yhteensä kuusi aloitetta. Näissä aloitteissa toivottiin esimerkiksi joustavampaa kansalaisuushakemuksen käsittelyä Suomen kansalaisen perheelle ja yhteensä kolmessa eri aloitteessa (vuosina 2005 ja 2007) kritisoitiin kansalaisilmoituksen korkeaa maksua⁷⁰. Uuden kansalaisuuslain tultua jo voimaan esitettiin vuosina 2005 sekä uudestaan vuonna 2007 kansalaisuuden saamista myös isovanhempien perusteella. Lisäksi kansalaisuusvaliokunta on käsitellyt kaksi inkerinsuomalaisten asemaa koskenutta aloitetta, vuosina 2002 ja 2005. (Liite 4.)

Vuoden 2002 istunnossa toimi yhdistetty kansalaisuus- ja talousvaliokunta, eikä kansalaisuusvaliokunta. Yhdistetylle kansalaisuus- ja talousvaliokunnalle oli suunnattu vuonna 2002 kaiken kaikkiaan yhdeksän prosenttia kaikista aloitteista.

Kuvio 4. Kansalaisuusasioita koskevat aloitteet.

⁷⁰ Kansalaisuusilmoituksen maksua alennettiin vuonna 2005, ja se maksaa nykyään 240 euroa. Alle 18-vuotiaille sekä vuosina 1939-1945 Pohjoismaissa olleille sotilapsille maksu on 100 euroa.

4.2.2. Kulttuurivaliokunta

Kulttuurivaliokunta sai käsiteltäväkseen ensimmäisen kymmenen vuoden aikana yhteensä 36 aloitetta, joista täysistuntoon eteni yhteensä 33. Kulttuurivaliokunnan osuus kaikista aloitteista vuosina 1997–2007 oli 10 prosenttia. Suhteellisesti eniten aloitteita oli vuonna 1997, jolloin 18 prosenttia kaikista aloitteista oli osoitettu kulttuurivaliokunnalle. Tämä luku on kuitenkin hiukan harhaanjohtava siinä mielessä, että ensimmäisessä varsinaisessa istunnossa vuonna 1997 käsiteltiin huomattavasti vähemmän aloitteita (11) kuin muissa istunnoissa: jo vuonna 1998 aloitteita tuli lähes kymmenkertainen määrä, yhteensä 101 kappaletta.

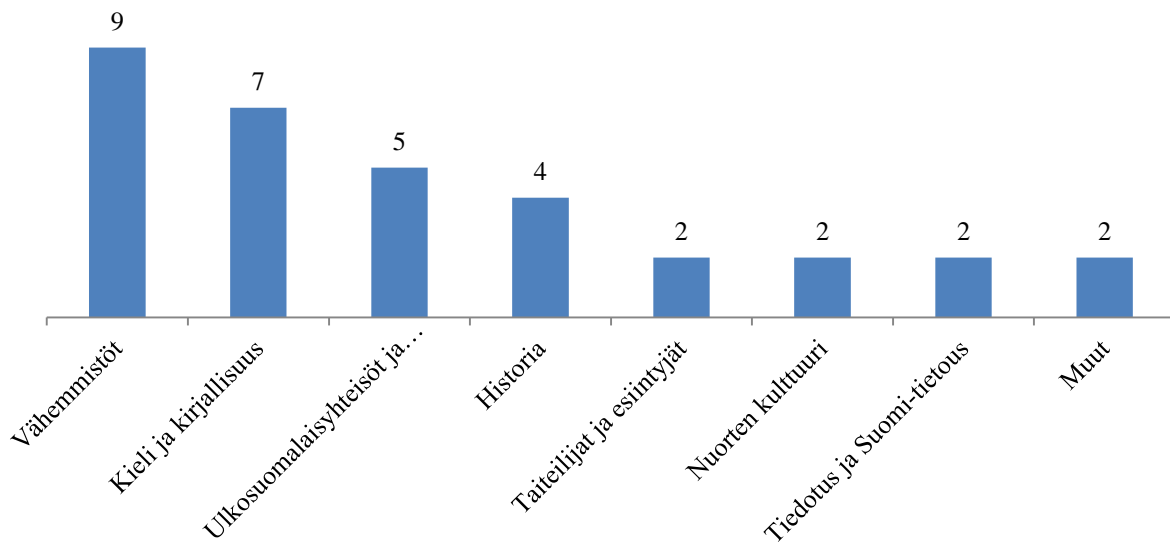
Tästä syystä kulttuurialoitteiden suhteellisen osuuden raju lasku vuoteen 2000 saakka, 18 prosentista kolmeen prosenttiin, ei ole niin merkittävä muutos, kuin ensi silmäyksellä saattaisi vaikuttaa. Vuodesta 2002 eteenpäin kulttuurivaliokunnalle suunnattujen aloitteiden suhteellinen osuus kaikista aloitteista on pysynyt melko vakaana, 9-15 prosentin suuruisena.

Kulttuuria koskevista aloitteista enemmistö on koskenut vähemmistöjen asemaa. Ruotsinsuomalaisten vähemmistöasemaa koskeneita aloitteita on käsitelty kulttuurivaliokunnassa yhteensä neljässä eri aloitteessa ja kolme aloitetta on koskenut inkerinsuomalaisten asemaa. Lisäksi aloitteet ulkomailla asuvien suomenruotsalaisten asemasta ja yleisemmin vähemmistöjen ja vähemmistökielten asemasta Euroopan unionissa on käsitelty kulttuurivaliokunnassa. Kieltä ja kirjallisuutta koskevia aloitteita on käsitelty kulttuurivaliokunnassa yhteensä seitsemän aloitteen verran. Näissä aloitteissa on esitetty toimia esimerkiksi suomen kielen aseman vahvistamiseksi pohjoismaisessa yhteistyössä, ulkosuomalaisjärjestöjen ylläpitämien kirjastojen toiminnan tukemista koulutuksen kautta, sekä taloudellista tukea ja apua markkinointiin ulkosuomalaisille kirjailijoille. Vuonna 2000 esitetyssä aloitteessa lisäksi ehdotettiin ulkosuomalaisten ja sisäsuomalaisten kirjailijoiden tapaamisen järjestämistä.

Ulkosuomalaisparlamentin kulttuurivaliokunta on ottanut kantaa yhteensä viiteen ulkosuomalaisyhteisöjen taloutta koskevaan aloitteeseen. Aloitteissa on esitetty muun muassa Finnairilta alennuksia ulkosuomalaisille sekä yritysten ulkosuomalaisjärjestöille kohdistaman tuen kartoittamista. Neljä kulttuurivaliokunnan käsittelemää aloitetta koski historiaa. Aloitteissa esitettiin esimerkiksi kampanjaa siirtolaisten arvotavaroiden museoimiseksi, suomalaisen siirtolaishistorian kenttätyön tukemista sekä valtionapua siirtolaimuseon työntekijöiden palkkaan.

Muita kulttuurivaliokunnan käsittelemiä aiheita oli vuonna 1998 käsitelty aloite ulkosuomalaisten taiteilijoiden ja esiintyjäryhmien kartoittamisesta niin kutsuttuun Kulttuuripankkiin, erilaisia tukitoimia ulkosuomalaisten nuorten kulttuuritapahtumiin, ulkosuomalaistapahtumien ilmoitustaulun perustamista Suomi-Seura ry:n kotisivuille sekä ulkosuomalaistapahtuman järjestämistä Suomessa. (Liite 4.)

Kuvio 5. Kulttuuriasioita koskevat aloitteet.

4.2.3. Nuorisovaliokunta

Nuorisovaliokunta sai vuosien 1997–2007 välisenä aikana yhteensä 19 aloitetta, mikä merkitsee viiden prosentin osuutta kaikkien valiokuntien käsittelemistä aloitteista. Näiden 19 aloitteen lisäksi käsittelyvaiheessa syntyi vielä yksi nuorisovaliokunnalle suunnattu aloite. Käsiteltyjä aloitteita oli siis yhteensä 20. Suhteellisesti eniten niitä osoitettiin nuorisovaliokunnalle vuonna 2002, jolloin nuorisovaliokunnan osuus kaikista aloitteista oli 11 prosenttia.

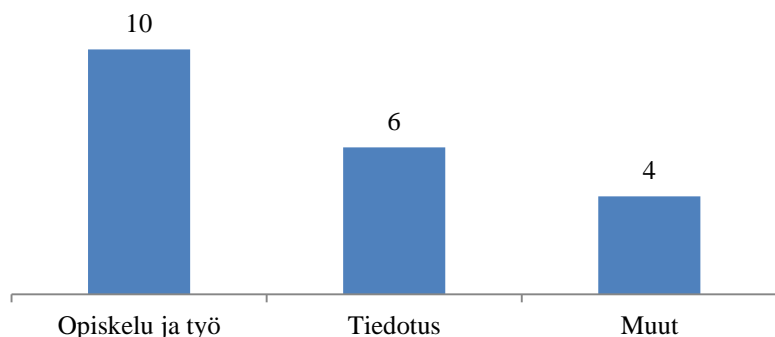
Kuten kulttuurivaliokunnan osalta, myös nuorisovaliokunnan osuutta tarkasteltaessa on syytä jättää vähemmälle huomiolle vuoden 1997 suhteellisen suuri prosentuaalinen osuus. Nuorisovaliokunnalle suunnattujen aloitteiden määrässä näyttäisi olevan mielenkiintoisen selkeä kehityssuunta, jonka mukaan ensin vuonna 1998 aloitteita oli suhteellisesti hyvin vähän, vain yksi prosentti kaikista aloitteista, mutta siitä eteenpäin aina vuoteen 2005 saakka suunta oli nousujohteinen. Huippuvuoden 2005 jälkeen aloitteiden määrä on taas ollut laskussa.

Nuorisoasioita koskevista aloitteista enemmistö koski opiskelu- ja työasioita. Erityisesti ulkosuomalaisnuorten opiskelumahdollisuudet suomalaisissa korkeakouluissa sekä ulkosuomalaisnuorten mahdollisuudet opintoetuuksiin käsiteltiin aloitteissa. Myös ulkosuomalaisnuorten mahdollisuudet saada kesätyöpaikka tai harjoittelupaikka Suomessa nousivat käsittelyyn.

Nuorisovaliokunta on käsitellyt kuusi tiedotusta koskevaa aloitetta. Näissä esimerkiksi esitettiin sähköisen foorumin ja ilmoitustaulun perustamista ulkosuomalaisnuorille (aloitteet 12/1998 ja 14/2002) sekä ehdotettiin 18 vuotta täyttävälle ulkosuomalaisnuorille tietopakettia Suomen kansalaisten oikeuksista sekä velvollisuuksista. Vuonna 2005 käsiteltiin myös kaksi aloitetta koskien nuorisotyötä ja nuorisojärjestöjen avustuksia.

Muita nuorisovaliokunnassa käsiteltyjä aloitteita olivat nuorten kulttuurin kehittämiseen liittyvä aloite (11/1997), leirikoulutoiminnan kehittämistä koskeva aloite (23/2000) sekä ulkomailla asuvan Suomen kansalaisen asevelvollisuuteen liittyvä aloite (18/2005). Lisäksi Suomessa tapahtuvaan opiskeluun vaadittiin minimiasumistukea (13/2007). (Liite 4.)

Kuvio 6. Nuorisoa koskevat aloitteet.

4.2.4. Opinto- ja koulutusvaliokunta

Opinto- ja koulutusasioihin liittyviä aloitteita on käsitelty USP:ssa kaikkein eniten. Kaikkiaan 363 tehdystä aloitteesta 55 on liittynyt opintoihin ja koulutukseen, mikä tarkoittaa 15 prosenttia kaikista aloitteista. Aloitteista 47 on päätenyt käsittelyyn. Vuosina 1998 ja 2005 opinto- ja koulutusvaliokunta vastaanotti eniten aloitteita suhteessa muihin valiokuntiin nähden.

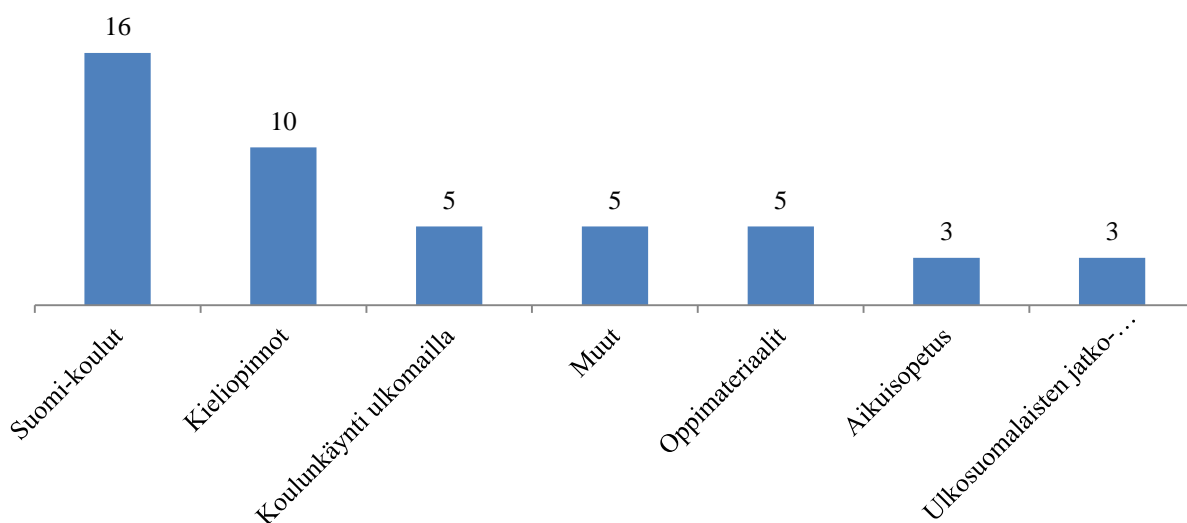
Opinto- ja koulutusvaliokunnalle on suunnattu jokaisena istuntovuotena kaikista aloitteista aina yli 10 prosenttia, huippuvuotena 1998 jopa 19 % aloitteista käsiteltiin opinto- ja koulutusvaliokunnas-

sa. Kuitenkin valiokunnan käsittelemien aloitteiden suhteellinen osuus on ollut tasaisessa laskussa koko Ulkosuomalaisparlamentin historian ajan. Kun vuonna 1998 kaikista aloitteista viidennes käsiteltiin opinto- ja koulutusvaliokunnassa, vuonna 2007 määrä oli enää kymmenesosa.

Erityisesti Suomi-kouluja käsitteleviä aloitteita on tehty ja käsitelty paljon, samoin erilaisia kieliopintoihin liittyviä aloitteita. Kaikkiaan erilaisia Suomi-kouluihin liittyviä aloitteita käsiteltiin opinto- ja koulutusvaliokunnassa yhteensä 16. Näistä yhdeksän aloitetta koski taloudellista tukea ja Suomi-koulujen rahoitusta. Lisäksi aloitteet koskivat esimerkiksi opettajien koulutusta sekä oppilasvaihtoa.

Erlaisia kieliopintoihin liittyviä aloitteita käsiteltiin opinto- ja koulutusvaliokunnassa yhteensä 10. Aloitteet koskivat esimerkiksi ulkosuomalaisten lasten äidinkielen opiskelua ulkomailla (1997), suomen kielen asemaa ulkomailla ja sen korvaavuutta esimerkiksi Saksan kouluissa ja EU-maiden ylioppilastutkinnoissa sekä yleisiä kielitutkintoja (2005). Myös Suomi-koulujen sekä kotiperuskoulujen oppimateriaaleista oli tehty ja käsiteltiin yhteensä viisi aloitetta kummastakin ja ulkosuomalaisten jatko-opinnoista suomalaisissa korkeakouluissa ja aikuisopetuksesta yhteensä kolme aloitetta kummastakin. Opinto- ja koulutuskysymyksiä koskevista aloitteista kaksi liittyi erityis- ja tukiopeutukseen (vuosina 2005 ja 2007) sekä yksi suvaitsevaisuus- ja kansainvälisyyskasvatukseen (1998). Lisäksi vuonna 2002 opinto- ja koulutusvaliokunnassa käsiteltiin alunperin nuorisovaliokunnalle osoitettu aloite ulkosuomalaisuuden professuurin perustamisesta. (Liite 4.)

Kuvio 7. Opinto- ja koulutusasioita koskevat aloitteet.

4.2.5. Sosiaalivaliokunta

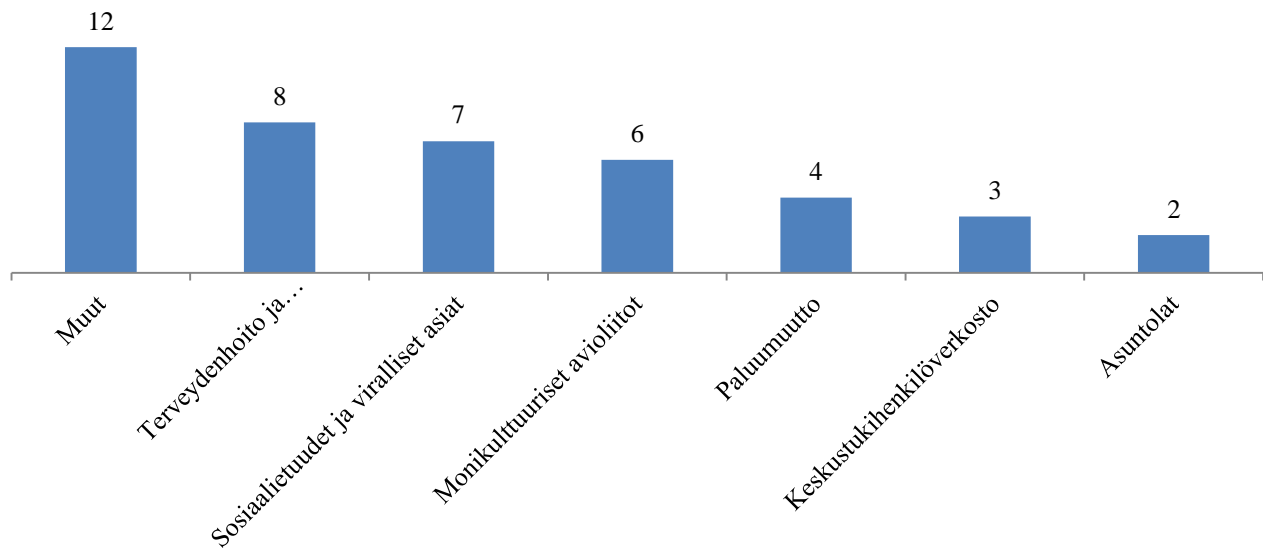
Sosiaaliasioita koskevia aloitteita tehtiin vuosina 1997–2007 yhteensä 49 kappaletta, 13 prosenttia kaikista aloitteista. Näistä 42 päätyi käsittelyyn. Sosiaalivaliokunnan käsiteltäväksi onkin tullut toiseksi eniten aloitteita heti opinto- ja koulutusvaliokunnan jälkeen. Sosiaalivaliokunta on saanut aloitteita tasaisesti, eikä varsinaisia huippuvuosia tai toisaalta selkeästi hiljaisempiakaan vuosia ole ollut. Sosiaalivaliokunnan prosentuaalinen osuus kaikista aloitteista on ollut vuotta 1997 lukuun ottamatta tasaisesti 12–16 prosenttia.

Sosiaaliasioita koskevista aloitteista ei muodostu yhtä selkeitä johonkin tiettyyn yksittäiseen asiaan painottuvia ”aloiteryyppeitä”, kuin esimerkiksi opinto- ja koulutusvaliokunnassa, joissa Suomi-koulut ovat olleet hyvin keskeisessä asemassa valiokunnan käsittelemissä aloitteissa. Sosiaalialaa koskevia aloitteita ei myöskään ole yhtä helppo jaotella tiettyihin ryhmiin niiden monipuolisuuden takia. Joitakin selkeitä muutoksia kymmenen vuoden aikana tulleiden aloitteiden aihepiireissä on kuitenkin nähtävissä. Esimerkiksi Euroopan unionin ulkopuolella asuvien sairausvakuutus matkustettaessa EU:n alueella nousi keskusteluun vuosien 2005 ja 2007 istunnoissa. Samoin monikulttuurisiin avioliittoihin liittyviä aloitteita tehtiin vasta 2000-luvun puolella ja niiden määrä on ollut koko ajan kasvussa. Erityisesti neuvontaa tai opastusta monikulttuuristen avioliittojen/perheiden tukemiseksi kaivattiin.

Sen sijaan esimerkiksi paluumuuttoon tai suomalaisille tarkoitettujen asuntoloiden perustamiseen liittyviä aloitteita ei ole käsitelty enää viime vuosina. Myös keskustukihenkilöverkoston kehittämiseen liittyneitä aloitteita ei ole enää vuoden 2000 jälkeen tehty, mikä voisi viitata siihen, että nämä asiat on saatu ainakin jonkinlaiseen kuntoon.

Selkeä 2000-luvulle kuuluva muutos sosiaalivaliokunnan aloitteissa on kuitenkin monikulttuurisiin avioliittoihin ja perheisiin liittyvät aloitteet. Vuonna 2000 käsiteltiin ensimmäinen monikulttuurisia avioliittoja koskeva aloite, jossa esitettiin kansainvälisten avioliittojen kariutumista ehkäisevän työn kehittämistä (13/2000), ja tämän jälkeen valiokunta on käsitellyt vuoteen 2007 mennessä kaikkiaan kuusi samaan aihepiiriin kuuluvaa aloitetta. (Liite 4.)

Kuvio 8. Sosiaaliasioita koskevat aloitteet.

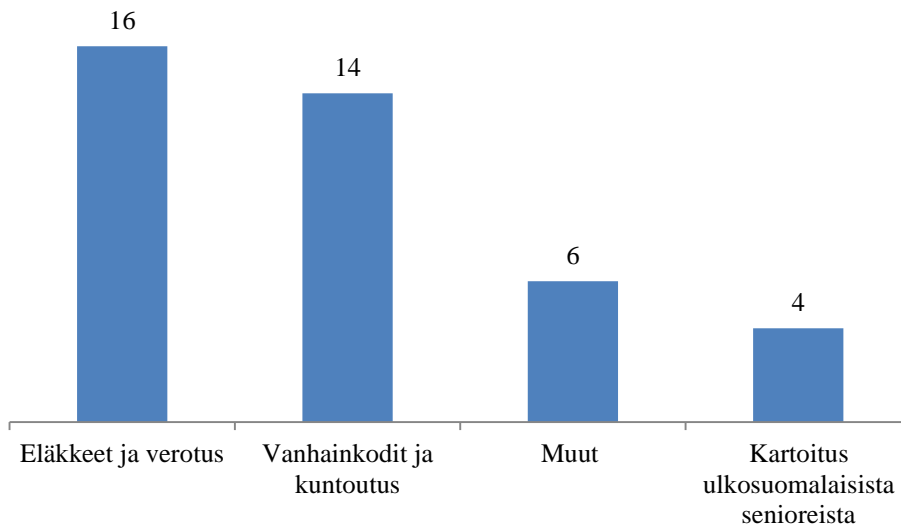

4.2.6. Seniorivaliokunta

Seniorivaliokunta vastaanotti vuosina 1997 – 2007 kaikista aloitteista yhteensä 10 prosenttia, kaikkiaan 38 aloitetta. Lisäksi käsittelyvaiheessa muokkautui kaksi uutta aloitetta, joten kaikkiaan USP on käsitellyt 40 senioriasioita koskevaa aloitetta. Seniorivaliokunnan aloitteiden suhteellinen osuus on ollut nousussa. Kun vuonna 1998 senioriasioita koskevia aloitteita oli kaikista aloitteista kuusi prosenttia, nousi osuus seuraavissa istunnoissa kymmenen prosentin tuntumaan ja ylikin; vuoden 2007 istunnossa oli seniori-aloitteita jo 17 prosenttia. Helpoin selitys tälle kehitykselle olisi todeta koko yhteiskuntaa koskevan ikääntymisen ja suurten ikäluokkien eläköitymisen vaikutukset myös ulkosuomalaisten keskuudessa. Taustalla voidaan nähdä vaikuttavan kuitenkin myös esimerkiksi Suomen suuri eläkeuudistus vuonna 2005 sekä yleinen keskustelu väestön ikääntymisestä. Enemmistö aloitteista liittyi eläkkeisiin ja verotukseen tai vanhain- ja lepokoteihin sekä kuntoutukseen.

Muita seniorivaliokunnan käsittelemiä aloitteita olivat esimerkiksi kaksi aloitetta ulkosuomalais-seniorien hoitotyötä koskevat aloitteet vuosina 2005 sekä 2007 ja aloite ulkosuomalaisten seniorien paluumuuton helpottamiseksi vuonna 2007. Lisäksi aloitteissa esitettiin tukea vanhuksille suunnattuun opetustoimintaan. Yhteensä neljässä aloitteessa (vuosina 1998, 2000, 2002 sekä 2005) esitettiin ulkosuomalaisvanhusten parissa tehtäväksi erilaista tutkimustyötä sekä kartoitusta ulkomailla asuvista senioreista. (Liite 4.)

Kuvio 9. Senioreita koskevat aloitteet.

4.2.7. Sääntövaliokunta

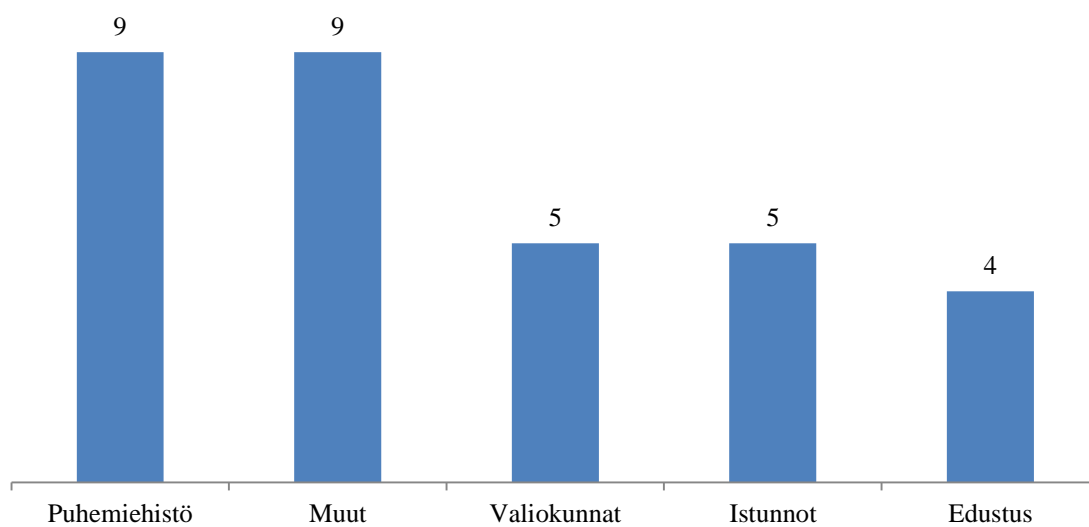
Sääntövaliokunnalle tehtiin kymmenen vuoden aikana yhteensä 38 aloitetta, joista käsiteltäväksi päätyi 32 aloitetta. Kaiken kaikkiaan sääntövaliokunta on vastaanottanut kaikista aloitteista 10 prosenttia.

Vuonna 1997 sääntövaliokunta ei käsitellyt yhtään aloitetta, mikä johtuu lähinnä siitä, että kyseessä oli parlamentin perustava istunto, jossa parlamentin säännöt määriteltiin ensimmäistä kertaa kokonaisuudessaan. Ensimmäisessä varsinaisessa istunnossa vuonna 1998 sääntöjä koskevia aloitteita tulikin 18 kappaletta eli sääntöjä koskevia aloitteita vastaanotettiin 18 prosenttia kaikista aloitteista. Sääntövaliokunnan aloitteiden suhteellinen osuus kaikista aloitteista on kuitenkin laskenut vuoden 1998 18 prosentista seitsemään. Tälle tasolle se on vakiintunut vuodesta 2002, mikä kertonee, että USP on instituutiona vakiinnuttanut asemansa, käytäntönsä ja sääntönsä. Suuriin sääntömuutoksiin ei enää ole nähty tarvetta.

Pääosa aloitteista koski puhemiehistöä ja erityisesti varapuhemiesten valintaprosessiin toivottiin selkeyttä. Valiokuntiin liittyvistä aloitteista suurin osa liittyi uusien valiokuntien perustamiseen. Esimerkiksi Suomi-kouluille toivottiin vuonna 1998 omaa valiokuntaansa, samoin kirkollisasioihin keskittyvää valiokuntaa esitettiin vuonna 1998. Ulkosuomalaisparlamentti ei kuitenkaan katsonut aiheelliseksi perustaa uusia pysyviä valiokuntia, sillä Ulkosuomalaisparlamentin säännöissä on to-

dettu mahdolliseksi väliaikaisten valiokuntien perustaminen tarvittaessa. Lisäksi ehdotettujen valiokuntien osuus tehdyistä aloitteista ei ole niin merkittävä, että ne vaatisivat oman valiokuntansa.⁷¹ Istuntoihin liittyvissä aloitteissa käsiteltiin esimerkiksi aloitteiden sihteeristölle toimittamisen aikataulua (2002) sekä ehdotettiin parlamentin päätösten toteuttamisen seurantaan (1998). Edustuksellisuuteen liittyviä aloitteita käsiteltiin kaikkiaan neljä kappaletta. Aloitteet koskivat muun muassa ulkosuomalaisjärjestöjen osallistumista parlamentin toimintaan ja sen ehtoja sekä suurten yhteisöjen edustusosoikeuksien turvaamista. (Liite 4.)

Kuvio 10. Sääntöjä koskevat aloitteet.

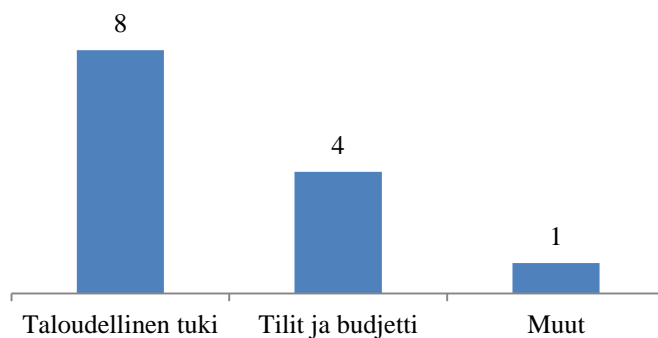
4.2.8. Talousvaliokunta

Talousvaliokunta sai vuosien 1997 – 2007 aikana yhteensä yhdeksän aloitetta, eli talousvaliokunnan osuus kaikista aloitteista on kaksi prosenttia. Luvusta puuttuvat kuitenkin vuoden 2002 aloitteet, sillä vuoden 2002 istunnossa valiokunta toimi yhdistettynä kansalaisuusvaliokunnan kanssa, eikä itsenäistä talousvaliokuntaa ollut tuon vuoden istunnossa. Tämän lisäksi käsittelyvaiheessa on syntynyt neljä lisäaloitetta, mikä nostaa kaikkien käsiteltyjen talousasioita koskevien aloitteiden määrän 13.

⁷¹ Kuitenkin poikkeuksena on poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta, joka katsottiin aiheelliseksi perustaa jokaiseen istuntoon vuodesta 1997 alkaen, ja joka vakinaistettiin pysyväksi valiokunnaksi vuoden 2010 istunnossa. Poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta on kuitenkin toiminut varsinaisten, pysyvien valiokuntien tavoin kaikissa USP:n istunnoissa, ja esimerkiksi vuoden 2007 istunnossa käsitellyistä aloitteista jopa viidennes (20%) oli poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnalle osoitettuja.

Talousvaliokunnan osuus kaikista aloitteista on ollut tasaisesti 1-2 prosenttia, lukuun ottamatta vuoden 2000 istuntoa, jolloin aloitteista peräti 10 % oli talousvaliokunnalle osoitettuja. Vuoden 2000 istunnolle esitetyistä ja käsitellyistä aloitteista suurin osa liittyi taloudelliseen tukeen, jota aloitteissa ehdotettiin esimerkiksi Suomi-kouluille ja alueelliseen toimintaan. Kaikkien istuntojen osalta nimenomaan taloudelliseen tukeen liittyviä aloitteita onkin käsitelty talousvaliokunnassa suhteellisesti eniten, kaikkiaan kahdeksan aloitetta. Ulkosuomalaisparlamentin tilejä ja budjettia koskevia aloitteita käsiteltiin yhteensä neljässä aloitteessa, vuosina 2000, 2002, 2005 ja 2007. Lisäksi talousvaliokunta käsitteli vuonna 2005 aloitteen Ulkosuomalaisparlamentin rahaston perustamisesta. Tätä ei kuitenkaan katsottu tuolloin vielä aiheelliseksi, ja Ulkosuomalaisparlamentti kehotti päätöslauselmassaan (60/2005) puhemiehistöä, sihteeristöä ja taustajärjestöjä lisäselvityksiin ja tekemään mahdollisesti myöhemmin uuden aloitteen aiheesta. (Liite 4.)

Kuvio 11. Taloutta koskevat aloitteet.

4.2.9. Tiedotusvaliokunta

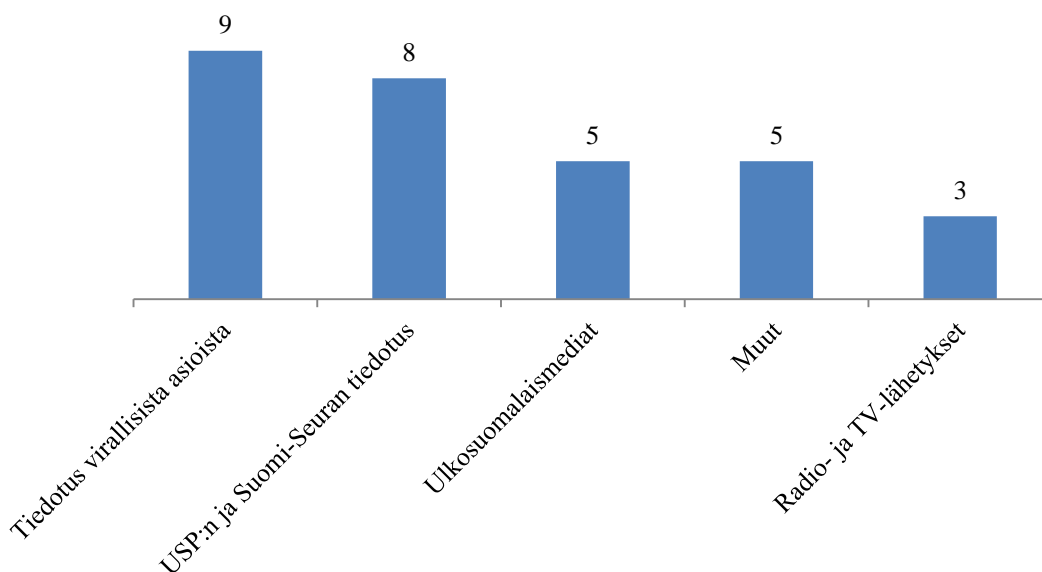
Tiedotusvaliokunnalle osoitettiin kaikista aloitteista yhteensä 37, joista 30 eteni käsiteltäväksi. Aloitteita tuli myös tiedotusvaliokunnalle hyvin tasaisesti. Keskimäärin kymmenen prosenttia jokaisen istunnon aloitteista on suunnattu tiedotusvaliokunnalle. Eniten tiedotusvaliokunnalle suunnattuja aloitteita oli vuonna 2000, jolloin 14 prosenttia kaikista aloitteista oli sille osoitettuja. Vastaavasti suhteessa vähiten tiedotusta koskevia aloitteita oli vuonna 2005, jolloin vain seitsemän prosenttia kaikista aloitteista oli suunnattu tiedotusvaliokunnalle.

Suurin osa aloitteista liittyi virallisista asioista tiedottamiseen ja Ulkosuomalaisparlamentin sekä Suomi-Seuran tiedotustoimintaan. Kaikkiaan 37 aloitteesta yhdeksän aloitetta liittyi virallisten asioiden tiedottamiseen. Esimerkiksi lakimuutoksista, Suomen vaaleista, Suomen sosiaaliturvasta, elä-

ke- ja perintöasioista, verotuksesta sekä EU-asioista tiedottamista ulkosuomalaisille esitettiin tehostettavaksi. Myös Ulkosuomalaisparlamentin sekä Suomi-Seuran asioista tiedottaminen tuotti tiedotusvaliokunnan käsiteltäväksi paljon aloitteita, kaikkiaan kahdeksan aloitetta. Aloitteissa nostettiin esiin muun muassa tiedonvälityksen lisäämistä ulkosuomalaistyössä, Ulkosuomalaisparlamentin istuntojen jälkeisen tiedottamisen tehostamista paikallistasoilla sekä Ulkosuomalaisparlamentin verkkosivujen sekä Suomi-Seuran Suomen Silta -lehden kehittäminen.

Ulkosuomalaismedioihin liittyviä aloitteita käsiteltiin tiedotusvaliokunnassa yhteensä viisi kappaletta. Näissä aloitteissa toivottiin esimerkiksi taloudellista tukea ulkosuomalaismedioille sekä esitettiin mahdollisuutta suomalaisen työvoiman rekrytoimiseksi ulkosuomalaismedioihin. Yleisradion ulkosuomalaisalueille lähettämä ohjelmisto sekä Radio Finlandin lähetykset nousivat aloitteisiin yhteensä kolme kertaa vuosina 2002-2007. Muita aloitteita, joita tiedotusvaliokunnassa käsiteltiin, oli muun muassa keskitetyn neuvontatoimiston perustaminen (aloite vuonna 1998). (Liite 4.)

Kuvio 12. Tiedotusta koskevat aloitteet.

4.2.10. Poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta

Poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta, joksi virallisten ja järjestöasiain valiokunta vaihtoi nimensä vuonna 2000, on ainoa aloitteiden määrässä mitattuna merkittävä ei-pysyvä valiokunta. Poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta on vastaanottanut kymmenen vuoden aikana yhteensä 46 aloitetta eli 13 % kaikista aloitteista. Poliittisia ja virallisia asioita käsittelevän valiokunnan osuus kaikista käsitellyistä aloitteista on noussut tasaisesti vuoden 1998 istunnon kahdeksasta pro-

sentista (kaikista aloitteista) vuoden 2007 istunnon 20 prosenttiin ja aloitteiden suhteellinen määrä on yli kaksinkertaistunut kymmenessä vuodessa.

Yhteensä 40 käsitellystä aloitteesta suurin osa koski vaaleihin ja äänestämiseen liittyviä kysymyksiä. Näitä vaaleihin ja äänestämiseen liittyviä aloitteita käsiteltiin poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnassa kaikkiaan 13 kappaletta. Näistä kahdeksan aloitetta koski erilaisia ratkaisuehdotuksia ulkosuomalaisten äänestysmahdollisuuksien parantamiseksi. Ulkosuomalaisten omaa vaalipiiriä ehdotettiin kolmessa istunnossa (aloitteet 10/1997, 24/1998 ja 51/2007) ja kirjeäänestyksestä tehtiin aloite vuonna 2007.

Muista poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnassa käsitellyistä aloitteista esimerkiksi vuonna 1998 käsiteltiin aloite ulkosuomalaispoliittisen ohjelman tekemiseksi.⁷² Suomen ulkomaanedustustoihin ja henkilöllisyystodistuksiin, passeihin sekä viisumeihin liittyviä aloitteita käsiteltiin yhteensä 11 kappaletta, joissa esitettiin esimerkiksi mahdollisuutta sähköisen henkilökortin saamiseksi edustustoista, viisumimaksujen alentamista sekä ulkosuomalaisyhteisöjen sekä edustustojen yhteistyön tiivistämistä. Poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnassa käsiteltiin myös neljä aloitetta autojen katsastukseen, rekisteröintiin, verotukseen sekä muuttoautoihin liittyen vuonna 2005 (aloitteet 67-70/2005). Lisäksi valiokunnassa käsiteltiin kolme aloitetta ulkosuomalaisiin seurakuntiin liittyen.

Poliittisia ja virallisia asioita koskevissa aloitteissa muutama teema on ollut esillä koko Ulkosuomalaisparlamentin toiminnan ajan. Ulkosuomalaisten omaa vaalipiiriä ehdotettiin ensimmäisen kerran jo vuoden 1997 perustavassa istunnossa, ja siitä tehtiin edelleen aloite vuoden 2007 istunnolle. Myös äänestysmahdollisuuksien sekä äänestysvilkkauksen parantaminen on sisältynyt vuosina 1997–2007 tehtyihin ja käsiteltyihin aloitteisiin. Ajankohtaisuus aloitteissa ilmenee sen sijaan esimerkiksi vuoden 2005 käsitellyissä autoverotukseen liittyvissä aloitteissa, mitkä todennäköisesti olivat seurausta autoverolain valmistelusta ja muutoksesta vuonna 2003. Perintöverotusta koskevia aloitteita tehtiin paljon vuoden 2007 istunnolle. Tuolloin perintöverotus oli laajasti esillä poliittisessä keskustelussa ja mediassa.

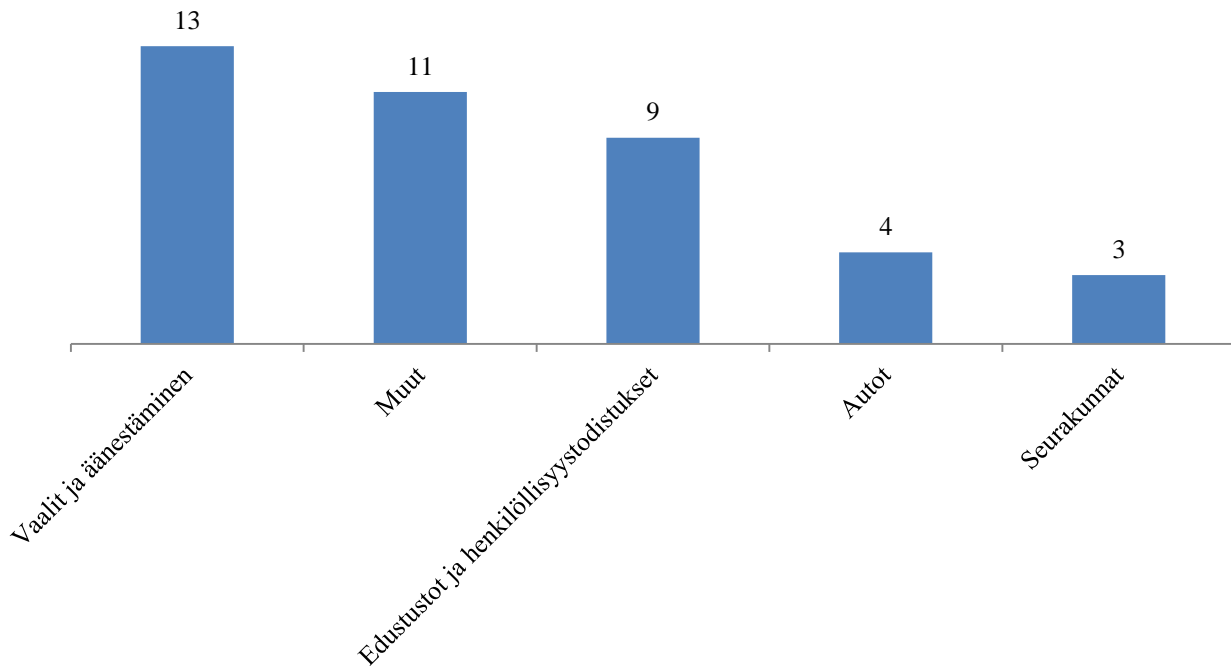
Vuosina 2002 ja 2005 Ulkosuomalaisparlamentille tehtiin aloitteita kriisitilanteista ja niihin varautumisesta. Voidaan olettaa, että ulkosuomalaisten huoleen kriisitilanteissa toimimisesta vaikuttivat osaltaan vuoden 2001 syyskuun terrori-iskut New Yorkissa sekä vuoden 2004 joulukuussa yli

---

⁷² Hallituksen ulkosuomalaispoliittinen ohjelma hyväksyttiin vuonna 2006.

200 000 uhria (joiden joukossa parisataa suomalaista) vaatinut tsunami Sumatran länsirannikolla. Voidaankin ehkä todeta, että poliittisia ja virallisia asioita koskeviin aloitteisiin näyttää vaikuttavan kaikkia suomalaisia – ei vain ulkosuomalaisia – koskevat, mediassa ja muuten esillä olevat asiat. (Liite 4.)

Kuvio 13. Poliittisia ja virallisia asioita koskevat aloitteet.

4.2.11. Muut valiokunnat

Muista valiokunnista on syytä mainita inkeriläisvaliokunta, joka toimi vuosina 1997–1998, ja yhdistetty talous- ja kansalaisuusvaliokunta, joka toimi vuonna 2002. Inkeriläisvaliokunnan osuus kaikista aloitteista vuonna 1998 oli neljä prosenttia. Inkeriläisvaliokunnalle on suunnattu kaikista aloitteista yksi prosentti eli viisi aloitetta. Valiokunnan aloitteiden suhteellinen osuus tietysti laskee jokaisen istunnon jälkeen. Vuoden 1998 istunnon jälkeen inkeriläisasiota koskevat aloitteet on käsitelty aiheeseen sopivissa valiokunnissa, esimerkiksi kansalaisuusvaliokunnassa.

Yhdistetty talous- ja kansalaisuusvaliokunta toimi vuoden 2002 istunnossa, nimensä mukaisesti kahden valiokunnan, talous- ja kansalaisuusvaliokunnan yhdistettyä voimansa istunnon ajaksi. Valiokunta vastaanotti yhteensä seitsemän aloitetta, eli kaikista vuoden 2002 aloitteista yhdeksän prosenttia. Kaiken kaikkiaan koko kymmenen vuoden aikana esitetyistä aloitteista yhdistetyn talous- ja

kansalaisuusvaliokunnan osuus on kaksi prosenttia. Yhdistetyn talous- ja kansalaisuusvaliokunnan takia on syytä huomioida kansalaisuusvaliokunnan ja talousvaliokunnan osuuksien pienuuden harhaanjohtavuus kaikista aloitteista. (Liite 4.)

4.3. Päätöslauselman jälkeen

Ulkosuomalaisparlamentissa on käsitelty vuosina 1997-2007 yhteensä 349 aloitetta. Tässä luvussa pyrin vastaamaan kysymykseen, mitä näille aloitteille on tapahtunut valiokuntakäsittelyn jälkeen. Olen ottanut tarkastelun kohteeksi vuosien 1998 ja 2005 istuntojen aloitteet. Rajaus kahteen istuntovuoteen on perusteltavissa sillä, että se rajoittaa käsiteltävien aloitteiden määrän 151 aloitteeseen 349 aloitteen sijaan, ja toisaalta viimeisimpien istuntojen aloitteille ei välttämättä ole ehtinyt vielä tapahtua mitään toimenpiteitä.

Vuoden 1998 ensimmäisessä varsinaisessa istunnossa käsiteltiin kaikkiaan 77 aloitetta. Näistä Ulkosuomalaisparlamentti ei hyväksynyt kahta aloitetta. Yksi hylätyistä koski suomalaisten maastamuuttajien, paluumuuttajien ja Suomessa opiskelevien ulkosuomalaisten sosiaaliturvan yhtenäistämistä, selkeyttämistä ja parantamista sekä suomalaisen Kela-kortin hakemisen kuuden kuukauden odotusajan lyhentämistä tai poistamista. Toinen aloite, jota Ulkosuomalaisparlamentti ei äänestyksen jälkeen hyväksynyt (aloite ei saanut sääntömuutokseen tarvittavaa 2/3-määräenemmistöä) oli saksan kielelle myönnettävä virallinen asema parlamentissa. Ulkosuomalaisparlamentti päätti olla ottamatta kantaa yhteensä 18 aloitteeseen vuoden 1998 istunnossa. Näistä aloitteista viisi siirrettiin puhemiehistön käsiteltäväksi, joiden lisäksi viisi aloitetta siirrettiin Suomi-Seura ry:n mietittäväksi. Vuoden 2005 istunnossa Ulkosuomalaisparlamentti hyväksyi 74 aloitetta.⁷³

Sivulla 46 olevassa taulukossa olen esittänyt, mitä aloitteille on tapahtunut päätöslauselman jälkeen. Yhteensä 38 aloitetta vuosien 1998 ja 2005 istunnoissa hylättiin, tai niiden ei katsottu tarvitsevan toimenpiteitä. Tällaisia aloitteita oli esimerkiksi tiedotusvaliokunnassa käsitelty aloite 54/2005, jossa toivottiin venäjänkielistä palstaa Suomen Siltaan. Ulkosuomalaisparlamentti kuitenkin ilmoitti ettei aloite vaadi ainakaan toistaiseksi toimenpiteitä, sillä ”Suomi-Seura ry:n ei ole taloudellisesti mahdollista ryhtyä julkaisemaan venäjänkielistä palstaa Suomen Silta -lehdessä”. Muita aloitteita, joita Ulkosuomalaisparlamentti on hylännyt tai katsonut, etteivät ne vaadi toimenpiteitä, ovat olleet esimerkiksi aloitteet, joista on jo tehty aiemmin samankaltainen päätöslauselma (eli päällekkäiset

---

⁷³ Katso tarkemmin liite 4. Valiokunnissa vuosina 1997–2007 käsitellyt aloitteet sisällöittäin.

aloitteet) sekä aloitteet, jotka eivät kuulu Ulkosuomalaisparlamentin toimenkuvaan. Tällaisia aloitteita olivat muun muassa useat taloudellista tukea anovat aloitteet, esimerkiksi aloite 61/2007, jossa Ulkosuomalaisparlamenttia pyydettiin ”tukemaan ulkosuomalaisjärjestöjä niiden pyrkimyksissä hankkia suurimmilla ulkosuomalaisalueilla eri maissa omia kokoontumistiloja ulkosuomalaisille”. Päätöslauselmassaan Ulkosuomalaisparlamentti muistutti, että Ulkosuomalaisparlamentti ei voi tukea taloudellisesti, koska sillä ei ole omia varoja lainkaan Suomi-Seuran rahoittaessa Ulkosuomalaisparlamentin toimintaa.⁷⁴

Kahdessa istunnossa yhteensä 52 aloitetta, eli suurin osa aloitteista, johti suoraan viranomaiskäsitteelyyn tai sihteeristö ja/tai puhemiehistö alkoi edistää niitä esimerkiksi päättäjätapaamisissa. Muun muassa opinto- ja koulutusvaliokunnan käsittelemän aloitteen 14/1998 (ulkosuomalaisten mahdollisuus opiskella suomalaisissa korkeakouluissa) päätöslauselmassa todettiin, että Ulkosuomalaisparlamentti esittää, että Suomen opetusviranomaiset tehostavat ulkosuomalaisille kohdistamaansa tiedotusta opiskelumahdollisuuksista ja pääsykoemenettelystä suomalaisissa yliopistoissa, korkeakouluissa ja ammattikorkeakouluissa. Lisäksi Ulkosuomalaisparlamentti pyysi opetusministeriötä selvittämään mahdollisuutta hyväksyä ulkosuomalaisnuoren osallistuminen yliopiston pääsykokeisiin ehdollisesti, kunnes opiskelija on esittänyt suoritettua ylioppilastodistuksen. Toinen esimerkki aloitteesta, joka johti päätöksentekijöiden lobbaukseen tai viranomaiskäsitteelyyn oli aloite 38/1998, jonka päätöslauselman mukaisesti Ulkosuomalaisparlamentti sihteeristönsä kautta kääntyi Suomen valtiovallan puoleen ja varmisti, että Ulkosuomalaisparlamentilla oli jatkossakin taloudelliset edellytykset toimintaansa.⁷⁵

Lakikäsitteelyyn on kahden istunnon osalta päätynyt kolme aloitetta. Ne kaikki koskivat kaksoiskansalaisuuskysestä. Kaksoiskansalaisuuskyseksen eteneminen vuonna 2003 osaksi uutta kansalaisuuslakia.⁷⁶

Vuosien 1998 ja 2005 istunnoissa yhteensä 39 aloitetta siirrettiin sihteeristön tai puhemiehistön ratkaistavaksi tai työstettäväksi. Tällaisia aloitteita olivat esimerkiksi selvästi Suomi-Seura ry:n toimintaan liittyvät aloitteet sekä aloitteet, jotka vaativat vielä selvitystyötä ennen lopullista päätöstä. Muun muassa vuoden 1998 istunnossa käsitelty aloite 75/1998 ulkosuomalaisadressin ja -kalenterin

---

⁷⁴ Ulkosuomalaisparlamentin neljännen varsinaisen istunnon päätöslauselmat.

⁷⁵ Ulkosuomalaisparlamentin ensimmäisen varsinaisen istunnon päätöslauselmat.

painattamisesta siirrettiin Suomi-Seura ry:n mietittäväksi ja selvitettäväksi, olisiko aloitteen toteuttaminen taloudellisesti kannattavaa.

Aloitteita, jotka ovat ratkenneet muuten, oli kahden istunnon osalta yhteensä 12 kappaletta. Esimerkkinä aloitteesta, joka sai päätöksensä ilman Ulkosuomalaisparlamentin suoraa toimintaa oli esimerkiksi ulkomaille maksettavien eläkkeiden verotuksesta tehty aloite 40/2005. Istunnon aikana aloitetta käsiteltäessä ulkomaille maksettavien eläkkeiden verouudistus oli jo toteutumassa, eikä se vaatinut Ulkosuomalaisparlamentilta toimenpiteitä. Lisäksi aloitteet, jotka ovat ratkenneet ilman lakikäsittelyä, mutta Ulkosuomalaisparlamentin ansiosta, on lajiteltu tähän luokkaan. Esimerkiksi aloite 6/2005 Aurinkorannikon suomalaisesta lukiosta ratkesi, kun Aurinkorannikon suomalainen koulu aloitti ensimmäisenä ulkosuomalaisena kouluna lukio-opetuksen opetusministeriön myöntämällä luvalla. Toinen esimerkki Ulkosuomalaisparlamentin päätöksestä seuranneesta uudistuksesta on aloite 25/1998 ulkosuomalaispoliittisen ohjelman laatimisesta. Suomen hallitus hyväksyi työministeriön koordinoiman ulkosuomalaispoliittisen ohjelman vuosiksi 2006-2011.

Taulukko 6. Istuntojen 1998 ja 2005 aloitteet niiden toimeenpanon mukaisesti.

Valiokunta	Hylätty/ei toimenpiteitä	Lobbaus/viranomaiskäsittelyssä	Lakikäsittelyssä	Siht./puhem.	Ratkaistu muuten	Yht.
Kans.vk	1	4	3	0	0	8
Kultt.vk	3	2	0	4	2	11
Nuor.vk	4	2	0	0	3	9
Op- ja koul.vk	1	13	0	2	5	21
Sos.vk	2	9	0	5	0	16
Sen.vk	2	5	0	7	1	15
Sääntövk	7	0	0	8	6	21
Talousvk	3	0	0	1	0	4
Tied.vk	2	4	0	2	0	8
Polvi.vk	2	11	0	0	2	15
Inkeriläisvk	1	2	0	0	0	3
Muut	10	0	0	10	0	20
Yhteensä	38	52	3	39	19	151

5. TAPAUSESIMERKKEJÄ

5.1. Kaksoiskansalaisuus

Luvussa 5 käsittelemme kaksoiskansalaisuutta ja kirjeäänestystä esimerkkeinä Ulkосуomalaisparlamentissa käsitellyistä aloitteista. Valitsin kaksoiskansalaisuuden ja kirjeäänestyksen esimerkeiksi sillä perusteella, että ne ovat kaksi erillistä aloitetta ja päätöslausemia synnyttänyttä aihetta. Lisäksi kaksoiskansalaisuus on edennyt pitkälti Ulkосуomalaisparlamentin toiminnan ansiosta laiksi ja kirjeäänestysasian käsittely on myös edennyt pitkälle. Voidaan siis todeta, että kaksoiskansalaisuus on ensimmäinen merkittävä saavutus Ulkосуomalaisparlamentille, ja kirjeäänestyksestä voidaan olettaa tulevan Ulkосуomalaisparlamentin seuraava lainsäädännöllisellä tasolla merkittävä aikaansaannos.

Kaksoiskansalaisuudesta samoin kuin kirjeäänestyksestä on keskusteltu runsaasti sekä virallisilla foorumeilla, kuten esimerkiksi Ulkосуomalaisparlamentin istunnoissa ja Kansanvalta 2007 –toimikunnassa, että myös mediassa. Mediakeskusteluissa nousseiden mielipiteiden tarjoamat uudet näkökulmat arvioin tutkimuskysymykseni kannalta merkitykseltään vähäisiksi niiden analysoimiseen tarvittavaan työmäärään nähden.

Pasi Saukkosen mukaan, ”jos ihminen asuu pitkään jossakin maassa ja on jatkuvasti kontaktissa toisten kulttuuriyhteisöjen jäsenten kanssa, hän saattaa voimakkaasti samastua niiden elämäntapaan ja elää heidän tavallaan. Tämä ei kuitenkaan välttämättä vähennä sitä, että hän samalla samastuu esimerkiksi vanhempiensa edustamaan etnis-kulttuuriseen kokonaisuuteen. Ihminen voi pitää itseään ensisijaisesti turkkilaisena, vaikka monet hänen elämänsä kulttuuripiirteet ovat loitontuneet perinteiseen turkkilaiseen kulttuuriin luettavista tavoista ja käytännöistä.”⁷⁷ Will Kymlickan mukaan kansalaisten yhteinen identiteetti on syntynyt yhteisen historian, kielen ja mahdollisesti myös uskonnon avulla, mutta monikulttuurisessa yhteiskunnassa nämä usein puuttuvat⁷⁸.

Tämän voidaan nähdä olevan yksi selitys sille, miksi monet ulkосуomalaiset, esimerkiksi jo useiden sukupolvien ajan Yhdysvalloissa tai Kanadassa asuneet perheet, samaistuvat yhä edelleen suomalaisen kansalliseen identiteettiin. Uudessa asuinmaassa ei kenties ole sellaista yhteistä kieltä tai histo-

---

⁷⁷ Saukkonen 2007, 296.

⁷⁸ Kymlicka 1995, 188-189. Katso myös Saukkonen 2007, 298.

riaa, johon on mielekästä samaistua – tai toisaalta vanhan asuinmaan kieli ja historia sekä mahdollisesti uskonto ovat edelleen lähempänä omaa näkemystä identiteetistä.

Lisäksi erityisesti eurooppalaisiin yhteiskuntiin kuuluu suuria määriä ihmisiä, joiden samaistuminen yhteiskuntaan ei luontevasti onnistu tavanmukaisten mallien avulla. Erilaiset yhdistelmät alkuperämaan ja –kulttuurin sekä uuden kotimaan välillä, yhteisörajoja ylittävät avioliitot sekä arjen kohtaamistilanteissa tapahtuva arvojen ja käsitysten sekoittuminen tuottavat monenlaisia niin sanottuja yhdistelmä- tai hybridi-identiteettejä. Monilla onkin valtioiden rajat ylittäviä siteitä toisiin maihin sekä maantieteellisesti kaukaisiin alueisiin ja yhteisöihin ja jopa kahden maan kansalaisuus.⁷⁹

Kesäkuussa 2003 astui voimaan kaksoiskansalaisuuden salliva muutos kansalaisuuslakiin (9. luku). Se merkitsi sitä, että entiset Suomen kansalaiset, jotka olivat joutuneet luopumaan Suomen kansalaisuudestaan jostain syystä (esimerkiksi sotalapset ja ulkomaille naimisiinmenon takia muuttaneet) saavat Suomen kansalaisuuden takaisin (KansalaisuusL 9. luku 60 §). Ulkosuomalaisparlamentilla ja Suomi-Seuralla oli merkittävä osuus lain voimaantumiseen.

Ulkosuomalaisparlamentin perustavassa istunnossa vuonna 1997 ajatus kaksoiskansalaisuudesta nousi ensimmäisen kerran aloitteeksi, ja päätöslauselmassa todettiin, että ”[...] Suomi on muiden Pohjoismaiden tavoin pyrkinyt siihen, että ihmisillä olisi vain yksi kansalaisuus. Pääsääntö on, että Suomen kansalainen menettää kansalaisuutensa saadessaan muun maan kansalaisuuden. Ulkosuomalaisten keskuudessa linja on aika ajoin herättänyt paljon keskustelua. Se on koskenut sekä yhden kansalaisuuden periaatetta että byrokraattiseksi koettu menettely lasten kansalaisuuden säilyttämisiksi. Ulkosuomalaisyhteisö tarvitsee seikkaperäisempää tietoa kaksoiskansalaisuusmahdollisuudesta ja kansalaisuusratkaisuista. Ulkosuomalaisparlamentti kutsuu ulkosuomalaisyhteisöjä perusteelliseen keskusteluun kansalaisuusasiasta viranomaisten kanssa pyrkimyksenä säilyttää oikeus Suomen kansalaisuuteen kaksoiskansalaisuuden muodossa.”⁸⁰

Seuraavassa, vuoden 1998, ensimmäisessä varsinaisessa istunnossa Ulkosuomalaisparlamentti käsittelee kaksi erillistä kaksoiskansalaisuuteen liittyvää aloitetta antaen niistä myös päätöslauselmat. Ensimmäinen aloitteista (Ulkosuomalaisten kaksoiskansalaisuus I) nosti esiin näkemyksen, että monet ulkosuomalaiset kokivat kansalaisuuskytymyksen ongelmalliseksi. Vaikka Suomen silloinen lainsäädäntö suhtautui kielteisesti aikuisten kaksoiskansalaisuuteen, koettiin Suomen kansalaisuus

---

⁷⁹ Saukkonen 2007, 292-293.

⁸⁰ Ulkosuomalaisparlamentin perustavan istunnon kannanotto kansalaisuuskytymyksestä.

kuitenkin ulkosuomalaisille ”erittäin tärkeäksi ja syväksi koetuksi”. Aloitetta perusteltiin käytännön sanelemalla pakolla ja turvallisuudella: vakituisen kotipaikkakunnan sijaitessa ulkomailla, on suomalaisen poliittisen, taloudellisen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden poistamiseksi tarpeellista ottaa uuden asuinmaan kansalaisuus. Tämä ei kuitenkaan poista ulkosuomalaisen halua pitää myös Suomen kansalaisuus, esimerkiksi turvallisuussyistä.

Aloitteessa katsottiin, että on sekä kansainvälistyvän Suomen että Suomen valtion etujen mukaista, että nämä henkilöt säilyttäisivät kansalaisuutensa. Ulkosuomalaiset pysyisivät läheisessä ja ongelmattomassa suhteessa myös viralliseen Suomeen – tekevähän ulkosuomalaiset nimenomaan Suomea ja suomalaisuutta tunnetuksi muualla maailmassa niin kulttuurin, tieteen kuin kaupankin alalla, kuten aloitteessa huomautettiin.

Aloitteessa todettiin, että ulkomailla syntyneet suomalaiset menettävät lain mukaan Suomen kansalaisuuden 22 vuotta täytettyään, mikäli heillä on myös jonkun toisen maan kansalaisuus ja ellei heillä ole osoittavaa niin sanottuja ”yhteenkuuluvuutta osoittavia siteitä Suomeen”. Vuoden 1998 istunnon aikana Suomessa valmisteltiin juuri samaan aikaan kansalaisuuslainsäädännön kokonaisuudistusta. Aloitteessa vaadittiinkin, että ”valtioneuvoston tulee työstää selvitys kaksoiskansalaisuuden mahdollisuudesta ulkosuomalaisille. Selvityksen tulee valmistua ajoissa, jotta ulkosuomalaiset kansalaisuuslainsäädännön muutosvaatimukset otetaan huomioon uudessa kansalaisuuslaissa”.⁸¹

Ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselma noudatti pitkälti aloitteen linjauksia:

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (1/1998)

Suomi valmistelee parasta aikaa kansalaisuuslainsäädännön kokonaisuudistusta. Lakia tulee muuttaa siten, että syntyperäinen Suomen kansalainen ei tahtomattaan menetä Suomen kansalaisuutta saadessaan hakemuksesta muun maan kansalaisuuden. Syntyperäisille ja aiemmin edellä mainituista syystä Suomen kansalaisuutensa menettäneille palautetaan hakemuksesta Suomen kansalaisuus, riippumatta siitä onko heillä toisenkin valtion kansalaisuus.

Ulkomailla syntyneet menettävät nykyisen lain mukaan Suomen kansalaisuuden 22 vuotta täytettyään, jos heillä on myös jonkun muun maan kansalaisuus eikä heillä ole niin sanottuja ”yhteenkuuluvuutta osoittavia siteitä Suomeen”. Suomen kansalaisuuslaista tulee poistaa nykyiset yhteenkuuluvuuden määritelmiin perustuvat vaatimukset.

Myös henkilöille, jotka syyttään ovat jääneet vaille syntyperäistä Suomen kansalaisuuttaan, on se hakemuksella myönnettävä.⁸²

⁸¹ Ulkosuomalaisparlamentin ensimmäisen varsinaisen istunnon 1998 aloite numero 1.

⁸² Ulkosuomalaisparlamentin ensimmäisen varsinaisen istunnon 1998 päätöslauselma.

Toinen vuonna 1998 käsitellyistä kaksoiskansalaisuutta koskevista aloitteista koski erityisesti ulkosuomalaisnuoria. Aloitteen mukaan kaksoiskansalaisuus on tärkeä identiteetin kriteeri ulkosuomalaisnuorelle, jonka molemmat tai ainakin toinen vanhemmista on suomalainen. Siksi, kuten aloitteessa huomautettiin, on erittäin tärkeää tukea kaikin tavoin suomalaista identiteettiä ja kulttuuria ulkosuomalaisnuorten keskuudessa, sillä ”tulevaisuudessa he edustavat suomalaisuutta ja suomalaisia ulkomailla”. He pystyvät luontevasti toimimaan vähintään kahdessa kulttuuriympäristössä ja yhteiskunnassa, mikä on parhaita esimerkkejä kansainvälistymisestä, jota on Suomessa enenevässä määrin alettu korostaa.⁸³

Kuitenkin ennen vuotta 2003 oli ulkosuomalaisnuoren pystyttävä 22 ikävuoteen mennessä todistamaan yhteenkuuluvuutta Suomeen säilyttääkseen kaksoiskansalaisuutensa. Näitä siteitä olivat esimerkiksi toistuva lomailu Suomessa tai Suomen virallisen kielen taito. Aloitteessa todettiin, että ääritapauksissa ulkosuomalaisnuori menetti Suomen kansalaisuuden, koska Suomen kansalaisuuden säilyttämiseen vaadittavista toimenpiteistä ei ollut tarpeeksi tietoa saatavilla.⁸⁴

Ulkosuomalaisparlamentin ensimmäisen varsinaisen istunnon nuorisovaliokunta tuki kansalaisuusvaliokunnan esitystä, ja Ulkosuomalaisparlamentin hyväksymä päätöslauselma linjasi seuraavasti:

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (2/1998)

Suomen kansalaisuuslainsäädäntöä tulee muuttaa niin, että niille ulkomailla asuville suomalaisille, jotka eivät ole saaneet Suomen kansalaisuutta heistä riippumattomista syistä, esimerkiksi jos heidän vanhempansa olivat ennen vuoden 1984 lainmuutosta jättäneet ilmoittamatta lapsistaan Suomen viranomaisille laissa säädetyn ajan kuluessa, annetaan hakemuksen perusteella Suomen kansalaisuus. Kansalaisuus tulee palauttaa hakemuksesta myös sellaisessa tapauksessa, jossa henkilö on menettänyt Suomen kansalaisuuden, koska hän ei ole ulkomailla asuessaan saanut tarpeeksi tietoa Suomen kansalaisuuden säilyttämiseen liittyvistä toimenpiteistä. Lisäksi kansalaisuuden säilyttämisen ja takaisin saamisen ehdoista on poistettava pykälä, jonka mukaan ulkomailla asuvan suomalaisen on oleskeltava Suomessa määrätty aika ja hänen on todistettava hallitsevansa suomen tai ruotsin kieli.⁸⁵

Kansalaisuusksymyksistä vastaavien viranomaisten ja ulkosuomalaisten välistä tiedonkulkua on tehostettava, jotta edellä kuvattu epäselvyyksiä ei pääse tapahtumaan.

Vuonna 2000 järjestetyssä Ulkosuomalaisparlamentin toisessa varsinaisessa istunnossa kaksoiskansalaisuus nousi jälleen merkittäväksi keskusteluaiheeksi, ja aiheesta tehtiin kolme aloitetta istunnolle. Ensimmäisessä näistä aloitteista (kahdenväliset sopimukset kaksoiskansalaisuudesta) todettiin, että ”kaksoiskansalaisuusksymystä käsitellään parhaillaan eduskunnassa ja sisäministeriössä. Uuden sisäministerin Ville Itälän tiedetään suhtautuvan myönteisesti kaksoiskansalaisuuteen. Asian-

⁸³ Ulkosuomalaisparlamentin ensimmäisen varsinaisen istunnon 1998 aloite numero 2.

⁸⁴ Ulkosuomalaisparlamentin ensimmäisen varsinaisen istunnon 1998 aloite numero 2.

⁸⁵ Ulkosuomalaisparlamentin ensimmäisen varsinaisen istunnon 1998 päätöslauselma.

omaisilla ministeriöillä on yleisesti positiivinen näkemys kysymykseen, puolustusministeriötä lukuun ottamatta. Tulee myös huomioida Ruotsin arvovaltaisen kansalaisuuskomitean kaksoiskansalaisuuden yksimielisesti puoltava mietintö. Mietinnössä todettiin kaksoiskansalaisuuden mahdollisten haittojen olevan marginaalisia verrattuna tämän hyötyihin.⁸⁶

Aloitteessa viitattiin Suomen hallituksen ulkosuomalaispoliittiseen ohjelmaan, jossa todettiin kansalaisuuden liittyvän läheisesti suomalaiseen identiteettiin. Tästä seurasi se, että kansalaislainsäädännön uudistuksen tuli mahdollistaa kansalaisuuden säilyttäminen ja palauttaminen sen tahtomattaan menettäneille riippumatta siitä, miten toisen valtion kansalaisuus oli saatu. Myös kaksoiskansalaisuuden hyötyjä ja haittoja kartoittavaa tutkimusta pidettiin tarpeellisena. Aloitteessa myös huomautettiin, että mikäli kaksoiskansalaisuus Suomessa sallittaisiin, se vaatisi myös toisen valtion hyväksynnän. Toisin sanoen valtioissa, joissa kaksoiskansalaisuutta ei sallita ollenkaan tai vain rajoitettusti, eivät suomalaiset voisi pitää kahta kansalaisuutta, vaikka Suomen laki sen sallisikin. Esimerkiksi aloitteessa otettiin Italia, jossa vuodesta 1992 alkaen kaksoiskansalaisuus on hyväksytty omien syntyperäisten kansalaisten kohdalla ja vain harvoissa poikkeustapauksissa sitä rajoittaen, kun taas maahanmuuttajat joutuvat Italiassa pääsääntöisesti luopumaan alkuperäisestä kansalaisuudestaan vastaanottaessaan Italian kansalaisuuden. Poikkeuksen tähän sääntöön tekivät ainoastaan italialaisen kanssa avioituneet maahanmuuttajat.

Ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselmassa (28/2000) todettiin, että:

Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa puhemiehistöä ja sihteeristöä lähestymään valtioneuvostoa eduskunnan äänestettyä kansalaisuuslakiuudistuksesta, jotta Suomi käynnistäisi neuvottelut vastavuoroisesta kaksoiskansalaisuuden sallimisesta niiden valtioiden kanssa, jotka eivät salli maahanmuuttajien säilyttää alkuperämaansa kansalaisuutta näiden vastaanottaessa ko. maan kansalaisuuden.⁸⁷

Kaksi muuta vuonna 2000 käsitellyistä kaksoiskansalaisuutta koskevista aloitteista koski kaksoiskansalaisuuden merkitystä: yksi painotti yleisesti ottaen kaksoiskansalaisuuden merkitystä ulkosuomalaisille ja toinen kaksoiskansalaisuuden merkitystä Suomen kansalaisuuden menettäneille sotaveteraaneille. Kummankin aloitteen päätöslauselmat korostivat kansalaisuusasioihin liittyvää edunvalvontaa ja tiedonvälitystä kansalaisuuslakiuudistuksen edistyessä sekä kehottivat puhemiehistöä ja sihteeristöä korostamaan yhteydenpidossaan Suomen valtionhallintoon kaksoiskansalaisuuden merkitystä ulkosuomalaisille/Suomen kansalaisuuden menettäneille sotaveteraaneille. Lisäksi Ulkosuomalaisparlamentti kehotti puhemiehistöä ja sihteeristöä kiinnittämään erityistä hu-

⁸⁶ Ulkosuomalaisparlamentin toisen varsinaisen istunnon 2000 aloite numero 28.

⁸⁷ Ulkosuomalaisparlamentin toisen varsinaisen istunnon 2000 päätöslauselma.

miota lain voimaantulosäännökseen liittyvään valmisteluun, jotta tiedonvälitystä koskevat ongelmat vältettäisiin.⁸⁸

Kun Ulkosuomalaisparlamentti kokoontui kolmanteen varsinaiseen istuntoonsa loppusyksystä 2002, oli kansalaisuuslain uudistuksen käsittely eduskunnassa edennyt jo pitkälle. Tästä huolimatta Ulkosuomalaisparlamentille tehtiin kaksoiskansalaisuuslainsäätelyä yhä useita aloitteita, joista kolme päätyi käsiteltäväksi. Kaikki aloitteet koskivat lähinnä käytännön järjestelyjä. Ensimmäinen aloitteista (53/2002) koski Suomen kansalaisuuden takaisinsaavien henkilöiden virkatodistuksia. Ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselma kehotti ulkoministeriötä ja Suomi-Seuraa tiedottamaan virkatodistusten saamisesta ja seurakuntiin rekisteröitymisestä uuden kansalaisuuslain astuttua voimaan. Samoin Ulkosuomalaisparlamentti kehotti kaikkia ulkosuomalaisia, jotka ovat Suomen kansalaisia, ilmoittamaan ajan tasalla olevat tietonsa (esimerkiksi osoite-, nimi-, ja aviosäätiedot) konsulaattiin, josta ne toimitetaan väestötietojärjestelmään.⁸⁹

Toinen vuoden 2002 istunnossa käsitelty kaksoiskansalaisuutta koskenut aloite jatkoi edellisissä istunnoissa tutuksi tullutta linjaa kaksoiskansalaisuuden ja kansalaisuuslain uudistuksen merkitystä korostaessaan, ja Ulkosuomalaisparlamentin päätöslauselma (54/2002) oli seuraavanlainen:

Ulkosuomalaisparlamentti katsoo, että hallituksen uusi kansalaisuuslakiesitys ulkosuomalaisten osalta on kiitettävä parannus vanhaan lakiin nähden ja esittää, että laki käsiteltäisiin eduskunnassa kiireellisenä.⁹⁰

Vuoden 2002 istunnossa käsiteltiin jälleen myös aloite kaksoiskansalaisuutta koskevista kahdenvälisistä sopimuksista. Ulkosuomalaisparlamentti päätyi kuitenkin päätöslauselmassaan siihen, ettei ollut syytä toistaa edellisen istunnon päätöstä (28/2000), vaikka totesikin kahdenvälisiin sopimuksiin tähtävien neuvottelujen olevan tarpeellisia.

Tammikuussa 2003 eduskunta hyväksyi kansalaisuuslain muutoksen, joka mahdollisti monikansalaisuuden (kaksoiskansalaisuuden). Reilu puoli vuotta Ulkosuomalaisparlamentin kolmannen varsinaisen istunnon jälkeen, kesäkuun ensimmäisenä päivänä 2003, astui voimaan kansalaisuuslain uudistukset. Ulkosuomalaisia koskevat erityisesti lain 9 luvun kohdat 57 § (kansalaisuuden säilyttämi-

---

⁸⁸ Ulkosuomalaisparlamentin toisen varsinaisen istunnon 2000 aloitteet 29 ja 30. Ks. myös Ulkosuomalaisparlamentin toisen varsinaisen istunnon 2000 päätöslauselma.

⁸⁹ Ulkosuomalaisparlamentin kolmannen varsinaisen istunnon 2002 aloite 53 ja kolmannen varsinaisen istunnon 2002 päätöslauselma.

⁹⁰ Ulkosuomalaisparlamentin kolmannen varsinaisen istunnon 2002 päätöslauselma.

nen aikaisemman lain mukaisesti), 60 § (määräajassa tehtävä kansalaisuusilmoitus) sekä 62 § (kansalaisuuden säilyttäminen täytettäessä 22 vuotta).⁹¹

Käytännössä uudistukset kansalaisuuslainsäädännössä tarkoittivat sitä, että vuodesta 2003 alkaen Suomen lainsäädäntö on hyväksynyt monikansalaisuuden. Suomalainen ei siis enää menetä Suomen kansalaisuuttaan, vaikka hän saa toisen valtion kansalaisuuden. Toisaalta myöskään ulkomaalaisen ei tarvitse luopua alkuperäisestä kansalaisuudestaan saadessaan Suomen kansalaisuuden. Poikkeuksena on kuitenkin se, mikäli toisen valtion lainsäädäntö ei hyväksy monikansalaisuutta, niin silloin ei pelkästään Suomen lainsäädäntö riitä kaksoiskansalaisuuden saamiseen.⁹²

Aiemmin kansalaisuutensa menettäneet suomalaiset sekä heidän lapsensa saivat hakiessaan uuden lain myötä Suomen kansalaisuuden takaisin. Vuosina 2003–2008 eli viiden vuoden siirtymäkauden aikana asia järjestyi pelkällä ilmoitusmenettelyllä. Ulkosuomalaisten näkökulmasta merkittävä parannus entiseen lakiin oli myös se, että 18 vuotta täyttäneen nuoren ulkosuomalaisen ei enää tarvitse todistaa yhteyksiään Suomeen, vaan voi pitää myös Suomen kansalaisuuden niin halutessaan.⁹³

Kaksoiskansalaisuuden etuina ulkosuomalaisen näkökulmasta on pidetty erityisesti sitä, että kaksoiskansalainen saa oleskella Suomessa ilman määräaika. Lisäksi kaksoiskansalaisella on nykyään äänioikeus ja hän on vaalikelpoinen valtiollisissa, kunnallisissa sekä Euroopan parlamentin vaaleissa (europarlamenttivaalit). Kaksoiskansalainen on myös oikeutettu hakemaan ja hoitamaan virkoja, jotka aiemmin ovat olleet avoimia ainoastaan Suomen kansalaisille. Kaksoiskansalainen saa lisäksi EU-kansalaisen oikeudet, jotka esimerkiksi helpottavat Euroopan ulkopuolella asuvien ulkosuomalaisten liikkumista ja opiskelua EU-maissa. Tätä etua ovat erityisesti Pohjois-Amerikassa asuvat suomalaiset korostaneet. Esimerkiksi Yhdysvalloista ja Kanadasta on tultu opiskelemaan eurooppalaisiin yliopistoihin. Lisäksi uuden kansalaisuuslain myötä suomalainen mies sai tasa-arvoisemman aseman suomalaisnaisen kanssa, sillä lain mukaan suomalaismiehen avioliiton ulkopuolella syntynyt, ulkomailla asuva lapsi saa Suomen kansalaisuuden ilmoitusmenettelyllä, mikä ei ennen uutta lakia ollut mahdollista.⁹⁴

Suomi-Seuran toiminnanjohtajan Paula Seleniuksen mukaan kaksoiskansalaisuus oli Suomi-Seuran, Ulkosuomalaisparlamentin ja poliitikkojen yhteinen saavutus. Sisäministeriön ulkomaalaisosaston

---

⁹¹ Kansalaisuuslaki 16.5.2005/359.

⁹² Maahanmuuttovirasto 25.10.2010.

⁹³ Peltoniemi 2003a ja Peltoniemi 2003b.

⁹⁴ Peltoniemi 2003a.

ylijohtaja Pentti Visanen on todennut, että kun lain uudistaminen aloitettiin vuonna 1997, oli ajatuksena 30 vuotta vanhan kansalaisuuslain nykyaikaistaminen. Visasen mukaan kaksoiskansalaisuus tuli mukaan lakiuudistuksen agendalle, kun Ulkосуomalaisparlamentti asetti sen tavoitteekseen. Lain viiden vuoden siirtymäaika päättyi toukokuussa 2008, jolloin lähes 10 000 entistä Suomen kansalaista sekä heidän lastaan oli hakenut Suomen kansalaisuutta. Kaksoiskansalaisuutta voidaan siis pitää merkittävänä saavutuksena Ulkосуomalaisparlamentille.⁹⁵

5.2. Kirjeäänestys

Suomen vaaleissa äänioikeutetuista asuu ulkomailla reilut 200 000. Vuoden 2009 europarlamenttivaaleissa heitä oli 200 630. Suomessa on perinteisesti ollut suhteellisen korkea äänestysaktiivisuus, europarlamenttivaaleja lukuun ottamatta. Vielä 1980-luvulla Suomen äänestysaktiivisuus oli eurooppalaisen keskitason yläpuolella, mutta viimeisten vuosikymmenien aikana Suomi on pudonnut tämän keskitason alapuolelle⁹⁶. Ulkomailla asuvien Suomen kansalaisten äänestysaktiivisuus on kuitenkin erittäin alhainen. Kun esimerkiksi vuoden 2007 eduskuntavaaleissa Suomessa asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti oli 67,9 prosenttia, oli ulkomailla asuvien Suomen kansalaisten äänestysprosentti ainoastaan 8,6 prosenttia, mikä laski koko maan äänestysprosentin 65 prosenttiin.⁹⁷

Taulukosta 6 ilmenee Suomessa asuvien Suomen kansalaisten sekä ulkomailla asuvien Suomen kansalaisten äänestysaktiivisuus vuodesta 1995 lähtien, eli Suomen EU-jäsenyyden aikaisissa vaaleissa. Mielenkiintoista on huomata, että ulkосуomalaisten äänestysaktiivisuus on vaaleista riippumatta hyvin alhainen, alle kymmenen prosentin luokkaa. Erityisesti mielenkiintoista on huomata, että edes europarlamenttivaalit eivät ole saaneet ulkосуomalaisia vaaliurnille, vaikka niiden voisi kuvitella kiinnostavan ulkосуomalaisia esimerkiksi eduskuntavaaleja enemmän. Kuitenkin ulkосуomalaisten suhteellinen äänestysosuus on europarlamenttivaaleissa jopa pienempi kuin Suomessa asuvilla Suomen kansalaisilla. Kun vuoden 2007 eduskuntavaaleissa Suomessa asuvista Suomen kansalaisista äänesti 67,9 prosenttia, äänesti ulkосуomalaisista 8,6 prosenttia (suhdeluku 0,127). Edellisissä europarlamenttivaaleissa 2004 Suomessa asuvista kansalaisista äänesti 40,3 prosenttia, ulkосуomalaisista ainoastaan 3,9 prosenttia (suhdeluku 0,097). Kun kokonaisäänestysaktiivisuus oli vuoden 2007 eduskuntavaaleissa 65 prosenttia, äänesti jokaista ulkосуomalaista äänioikeutettua

---

⁹⁵ Peltoniemi 2003b. Ks. myös Sundström 2008.

⁹⁶ Oikeusministeriö 2009, 44.

⁹⁷ Tilastokeskus 2010b.

kohden kahdeksan Suomessa asuvaa äänioikeutettua. Europarlamenttivaaleissa yhtä äänioikeutettua ulkosuomalaista kohden äänesti 10 Suomessa asuvaa äänioikeutettua. Onkin ehkä yllättävää, että ulkosuomalaisten kiinnostus europarlamenttivaaleja kohtaan on jopa matalampaa kuin Suomessa asuvien suomalaisten, vaikka Suomessa asuvien suomalaistenkin äänestysaktiivisuutta on pidetty hälyttävän alhaisena.⁹⁸

Taulukko 7. Äänestysaktiivisuus vaaleissa 1995–2009.

Vaalit	Suomessa asuvat	Ulkomailla asuvat	Koko maa
	suomalaiset	suomalaiset	
Eduskuntavaalit 1995	71,9 %	6,1 %	68,6 %
Europarlamenttivaalit 1996	60,3 %	2,9 %	57,6 %
Eduskuntavaalit 1999	68,3 %	6,5 %	65,3 %
Europarlamenttivaalit 1999	31,4 %	2,7 %	30,1 %
Presidentinvaalit 2000, I vaali	76,9 %	10,6 %	73,6 %
Presidentinvaalit 2000, II vaali	80,2 %	11,7 %	76,8 %
Eduskuntavaalit 2003	69,7 %	8,8 %	66,7 %
Europarlamenttivaalit 2004	41,1 %	3,7 %	39,4 %
Presidentinvaalit 2006, I vaali	73,9 %	11,4 %	70,8 %
Presidentinvaalit 2006, II vaali	77,2 %	12,6 %	74,0 %
Eduskuntavaalit 2007	67,9 %	8,6 %	65,0 %
Europarlamenttivaalit 2009	40,3 %	3,9 %	38,6 %

Alhaista äänestysprosenttia selittää se, että ulkosuomalaisten osallistuminen kotimaan vaaleihin on vaikeaa. Ulkosuomalaiset haluaisivat asiaan parannusta ja vaativat, että heidän tulee saada samat mahdollisuudet Suomessa asuvien suomalaisten kanssa äänestää. Suomessa asuva suomalainen pääsee äänestämään lähellä asuinpaikkaansa, mutta ulkomailla asuva suomalainen saattaa joutua matkustamaan kohtuuttoman pitkälle voidakseen käyttää äänioikeuttaan.

Nykyään 47 maata ympäri maailmaa (esimerkiksi Australia, Kanada, Yhdysvallat ja Uusi Seelanti) ja suurin osa Euroopan maista⁹⁹ on mahdollistanut kirjeäänestyksen ulkokansalaisilleen. Kirjeäänestystä käytetään usein yhdessä toisten menetelmien kanssa. Yleisimmin rinnakkain käytettävät äänestysmenetelmät ovat konsulaatissa henkilökohtaisesti äänestäminen ja kirjeäänestys. Ulkosuomalaisparlamentin mukaan kirjeäänestys ulkomailla nostaisi ulkosuomalaisten äänestysaktiivisuutta

⁹⁸ "Kunnallinen äänioikeus edellyttää, että henkilöllä on ollut kyseinen kunta kotikuntalaissa tarkoitettuna kotikuntana väestökirjajärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51.päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä eli kello 24. Kunnallisvaaleissa - toisin kuin valtiollisissa vaaleissa - ei ns. ulkosuomalaisilla siten ole äänioikeutta." Tarasti 2006, 72. Ks. myös Tilastokeskus 2010a ja Tilastokeskus 2010b.

⁹⁹ Belgia, Bosnia Hertsegovina, Espanja, Gibraltar, Irlanti, Iso-Britannia, Italia, Itävalta, Hollanti, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Norja, Portugali, Ruotsi, Saksa, Slovenia, Sveitsi, Tanska ja Viro. EU-maista vain Suomi, Tanska ja Itävalta eivät mahdollista äänestyspaikasta riippumatonta äänestystä. Esimerkiksi Ranska hyväksyy äänestyksen asiamiehen välityksellä. Ulkoasiainministeriön tiedote 15.12.2005.

huomattavasti. Esimerkiksi Ruotsin vuoden 2006 parlamenttivaaleissa ulkoruotsalaisten äänestysprosentti oli noin 28 prosenttia. Kirjeäänestys edistäisi kansalaisvaikuttamista ja edustuksellista demokratiaa.¹⁰⁰

Ensimmäinen aloite ulkosuomalaisten äänestysmahdollisuuksien parantamiseksi tehtiin vuonna 2000. Tuolloin Ulkosuomalaisparlamentti kehotti päätöslauselmassaan puhemiehistöä ja sihteeristöä seuraamaan ulkosuomalaispoliittisen ohjelman edistymistä ja tarvittaessa painottamaan toimenpiteitä ulkosuomalaisten äänestysmahdollisuuksien parantamiseksi. Päätöslauselmassa ehdotettiin ensisijaisesti kirje- ja sähköpostivaaleja parantamaan äänestysmahdollisuuksia Suomen ulkopuolella.

31. Ulkosuomalaisten äänestysmahdollisuudet

Ulkomailla asuu n. 250 000 Suomen kansalaista, joista n. 210 000 on äänioikeutettuja. Monelle ulkomailla asuvalle kansalaiselle perustuslakimme takaamaa äänioikeutta on vaikea käyttää. Äänestyspaikat ovat usein kaukana asuinpaikasta, ja äänestysaika on rajoitettu. Erityisen vaikeaa äänioikeuden käyttäminen on siinä tapauksessa, jos äänestyskertoja on useita lyhyellä aikavälillä, kuten presidentinvaaleissa.

Suomen vaalilaki mahdollistaa ulkosuomalaisten kouluttamisen vaalitoimitsijoiksi. Ennakoäänestyksen pidentäminen sekä posti/internetäänestys sen sijaan vaativat vaalilain muutoksen. Vuoden 2000 kunnallisvaalit olivat ensimmäiset kunnallisvaalit, joissa voi äänestää ennakkoon myös ulkomailla.

Suomen hallituksen ulkosuomalaispoliittinen ohjelma korostaa toimenpiteitä ulkosuomalaisten äänioikeuden käytön helpottamiseksi. Ohjelmassa esitetään selvitystyön aloittamista ulkosuomalaisten kouluttamisesta vaalivirkailijoiksi, vaalihuoneistojen vuokraamisesta ulkosuomalaisyhteisöiltä, äänestyspaikkojen lisäämisestä ja äänestysaikojen pidentämisestä. Lisäksi esitetään postitse tai internetin välityksellä tapahtuvan äänestyksen mahdollisuutta. Ohjelma peräänkuuluttaa myös aiheeseen liittyvän tutkimuksen tarvetta.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

Ulkosuomalaisparlamentti kehottaa puhemiehistöä ja sihteeristöä seuraamaan Suomen ulkosuomalaispoliittisen ohjelman edistymistä ja tarvittaessa painottamaan toimenpiteitä ulkosuomalaisten äänestysmahdollisuuksien parantamiseksi. Näitä mahdollisuuksia ovat ulkosuomalaisyhteisöjen jäsenten kouluttaminen vaalivirkailijoiksi ja äänestyspaikkojen lisääminen, äänestysaikojen pidentäminen sekä ennen kaikkea kirje- tai sähköpostivaalit.¹⁰¹

Seuraavassa istunnossa, vuonna 2002, äänestysmahdollisuuksien parantamisesta tehtiin jälleen aloite. Aloitteessa nostettiin esiin aiempien kohtien lisäksi myös näkemys mahdollisesta kaksoiskansalaisuutta koskevasta lakimuutoksesta, joka lisäisi äänioikeutettujen määrää oleellisesti ulkosuomalaisyhteisöissä. Samoin vuoden 2002 aloitteessa todettiin muun muassa Viron ja Ruotsin onnistuneet esimerkit kirjeäänestyksen käyttöönnotossa.

¹⁰⁰ Ulkosuomalaisparlamentti 18.10.2010.

¹⁰¹ Ulkosuomalaisparlamentin toisen varsinaisen istunnon 2000 päätöslauselma.

”[...] Ruotsin valtiopäivät hyväksyi 6.2.2002 lain, joka ulottaa maan vuoden 1997 lain kirjeäänestyksestä Saksassa ja Sveitsissä asuville ruotsalaisille (1997: 159) koskemaan kaikkia ulkomailla asuvia Ruotsissa äänioikeutettuja henkilöitä. Uudistuksen taustalla on maan hallituksen teettämä mietintö ”Valtekniska utredningen år 2000”, jossa painotetaan, että Ruotsin edustustoverkon äänestysjärjestelyt eivät ole niin kattavia, että ne antaisivat kaikille ulkoruotsalaisille todellista käytännön mahdollisuutta osallistua vaaleihin.”¹⁰²

Kyseisen aloitteen päätöslauselmassa puhemiehistöä ja sihteeristöä kehoitettiin jatkamaan neuvotteluja viranomaisten kanssa erityisesti kirje- ja internetäänestyksen sallimiseksi.¹⁰³

Kirjeäänestyksestä tehtiin jälleen aloite vuoden 2007 istunnolle. Aloite jätettiin Ulkosuomalaisparlamentin sihteeristölle, Suomi-Seuralle, joka jatkotyösti aloitteen, kuuli vaaliasiantuntijoita sekä valmisteli aloitteen poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnan käsiteltäväksi.

Täysistunnon avajaisistunnossa puhemiehistö esitti hyväksyttäväksi sihteeristön laatiman aloitelistan, jossa myös aloite kirjeäänestyksestä oli mukana. Parlamentin istunnossa aloite lähetettiin poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnan käsiteltäväksi. Valiokunta pohti aloitetta, kuuli asiantuntijoita ja päätti ehdotuksessaan aloitteen hyväksymisestä sekä toimenpiteistä, joita se ehdotti parlamentille. Valiokunta teki siis ehdotuksensa päätöslauselmaksi.

Kirjeäänestystä koskevan aloite ja päätöslauselma (USP:n istunto 2007, 50. päätöslauselma):

50. Ulkosuomalaisten äänestämistä helpotettava kirjeäänestyksen avulla

Ulkosuomalaisten äänestämisen helpottaminen on ollut esillä monissa istunnoissa (Päätöslauselmat 31/2000, 68/2002 ja 64/2005). Asia saatiin Hallituksen Ulkosuomalaispoliittiseen ohjelmaan, jonka Vanhasen I hallitus hyväksyi kesäkuussa 2006.

Yksi Ulkosuomalaisparlamentin tärkeimmistä tavoitteista on kirjeäänestyksen toteuttaminen ulkosuomalaisille. USP onkin jo vuosia ponnistellut kirjeäänestyksen saamiseksi ulkosuomalaisille.

Ulkosuomalaisten äänestysprosentti on ollut hyvin alhainen, noin 8-12 %. Vuoden 2007 eduskuntavaaleissa ulkomailla asuvista Suomen kansalaisista äänesti vain 8,6 %. Suuri osa ulkomailla asuvista äänioikeutetuista jättää vaalioikeutensa käyttämättä, koska äänestys kaukana sijaitsevalla ennakköäänestyspaikalla aiheuttaa käytännön vaikeuksia ja kustannuksia.

Maailmalla on lukuisia esimerkkejä siitä, että kirjeäänestäminen on ulkokansalaisten kannalta toimiva vaihtoehto. Jopa 47 maata ympäri maailmaa ja suurin osa Euroopan maista on jo mahdollistanut kirjeäänestyksen ulkokansalaisilleen. Kirjeäänestys on käytössä joko pelkästään tai yhdessä toisten menetelmien kanssa. Yleisimmin on sallittu yhtä aikaa sekä konsulaatissa henkilökohtaisesti äänestäminen että kirjeäänestäminen. Kirjeäänestys on käytössä mm. Australiassa, Kanadassa, USA:ssa ja Uudessa Seelannissa. Euroopan maista kirjeäänestys on käytössä seuraavissa maissa: Belgia, Bosnia Hertsegovina, Espanja, Gibraltar, Irlanti, Iso-Britannia, Italia, Itävalta, Hollanti, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Norja, Portugali, Ruotsi, Saksa, Slovenia, Sveitsi, Tanska, Viro.

¹⁰² Ulkosuomalaisparlamentin kolmannen varsinaisen istunnon 2002 aloite numero 68.

¹⁰³ Ulkosuomalaisparlamentin toisen varsinaisen istunnon 2002 päätöslauselma.

Ulkosuomalaisparlamentin aktiivisuuden myötä, Oikeusministeriössä valmistellaan parhaillaan selvitystä kirjeäänestyksen toteuttamisesta Ruotsin mallin mukaisesti. Tämä työ valmistuu luultavammin syyskuun 2007 aikana. Ulkosuomalaisparlamentti seuraa Oikeusministeriön työtä ja osallistuu aktiivisesti myös muiden tahojen tiedottamiseen edistääkseen kirjeäänestyksen toteutumista.

ULKOSUOMALAISPARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA:

USP uskoo, että ulkosuomalaisten äänestysaktiivisuus nousisi huomattavasti, jos kirjeäänestys saataisiin meilläkin vaihtoehtoiseksi ennakkoäänestystavaksi ulkomailla ennakkoäänestysaikaan oleskeleville tai asuville.

USP ehdottaa täten, että vaalilakia muutetaan siten, että ulkomailla asuville tai äänestysaikaan ulkomailla oleskeleville äänioikeutetuille Suomen kansalaisille annetaan mahdollisuus äänestää myös kirjeitse.¹⁰⁴

Istunnon jälkeen Ulkosuomalaisparlamentti puhemiehistöineen, Suomi-Seura ja viranomaistahot jatkoivat asian käsittelyä ja toteuttamista.

Oikeusministeriössä valmisteltiin sisäinen selvitys siitä, minkälainen käytännössä ulkosuomalaisille tarkoitettu kirjeäänestys voisi olla. Selvitys päättyi pitkälti Ruotsin toteuttamaan malliin.

Ruotsin mallin mukainen kirjeäänestys tarkoittaisi käytännössä sitä, että ulkomailla asuva suomalainen äänestäjä saisi postitse äänestyskortin, jossa kerrotaisiin, että hän voi halutessaan äänestää joko suurlähetystössä tai kirjeitse. Äänestäjä voisi tilata kirjeäänestysmateriaalin joko Suomesta keskusvaalilautakunnalta, suurlähetystöstä tai konsulaatista. Kirjeäänestyspaketti sisältäisi äänestyslipukkeen, vaalikuoren, päällyskuoren ja palautuskuoren sekä äänestysalueensa ehdokaslistat. Äänestettyään vaalilipuke laitettaisiin vaalikuoreen ja vaalikuoren äänestäjä laittaisi todistajien läsnä ollessa päällyskuoreen, jonka päälle sekä äänestäjä että kaksi täysi-ikäistä todistajaa allekirjoittaisivat todistuksen äänestäjän henkilöllisyydestä. Sen jälkeen allekirjoitettu päällyskuori sekä äänestyskortti laitettaisiin palautuskuoreen ja postitettaisiin Suomeen keskusvaalilautakunnalle.¹⁰⁵

Kirjeäänestyksen toteuttamisessa on kuitenkin vielä nähty olevan muutamia keskeisiä ongelmia. Oikeusministeriö on huomauttanut, että vaalisalaisuuden ja vaalivapauden turvaamiseksi äänestämisen olisi tapahduttava vaaliviranomaisen valvonnassa. Tätä onkin pidetty muuallakin nimenomaan kirjeäänestämisen suurimpana ongelmana. Ruotsissa vaalisalaisuus ja vaalivapaus on pyritty turvaamaan sillä, että kaksi todistajaa, jotka eivät saa olla äänestäjän lähiomaisia, todistavat vaalisalaisuuden ja vaalivapauden toteutuneen. On myös ehdotettu, että todistajien tulisi olla muun maan kuin Suomen kansalaisia, jotta voidaan sulkea pois mahdollisuus, että äänestäjä on toisen Suomen kansalaisen vaikutuksen alaisena äänestyshetkellä.¹⁰⁶

¹⁰⁴ Ulkosuomalaisparlamentin viidennen varsinaisen istunnon päätöslauselma 2007.

¹⁰⁵ Ulkosuomalaisparlamentin kotisivut 18.10.2010.

¹⁰⁶ Ulkosuomalaisparlamentin kotisivut 18.10.2010.

Muita ongelmia kirjeäänestyksen toteuttamisessa on nähty olevan siinä, että vain noin puolet ulkomailla asuvista suomalaisista on ilmoittanut tietonsa väestötietojärjestelmään, eikä nykyiselläänkään ilmoitus äänioikeudesta tavoita läheskään kaikkia äänioikeutettuja. Toisaalta myös postin kulusta voi aiheutua ongelmia. Ulkосуomalaisparlamentti on kuitenkin todennut, että mikäli kirjeäänestyspaketteja olisi saatavilla suurlähetystöistä, konsulaateista sekä kunniakonsulaateista (kuten Ruotsissa toimitaan), voitaisiin tällä ratkaista ulkomailla asuvien osoitetietojen puutteesta johtuva ongelma. Lisäksi Ulkосуomalaisparlamentin mukaan on syytä uskoa, että kirjeäänestyksen tultua mahdolliseksi ja sitä koskevan tiedottamisen myötä ulkосуomalaiset myös päivittäisivät osoitetietojaan aiempaa paremmin.¹⁰⁷

Yhtenä ratkaisuna ulkосуomalaisten äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi on esitetty myös ulkосуomalaisten oman vaalipiirin muodostamista. Tätä ei kuitenkaan ole pidetty toteuttamiskelpoisena useiden tekijöiden takia. Esimerkiksi ruotsinsuomalaisten suuri määrä muihin ulkосуomalaisiin nähden saattaisi vähentää ulkосуomalaisten oman vaalipiirin todellista edustuksellisuutta.¹⁰⁸

Kirjeäänestys on todettu kannatettavaksi asiaksi sekä ulkoasiainministeriössä että oikeusministeriön asettaman Kansanvalta 2007 -toimikunnan raportissa. Kansanvalta 2007 -toimikunta totesi mietinnössään, että ”pitkien äänestysmatkojen takia äänestäminen on teknisesti hankalaa monille ulkосуomalaisille, erityisesti niille, jotka asuvat Euroopan ulkopuolisissa valtioissa. Äänioikeus on jokaiselle Suomen kansalaiselle kuuluva perusoikeus, ja ylipytkät äänestysmatkat saattavat muodostaa joillekin ulkосуomalaisille tosiasiallisen esteen äänioikeuden käyttämiselle.” Toisaalta toimikunta kuitenkin totesi, että ”ulkосуomalaiset ovat periaatteessa samanlaisia äänioikeutettuja kuin Suomesakin asuvat äänioikeutetut ja lähtökohtaisesti kaikkia tulisi kohdella yhtenäisin perustein.” Toimikunta ehdotti, että ”oikeusministeriö ottaisi harkittavaksi sen selvittämisen, miten ulkосуomalaisten äänestämismahdollisuuksia voitaisiin jatkossa parantaa, joko nykyisen lainsäädännön puitteissa tai muulla tavalla, esimerkiksi Ruotsin mallin mukaisella kirjeäänestyksellä.”¹⁰⁹

Ulkoministeriön mukaan etä-äänestys ulkomailla edistäisi kansalaisvaikuttamista ja edustuksellista demokratiaa. Ulkoasiainministeriön joulukuussa 2005 julkaiseman tiedotteen mukaan ”nykyinen äänestyspaikkaan sidottu äänestäminen vähentää kansalaisten mahdollisuuksia käyttää äänioikeuttaan ja asettaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan.” Ulkoministeriön mukaan suuri osa ulkomailla

---

¹⁰⁷ Ulkосуomalaisparlamentin kotisivut 18.10.2010.

¹⁰⁸ Hallituksen ulkосуomalaispoliittinen ohjelma vuosiksi 2006–2011, 13.

¹⁰⁹ KM 2005:1

asuvista äänioikeutetuista jättää vaalioikeutensa käyttämättä, koska äänestys kaukana sijaitsevalla ennakkoäänestyspaikalla aiheuttaa käytännön vaikeuksia ja kustannuksia. Ministeriön mukaan olisi odotettavissa, että mikäli äänestys mahdollistettaisiin etä-äänestyksenä (kuten esimerkiksi kirjeäänestyksenä) äänestysprosentti ulkomailla kasvaisi huomattavasti. Etä-äänestys olisi myös kustannuksiltaan edullisempi ratkaisu.¹¹⁰ Myös oikeusministeri Tuija Brax ilmoitti myönteisen kantansa kirjeäänestyksen sallimiseksi ulkosuomalaisille¹¹¹. Braxin oikeusministeriaikana asia ei kuitenkaan edennyt lainsäädäntöasteelle.

Ulkosuomalaisparlamentin puhemiehistö vieraili maaliskuussa 2008 oikeusministeriössä neuvottelemassa muun muassa kirjeäänestyksen toteutumisen aikatauluista. Alkuperäinen tavoiteaikataulu oli saada kirjeäänestys käyttöön jo vuoden 2011 eduskuntavaaleihin mennessä. Tämä ei kuitenkaan toteutunut, sillä lakiesitystä kirjeäänestyksestä ei annettu eduskunnalle vaalikauden 2007–2011 aikana, eikä näin ollen vielä eduskuntavaaleissa huhtikuussa 2011 ollut mahdollista äänestää kirjeitse. Ulkosuomalaisparlamentti kuitenkin ”jatkaa aktiivisesti asian esillä pitämistä ja pyrkii osaltaan vaikuttamaan siihen, että kirjeäänestys saataisiin ulkosuomalaisille mahdollisimman pian.”¹¹²

Kansallista identiteettiä pidetään Saukkosen mukaan usein yhtenä kollektiivisen identiteetin esimerkkitaipauksena. Kuitenkin (erityisesti valtioon liittyneenä) se poikkeaa ratkaisevasti useimmista muista kollektiivisen identiteetin muodoista vahvasti institutionalisoituneen ja kattavan symbolijärjestelmänsä ansiosta. ”Yhteiskunnissa muodostetaan jatkuvasti uusia ryhmiä ja yhteisöjä, joiden jäseniä yhdistää esimerkiksi sama ikä, sukupuoli, ammatti, elämäntapa, poliittinen tai uskonnollinen vakaumus. Kun nämä ryhmät ja yhteisöt toimivat riittävän kauan ja kun muut tunnistavat ja tunnustavat niiden olemassaolon, alkaa rakentua kollektiivisia identiteettejä. [...] Aletaan puhua esimerkiksi ’nörteistä’, ’jupeista’, ’amiksista’, ’somalaisista’ tai ylipäätään ’homoista’, ’naisista’, ’nuorisosta’, ’pakolaisista’ ja ’ulkomaalaisista’.”¹¹³

Ulkosuomalaisilla voidaan nähdä olevan oma kollektiivinen identiteetti. Kun Hangossa asuva suomenruotsalainen identifioi itsensä suomalaiseksi, hankolaiseksi, uusimaalaiseksi ja suomenruotsalaiseksi, identifioi Ruotsissa asuva ulkosuomalainen itsensä suomalaiseksi, ulkosuomalaiseksi, ehkä myös ruotsalaiseksi. Ulkosuomalaisten kohdalla harvoin on kyse yhdestä (suomalaisesta) identitee-

¹¹⁰ Ulkoasiainministeriön tiedote 15.12.2005

¹¹¹ USP:n kotisivut 12.1.2011.

¹¹² USP:n kotisivut 12.1.2011.

¹¹³ Saukkonen 2007, 259.

tistä, mutta toisaalta, vain harvan Suomessa asuvan suomalaisenkaan kohdalla on näin. Näin ollen onkin varsin ymmärrettävää, että ulkosuomalaisilla on paitsi kiinnostusta entisen asuinmaansa asioihin, mutta myös halua vaikuttaa niihin. Puhuttaessa niin kaksoiskansalaisuudesta kuin kirjeäntyksestäkin, voitaisiin peräänkuuluttaa yhtäläillä saamelaiden, suomenruotsalaisten tai maahanmuuttajien oikeuksia kuin ulkosuomalaistenkin. Voidaankin nähdä, että ulkosuomalaisten asemassa Suomen valtiossa on kyse oikeastaan kansallisesta vähemmistöstä ja sen oikeuksista.

6. ULKOSUOMALAISPARLAMENTTI TÄNÄÄN

Ulkosuomalaisparlamentin kuudes varsinainen istunto järjestettiin Helsingissä toukokuussa 2010. Istunto järjestettiin hieman myöhään pro gradu -tutkielmani kannalta, mutta katson aiheelliseksi omistaa sille oman luvun. Työekonomisista syistä en voinut sisällyttää sitä enää tutkielmaani varten kokoamaani aineistoon.

Istuntoon osallistui 182 jäsenjärjestöä kaikkiaan vajaasta 500 jäsenjärjestöstä, joita edusti yhteensä 235 edustajaa ja tarkkailijaa. Osallistujia tuli 23 eri maasta. Verrattuna aikaisempiin istuntoihin, osallistujia oli varsin normaali määrä, sillä perustavaan istuntoon osallistui 142 henkilöä ja viimeistä edeltävään istuntoon vuonna 2007 kokoontui kaikkiaan 210 osallistujaa, kun yleensä osallistujamäärä on vaihdellut 250-300. Kuitenkin kun otetaan huomioon, että jäsenjärjestöjä on yhteensä 38 eri maassa ja näistä 23 oli istunnossa edustettuina, voidaan istunnon osallistujamäärää pitää kattavana. Ulkosuomalaisparlamentin istuntoihin osallistuvien eri maiden jäsenjärjestöjen määrä onkin vakiintunut: kun alimmillaan istuntoon osallistui edustajia ja tarkkailijoita 20 eri maasta vuonna 2000, ei huippulukema ole juurikaan tätä suurempi – sekä vuoden 2002 että vuoden 2007 istuntoihin osallistui jäsenjärjestöjen edustajia kaikkiaan 24 eri maasta.¹¹⁴

Taulukko 8. Vuosien 1997–2010 istuntoihin osallistuneet.

Istunto	Osallistujien lkm	Maiden lkm
2010	235	23
2007	210	24
2005	256	22
2002	303	24
2000	251	20
1998	267	22
1997	142	22

Vuoden 2010 istuntoon saapui määräaikaan mennessä kaikkiaan 80 aloitetta, joista sihteeristön yhdistettyä saman aihepiirin aloitteet jäi valiokunnille käsiteltäväksi yhteensä 67 aloitetta. Ne jakautuivat aiempia istuntoja tasaisemmin eri valiokuntien käsiteltäväksi, sillä sihteeristön esityksestä esimerkiksi sääntövaliokunta ja talousvaliokunta yhdistettiin istunnon ajaksi yhdeksi valiokunnaksi

¹¹⁴ Ulkosuomalaisparlamentin kotisivut 26.10.2010

(sääntö- ja talousvaliokunta) sillä perusteella, että talousvaliokuntaan oli saapunut ainoastaan yksi aloite käsiteltäväksi. Aloitteet jakautuivat eri valiokunnille seuraavasti: kansalaisuusvaliokunta käsittelee seitsemän aloitetta (vuonna 2007 4 aloitetta), kulttuurivaliokunta käsittelee myös seitsemän aloitetta (7), nuorisovaliokunta samoin seitsemän aloitetta (2), opinto- ja koulutusvaliokunta käsittelee kahdeksan (6) – samoin kuin poliittisten ja virallisten asioiden valiokunta (12). Seniorivaliokunta käsittelee seitsemän aloitetta (10), sosiaalivaliokunta myös seitsemän aloitetta (8), sääntö- ja talousvaliokunta käsittelee kahdeksan aloitetta (yhteensä 5) ja tiedotusvaliokunta samoin kahdeksan aloitetta (6).¹¹⁵

Suurimmat erot aloitteiden määrässä oli siis nuorisovaliokunnan sekä poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnan osalta. Kun nuorisovaliokunnan käsittelemien aloitteiden määrä yli kolminkertaistui edellisestä istunnosta, poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnan käsittelemien aloitteiden määrä supistui kolmanneksella. Samoin senioriasioita koskevien aloitteiden määrä laski. Tämä on erittäin mielenkiintoinen kehityssuunta, koska nuorisovaliokunnan käsittelemien aloitteiden määrä on heilahdellut rajustikin eri istuntojen välillä, kun taas nimenomaan poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnan samoin kuin seniorivaliokunnan aloitteiden lukumäärä on ollut Ulkosuomalaisparlamentin koko toimiajan nousujohteinen. Kuitenkin on pidettävä mielessä, että kyseessä on vielä nuori instituutio, eikä kovin syväluotaavia suuntauksia ole järkevää yrittää nähdä toistaiseksi. Vasta myöhemmin voidaan nähdä, onko kyseessä Ulkosuomalaisparlamentin ja sen valiokuntatyöskentelyn vakiintumisvaihe vai onko kyse todellakin ulkosuomalaisten tärkeäksi kokemien asioiden muuttumisesta.

Istunnon päätöslauselmista on syytä mainita muutamia erityisesti. Ulkosuomalaisten omaa vaalipiiriä vaadittiin edelleen yhdessä aloitteessa, mutta ulkosuomalaisparlamentti päätti hylätä sen (pätöslauselma 2/2010). Kirjeäänestyksestä käsiteltiin myös yksi aloite, jonka päätöslauselmassa (3/2010) Ulkosuomalaisparlamentti esitti, että vaalilakia muutettaisiin kiireellisesti siten, että ulkosuomalaisille sallittaisiin kirjeitse äänestäminen valtakunnallisissa vaaleissa.¹¹⁶

Kansalaisuusasioista koskevista aloitteista kaksi koski edelleen uutta kansalaisuuslakia. Nuorisovaliokunnassa käsitellyn aloitteen päätöslauselmassa (15/2010) Ulkosuomalaisparlamentti esitti, että uutta kansalaisuuslakia muutettaisiin niin, että myös nykyisten syntyperäisten Suomen kansalaisten lapset ja lapsenlapset saisivat ilman ikärajaa ilmoituksesta Suomen kansalaisuuden. Toinen aloit-

---

¹¹⁵ Ulkosuomalaisparlamentin kotisivut 26.10.2010

¹¹⁶ Ulkosuomalaisparlamentin kuudennen varsinaisen istunnon 2010 päätöslauselmat.

teista käsiteltiin kansalaisuusvaliokunnassa, ja sen päätöslauselmassa esitettiin edelleen, että Suomen kansalaisuuden menettäneet saisivat kansalaisuutensa takaisin ja että tämän tulisi koskea myös entisen Suomen kansalaisen lapsia. Lisäksi kansalaisuusilmoituksen hintaan vaadittiin alennusta ja jopa kokonaan sen poistamista sotaveteraanien, sotalapsien sekä lapsena ulkomaille adoptoitujen lasten osalta. Suomi-koulut nousivat opinto- ja koulutusvaliokunnassa myös vuoden 2010 istunnossa esille. Yhteensä viisi aloitetta kaikkiaan kahdeksasta valiokunnassa käsitellystä aloitteesta koski nimenomaan Suomi-kouluja, niiden asemaa, rahoitusta, tutkimusta ja kehitystä.¹¹⁷

Poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnassa käsiteltiin ajankohtainen aloite ulkosuomalaisten paluumuuttajien asettamisesta erityisasemaan Suomen maahanmuuttopolitiikassa. Aloite sai Ulkosuomalaisparlamentilta myönteisen päätöslauselman, ja se esitti päätöslauselmassaan (31/2010), että kehittäessään työperäistä maahanmuuttopolitiikkaa ja toimintaohjelmia työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi, Suomen viranomaiset ottaisivat ulkosuomalaiset huomioon erityisryhmänä niin, että ulkosuomalaisten työperusteinen paluu- ja maahanmuutto olisi yksi politiikan prioriteeteista.¹¹⁸

Lisäksi merkillepantavaa oli sääntö- ja talousvaliokunnan hyväksymä päätöslauselma poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnan vakinaistamisesta, eli sen saattamisesta samanarvoiseen asemaan muiden valiokuntien kanssa (53/2010).¹¹⁹

---

¹¹⁷ Ulkosuomalaisparlamentin kuudennen varsinaisen istunnon 2010 päätöslauselmat.

¹¹⁸ Ulkosuomalaisparlamentin kuudennen varsinaisen istunnon 2010 päätöslauselmat.

¹¹⁹ Ulkosuomalaisparlamentin kuudennen varsinaisen istunnon 2010 päätöslauselmat.

7. YHTEENVETO

Globalisaation myötä myös nationalismi ja kansallinen identiteetti ovat nousseet tutkimuksessa kiinnostuksen kohteeksi. Maailma yhdentyy, liikkuvuus lisääntyy ja valtiot sekä ihmiset lähentyvät toisiaan paitsi talouden, niin myös hallinnon kautta. Mutta kun liikkumista valtioiden välillä helpotetaan esimerkiksi Euroopan alueella, nousee esille useita kysymyksiä: mihin ihmiset/kansalaiset samaistuvat? Miten yhentyminen vaikuttaa heidän identiteettiinsä? Tutkielmassani olen selvittänyt asiaa ulkosuomalaisten kannalta. Tutkielmaa tehdessäni oli havaittavissa aiheen ajankohtaisuus, erityisesti Suomessa virinnessä maahanmuuttokeskustelussa.

Muutaman vuosikymmenen aikana useista Euroopan valtioista on tullut aiempaa monikulttuurisempia, muun muassa Euroopan unionin myötä tulleen vapaamman liikkuvuuden ansiosta. Laajentumisen myötä näyttää myös nationalismi nostaneen päätään. Onkin kysyttävä, samaistuvatko eurooppalaiset yhä edelleen omaan kansalliseen identiteettiinsä, vai kokevatko he olevansa ensisijaisesti nimenomaan eurooppalaisia tai ”unionikansalaisia”? Ulkosuomalaisparlamentin jäsenjärjestöjä on ympäri maailman, mutta suurin osa, lähes 70 prosenttia kaikista Ulkosuomalaisparlamentin jäsenjärjestöistä, toimii kuitenkin Euroopassa. (Liitteet 5 ja 6.)

Nationalismista tai samaistumisesta juontuviin kysymyksiin ei löydy yksiselitteistä tai helppoa vastausta. Sen sijaan kansallinen identiteetti käsitteenä on hieman helpommin avattava, koska sen ei voida nähdä olevan (ainakaan yksinomaan) nationalismin synonyymi. Kansallinen identiteetti koostuu useista osatekijöistä, sekä kulttuurisesta että etnisestäkin taustasta, elinympäristöstä ja kansallisista myyteistä. Kyse on pitkälti myös kollektiivisesta muistista: Suomen osalta talvisodan sankarimyytistä, kansasta, joka maksoi sotavelkansa, presidentti Urho Kekkosen isännöimästä vuoden 1975 ETYK:istä tai presidentti Martti Ahtisaaren saamasta Nobelin rauhanpalkinnosta. Ne ovat kaikki kollektiivisia myyttejä, joita omaksuvat vain suomalaisiksi itsensä identifioivat henkilöt.

Ulkomailla asuu nykyään arviolta 1,3 miljoonaa ihmistä, joilla on suomalainen syntyperä. On arvioitu, että maastamuuton kumuloitunut vaikutus olisi vähentänyt Suomen väestön lukumäärää tähän mennessä jo lähes kahdella miljoonalla, 5,3 miljoonan asukkaan sijasta Suomen väestö olisikin siis yli seitsemän miljoonaa ilman maastamuuttoa.¹²⁰ Luvut ovat arvioita, laskelmia, eivät tarkkoja tilastoista poimittavia. Käytännössä on mahdoton saada selville paljonko ”puuttuvia Suomen kansalai-

---

¹²⁰ Söderling 2002, 204.

sia” todella on. Lisäksi suurin osa on jo sulautunut osaksi uutta asuinmaataan ja sen kulttuuria. Ulkosuomalaisparlamentille tehtyjen aloitteiden, empiiriseen aineistooni perustuvan materiaalin, perusteella juuriltaan suomalaisia kiinnostavat erityisesti kansalaisuuteen liittyvät asiat (kuten kaksoiskansalaisuus), Suomi-kouluihin liittyvät kysymykset sekä äänestysmahdollisuudet entisen kotimaan vaaleissa.

Kansallisen identiteetin käsite nousee keskusteluun, kun identiteettiä luodaan tai uhataan sekä toisaalta identiteetikriisin jälkeen. Ulkosuomalaisten osalta kyse on lähinnä kansalliseen identiteettiin kohdistuvasta uhasta. Kyseessä ei ole niinkään fyysinen uhka, vaan ajatus oman kansallisen identiteetin epävarmuudesta tai heikkoudesta sisäisen tai ulkoisen paineen yhteydessä riittää synnyttämään identiteetin ylläpitämisen tarpeen. Sen voi nähdä syntyvän ulkosuomalaisten keskuudessa silloin, kun sitä ”uhataan sisältäpäin”, kun esimerkiksi äänestysmatkat rajoittavat ulkosuomalaisten mahdollisuuksia osallistua demokraattiseen päätöksentekoon suomalaisessa yhteiskunnassa, tai kun sitä ”uhataan ulkoapäin”, kuten esimerkiksi monikulttuuristen avioliittojen yhteydessä. Ulkosuomalaisparlamenttia voidaankin pitää osana identiteettiprojektia, sillä se toimii ulkosuomalaisten keskuudessa nimenomaan kansallisen identiteetin säilyttäjänä, mahdollisesti jopa rakentajana.

Ulkosuomalaisparlamentin olemassaolo kertoo, että ”uuden siirtolaisuuden ohella” on yhä edelleen suomalaisia ex-patriootteja, entisiä Suomen kansalaisia, ulkosuomalaisia, jotka kokevat olevansa suomalaisia: he samaistuvat yhtäläillä saunaan, sisuun ja Sibeliukseen ja kannustavat vanhaa kotimaataan esimerkiksi urheilukilpailuissa. Nämä suomalaiset ovat löytäneet kotinsa jostain muualta, mutta Siirtolaisinstituutin käyttämän muotoilun mukaan, heillä on ”Suomi sydämessä”¹²¹. Siksi myös Suomi-Seura on voinut työskennellä näiden kahden maan kansalaisten yhdyssiteenä ja edunvalvojana vuosikymmenien ajan.

Vuonna 1927 perustettu Suomi-Seura oli ehtinyt 70-vuoden ikään, kun sen rinnalle ja työvälineeksi perustettiin Ulkosuomalaisparlamentti. Ulkosuomalaiset ja Suomi-Seuran työntekijät huomasivat, että ulkosuomalaisten ja Suomen valtion välille tarvittaisiin edelleen joku sillanrakentaja, joka olisi Suomi-Seuraa virallisempi elin, instituutti tai jonkinlainen parlamentti, jonka kautta ulkosuomalaisten ääni voitaisiin ohjata myös yhteiskunnan vallanpitäjien kuultavaksi.

---

¹²¹ Siirtolaisinstituutti järjesti huhtikuussa 2011 ulkosuomalaisjuhlan ”Suomi sydämessä”.

On aiheellista kysyä, miksi vasta 2000-luvun vaihteessa tällaiselle uudelle instituutiolle nähtiin tarvetta? Olihan Suomesta ollut maastamuuttoa jo vuosisatojen ajan – Siirtolaisinstituutin johtajan, Olavi Koivukankaan mukaan ensimmäiset suomalaiset maastamuuttajat muuttivat Yhdysvaltoihin jo 1600-luvun alkupuolella. Yhdysvaltoihin pysyvästi asettuneista Euroopan alueen kansallisuuksista ensimmäiset neljä olivat englantilaisia, hollantilaisia, ruotsalaisia – ja suomalaisia. Suomi oli ensisijaisesti maastamuuttomaa aina 1900-luvun jälkimmäiselle puoliskolle saakka, ja vasta erityisesti 1980-luvun jälkeen Suomi alkoi vastaanottaa enemmän maahanmuuttajia kuin lähettää suomalaisia maailmalle.¹²²

Kuitenkin erityisesti toisen maailmansodan jälkeen ja teknologian kehittyessä maastamuuton rooli muuttui ihmisten ajatuksissa ja todellisessa toiminnassa: kun aiemmin lähdettiin, lähdettiin lopullisesti. Tiedettiin että synnyinmaahan tuskin palataan koskaan, tai jos palataan, niin sekin on suuri päätös. Ulkomaille muutettiin koko elämä, ryhdyttiin rakentamaan uutta alkua, uutta elämää uudella maaperällä. Maastamuuttajilla oli tarve sopeutua uuteen kotimaahan ja uuteen kulttuuriin, jolloin kansallisen identiteetin säilyttäminen suomalaisena tai ulkosuomalaisena oli tarpeetonta, jopa kenties haitallista.

Kuitenkin nimenomaan parantuneen varallisuuden ja liikenneyhteyksien ansiosta siirtolaisuus helpottui toisen maailmansodan jälkeen ja varsinaisesti vasta 1970- ja 1980-luvulla. Päätöksen lähteä ulkomaille ei tarvinnut enää olla lopullinen. Saatettiin lähteä hakemaan uusia kokemuksia, kokeilemaan siipiä tai tienaamaan rahaa ennen paluuta Suomeen. Kehitys on jatkunut ja korostunut, suomalaisten osalta erityisesti Euroopan unionin avattua mahdollisuuden työvoiman vapaampaan liikkumiseen Keski- ja Etelä-Euroopassa. Maastamuutto koskee kaikenikäisiä: nuoria, opiskelijoita, työikäisiä ja eläkeläisiä. Opiskelijan näkökulmasta ei ole suurtakaan eroa lähteä vuodeksi vaihto-opiskelijaksi tai opiskella koko tutkinto toisessa maassa. Vaikka monet valmistuttuaan jäävät uuteen asuinmaahan, palaa kuitenkin suurin osa lopulta takaisin. Yhä useammat käyvät muutaman vuoden työkomennuksella toisessa maassa, minkä jälkeen palaavat kotimaahan tai jatkavat seuraavaan kohteeseen. Tulotason parantumisen myötä eläkeläiset viettävät talven etelän lämmössä palatakseen kesäisin Suomeen.

Maailmasta ja eritoten Euroopasta onkin tullut kuin yksi suuri kotimaa, jonka eri ”osavaltioihin” mennään eri elämäntilanteissa. Tämän osaltaan voidaan nähdä heikentäneen tietyllä tavalla kansal-

---

¹²² Koivukangas 2003, 2.

lista identiteettiä. Suomalaisuus ei olekaan enää se ainoa viitekehys johon halutaan samaistua. Moderni suomalainen saattaa mieltää itsensä paitsi savolaiseksi, suomenruotsalaiseksi tai suomalaiseksi, mutta myös ”eurooppalaiseksi” tai ”maailmankansalaiseksi”. Siksi ristiriitaiselta voi tuntua, että kansallinen identiteetti on vahvistunut ja vahvistuu ulkosuomalaisten keskuudessa: Saksassa asuvat suomalaiset vinkkaavat ystävilleen, mistä saa ostettua salmiakkia ja Kanariansaarten eläkeläiset kokoontuvat laulamaan suomalaisia joululauluja. Esimerkiksi kaksoiskansalaisuus-kysymyksen voidaan nähdä ilmentävän juuri ulkosuomalaisten kansallista identifioitumista Suomeen.

Kehitys heijastuu myös valtiolliseen näkökulmaan. Ulkosuomalaisia kiinnostaa nyt aiempaa enemmän se, kuinka heitä kohdellaan Suomen kansalaisina. Ulkosuomalaiset haluavat säilyttää kansalaisuutensa, mieluiten kaksoiskansalaisuuden muodossa, haluavat parantaa äänestysmahdollisuuksiaan Suomen vaaleissa ja ovat huolestuneita eläke-etuuksistaan. Kun 1800-luvun pohjalainen Delawaraan muuttanut mies aloitti uuden elämän amerikansuomalaisena, painottui ajatuksissa sana ”amerikan”. 2000-luvulla Turkin Alanyasta loma-asunnon ostaneen eläkeikää lähestyvän helsinkiläisen identiteetti taas on ulkosuomalainen, painottaen sanaa ”suomalainen”. Tätä taustaa vasten ei olekaan yllättävää, että Ulkosuomalaisparlamentin kaltaiselle instituutiolle oli kysyntää.

Tasavallan presidentti Tarja Halonen totesi juhlapuheessaan Ulkosuomalaisparlamentin kuudennes-
sa varsinaisessa istunnossa ulkosuomalaisparlamentin vakiinnuttaneen asemansa foorumina, ”jossa ulkosuomalaisille tärkeitä asioita saatetaan Suomen valtion ja suomalaisviranomaisten tietoon”. Halosen mukaan Ulkosuomalaisparlamentissa ovat esillä olleet juuri sellaiset asiat, ”jotka auttavat siteiden säilyttämistä Suomeen, kuten Suomen kansalaisuutta tai Suomen vaaleissa äänestämistä koskevat säännökset”. Halonen totesi, että ”kaksoiskansalaisuusudistuksen toteutumiseen vaikutti paljon juuri ulkosuomalaisyhteisöjen aktiivisuus. Ulkosuomalaisparlamentin puhemiehistö piti aktiivisesti yhteyttä eduskuntaan, ministereihin ja virkamiehiin. Hanke vakiinnutti Ulkosuomalaisparlamentin asemaa. Samalla se osoitti demokratian toimivuutta: päätöksentekoon voidaan vaikuttaa, mutta vaikuttaminen vaatii kovaa työtä.”¹²³

Miksi Ulkosuomalaisparlamentin kaltainen hanke sitten onnistui? Ulkosuomalaisparlamentti sai alle kymmenessä vuodessa sananvaltaa suomalaisessa poliittisessä elämässä. Tärkeää oli, että se esimerkiksi pystyi käytännössä vaikuttamaan uuden kansalaisuuslain sisältöön.

---

¹²³ Tasavallan presidentti Tarja Halosen juhlapuhe 24.5.2010.

Pro gradu -tutkielmani edetessä mieleeni nousi yhä uusia kysymyksiä ulkosuomalaisten identiteettiin liittyvästä yhteiskunnallisesta aktiivisuudesta ja sen kanavoitumisesta. Lähtiessäni rakentamaan tutkimusasetelmaa en laajentanut tutkimuskysymystä koskemaan identiteettiin mahdollisesti sisältyvää poliittista aspektia. Yksi iso kysymys on, miksi Ulkosuomalaisparlamentti on sen ohella, että siitä on muodostunut ulkomailla asuville suomalaisille tärkeä identiteettiä tukeva instituutio, on yleensä onnistunut saavuttamaan aseman, jossa se voidaan määritellä suomalaisen päätöksenteon epäviralliseksi tekijäksi?

Suomi-Seuran hallintomalli on ollut pitkään sellainen, että Seuran hallituksessa ovat istuneet ulkosuomalaisten kannalta keskeisten hallinnonalojen ja yhteiskunnallisten yritysten edustajat, muun muassa ministeriöistä ovat mukana olleet opetus-, työ-, sisäasiain-, sosiaali- ja terveys- sekä ulkoasiainministeriö. Hallitukseen on kuulunut joko samaan aikaan tai lomittain Finnairin, Yleisradion ja evankelisen kirkon mandaatilla tai yksityishenkilöinä vaikuttavia päättäjiä.¹²⁴

Lisäksi näkyvimmit luottamushenkilöt ovat olleet ministeritason poliitikkoja. Suomi-Seuran puheenjohtajana sekä ulkosuomalaisparlamentin puhemiehenä toimi 1990-luvun alkuvuosista ensin sosialidemokraatit Kalevi Sorsa ja sitten Pertti Paasio. Paasion seuraajaksi valittiin keväällä 2010 kokoomuksen Ville Itälä. Suomi-Seuran toiminnanjohtajana vastaavana aikana toimivat ensin kokoomuksen Martti Häikiö ja SDP:n Ilkka-Christian Björklund. Poliittisesti sitoutumaton Paula Seleenius on toiminut toiminnanjohtajana vuodesta 1996 alkaen.

Kun Ulkosuomalaisparlamentti sitten perustettiin vuonna 1997, päätettiin sen hallinto antaa Suomi-Seuran tehtäväksi. Oletan, että tämä ratkaisu korosti identiteetin lisäksi Ulkosuomalaisparlamentin yhteiskunnallista vaikuttamispyrkimystä. Parlamentti sai heti alusta alkaen tuekseen ja taustatoimijoiksi henkilöitä, joilla oli vahva kansalaisjärjestötoiminnan ja hallintobyrokratian kokemus. Ulkosuomalaisparlamentti on kattanut koko ajan – ilmeisesti hyvin tietoisena valintana – koko suomalaisen poliittisen kentän. Ulkosuomalaisparlamentin toimintastrategia on hyvin rakennettu, edustava ja toimiva.

Olisi kuitenkin kysyttävä, ovatko ulkosuomalaiset ja heidän perustamansa ulkosuomalaisjärjestöt samalla tavalla laaja-alaisia? Olisi mielenkiintoista tutkia esimerkiksi Saksassa, Sveitsissä, Kanadassa tai Ruotsissa asuvien ulkosuomalaisten poliittista kantaa. Onko niiden hajonta tai kirjo vas-

---

¹²⁴ Ks. Suomi-Seuran hallinnosta tarkemmin Seppinen 2002.

taava kuin Suomessa vai vastaako se kenties enemmän uuden asuinmaan hajontaa ja ”yleistä mielipidettä”? Tästä seuraa mielenkiintoinen jatkokysymys: ulkosuomalaisten kiinnostus kotimaan vaaleja kohtaan on ollut Ulkosuomalaisparlamentille tehdyissä aloitteissa suuri, mutta ulkosuomalaisten äänestysaktiivisuus on kuitenkin erittäin marginaalista. Kuitenkin samaan aikaan kun Suomessa asuvien suomalaisten äänestysaktiivisuus on laskenut, on ulkosuomalaisten äänestysaktiivisuus noussut, erityisesti 2000-luvun puolella. Onko esimerkiksi kaksoiskansalaisuuslailla ollut vaikutusta äänestysvilkkautta kasvuun? Kun äänioikeutettuja ulkosuomalaisia on noin 200 000 ja määrääikaan mennessä kaksoiskansalaiseksi ilmoittautui yhteensä noin 20 000 ulkosuomalaista aikuista ja lasta, niin uusien kaksoiskansalaisten vaikutus äänestysvilkkautteen olisi voinut olla noin 0,8–1,6 prosentin luokkaa. Kun äänestysaktiivisuus kasvoi noin prosenttiyksikön verran, kaksoiskansalaisuuslailla lienee todella ollut yhteys ulkosuomalaisten äänestysaktiivisuuden kasvuun. Tätä olisikin mielenkiintoista tutkia enemmän.

Olen tutkielmassani tarkastellut aloitteita teemoittamalla ja luokittelemalla. Valitsemalla sisälönerittelyn metodin, rajautui tarkastelusta aloitteiden maantieteellinen konteksti: miten aloitteen tehneen järjestön sijainti on vaikuttanut aloitteiden teemoihin? Samoin voisi olla aiheellista tutkia tarkemmin aloitteentekijäyhteisöjä ja ulottaa identiteettitutkimus ulkosuomalaisyhteisöihin esimerkiksi haastattelututkimuksena menemättä kuitenkaan käyttäytymistieteiden pariin. Tämän tutkielman yhteydessä tuonkaltainen selvittäminen ei kuitenkaan ollut tavoitteena, eikä se olisi valitettavasti ollut mahdollistakaan.

Presidentti Halosen juhlapuheessa vuoden 2010 parlamentti-istunnossa oli selvä viesti ulkosuomalaisille: ”Olette tärkeitä”. Ulkoasianministeri Alexander Stubb totesi puolestaan Ulkosuomalaisparlamentin istunnossa 25.5.2010, että jokainen ulkosuomalainen on ”Suomen suurlähettiläs omalla paikkakunnallaan”. Tästä voikin päätellä, että kun ulkosuomalaiset kokevat kansallisen identiteettinsä edelleen suomalaisiksi ja haluavat vaikuttaa Suomen asioihin, esimerkiksi juuri Ulkosuomalaisparlamentin kautta, kokee myös Suomen valtiojohto ulkosuomalaiset tärkeiksi Suomelle.¹²⁵

---

¹²⁵ Tasavallan presidentti Tarja Halosen juhlapuhe 24.5.2010 ja ulkoasiainministeri Alexander Stubbin puhe 25.5.2010.

LÄHTEET

2005:1 *Edustuksellinen demokratia*. Kansanvalta 2007 -toimikunnan mietintö. Oikeusministeriö.

Demokratiapolitiikan suuntaviivat. Demokratiapoliittinen keskusteluasiakirja 2009. (2009) Oikeusministeriö.

Eduskuntavaalit 1983–2007, äänestystiedot. (2010a) Tilastokeskuksen kotisivut.

http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=oi57_statfin_aikas1_1983_2007&ti=Eduskuntavaalit+1983%2D2007%2C+%E4%E4nestystiedot&path=../Database/StatFin/vaa/evaa/Eduskuntavaalit%20-%20aikasarjat/&lang=3&multilang=fi Luettu 18.10.2010.

Europarlamenttivaalit 1996–2009, äänestystiedot. (2010b) Tilastokeskuksen kotisivut.

http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=010_euvaa_2009_2010-06-10_tau_101_fi&ti=Europarlamenttivaalit+1996%2D2009%2C+%E4%E4nestystiedot&path=../Database/StatFin/vaa/euvaa/euvaa_as/&lang=3&multilang=fi Luettu 18.10.2010.

Harle, Vilho. (2000) ”Kansallisen identiteettipolitiikan historia”. Teoksessa Harle, Vilho & Moisio, Sami, *Missä on Suomi? Kansallisen identiteettipolitiikan historia ja geopolitiikka*. 53-175. Tampere: Vastapaino.

Häikiö, Martti. (1992) ”Rötter i Finland 1992”. *Suomen Silta* 1/1992.

International Migration Report 2002. Yhdistyneet Kansakunnat (2002).

www.un.org/esa/population/publications/ittmig2002/ittmigrep2002.htm Luettu 8.8.2009

Jussila, Osmo. (2007) *Suomen historian suuret myytit*. Helsinki: WSOY.

Kansalaisuuslaki 16.5.2005/359

Kirjeäänestys ulkosuomalaisille – taustaa. Ulkosuomalaisparlamentin kotisivut.

<http://www.usp.fi/ajanko/index2.php?sivu=656&PHPSESSID=7bae81cf9b2f8da7dc11dd5b409c3610> Luettu 20.10.2010.

Koivukangas, Olavi. (2003) *Finns Abroad. A Short History of Finnish Emigration*. Turku: Siirtolaisuusinstituutti.

Kymlicka, Will. (1995) *Multicultural Citizenship. A Liberal Theory of Minority Rights*. Oxford University Press: Oxford, Yhdysvallat.

Kymlicka, Will. (2001) *Politics in the Vernacular. Nationalism, Multiculturalism and Citizenship*. Oxford University Press: Oxford, Yhdysvallat.

Maakuntien pinta-ala, väestö ja bruttokansantuote (NUTS3). Tilastokeskuksen kotisivut. www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#bruttokansantuote Luettu 3.10.2009. (2009a).

Majava, Altti. (2002) Nykyajan kansainvaellukset – siirtolaisuuden ja pakolaisuuden yleismaailmalliset näkymät. Teoksessa Pitkänen, Kari (toim.): *Artikkeleita Suomen väestötutkimuksesta. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen monisteita N:o 62*. 220–232.

Monikansalaisuus. Maahanmuuttoviraston kotisivut. <http://www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=8,2477,2652> Luettu 25.10.2010.

Nordmanns-Forbundet. Kotisivut. <http://www.norseman.no/> Luettu 6.8.2009.

Norgestinget. Kotisivut. <http://www.norgestinget.no/page.aspx?id=82> Luettu 6.8.2009.

Peltoniemi, Johanna. (2009) *Ulkosuomalaisparlamentin täysistunnot vuosina 1997–2007*. Helsinki: Suomi-Seura ry.

Peltoniemi, Pentti. (2003a) Kaksoiskansalaisuus mahdollista jo kesäkuussa. *Suomen Silta* 2/2003.

Peltoniemi, Pentti. (2003b) Ulkomaalaisvirastosta tietoa. Kaksoiskansalaisuus toteutuu kesäkuun alussa. *Suomen Silta* 3/2003.

Pitkänen, Kari ja Sihvonen, Ari-Pekka: *Johdatus väestötieteeseen*. Verkkomateriaali. Helsingin yliopisto, sosiologian laitos. www.valt.helsinki.fi/sosio/vaesto/luku07.html Luettu 11.10.2009.

Saukkonen, Pasi. (1999) *Suomi, Alankomaat ja kansallisvaltion identiteettipolitiikka*. Helsinki: SKS.

Saukkonen, Pasi. (2007) *Politiikka monikulttuurisessa yhteiskunnassa*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Paula Seleniuksen haastattelu 5.8.2009. Aineisto saatavissa kirjoittajalta.

Seppinen, Ilkka. (2002) *Sillanrakentaja. Suomi-Seura 1927–2002*. Helsinki: Suomi-Seura ry.

Sundström, Merja. (2008) *Uusia Suomen kansalaisia arviolta 10 000*. MTV3.

<http://www.mtv3.fi/uutiset/arkisto.shtml/arkistot/kotimaa/2008/06/653784>. Luettu 20.10.2010.

Suomi-Seuran lausunto kansanvalta 2007 -toimikunnan mietinnöstä edustuksellinen demokratia (2005:1) http://www.hare.vn.fi/mAsiakirjojenSelailu.asp?h_iId=9421&a_iId=81083 Luettu 18.10.2010

Suurimmat kunnat. Tilastokeskuksen kotisivut.

www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#suurimmat Luettu 3.10.2009. (2009b).

Svenskar i Världen. SVIV:n kotisivut.

www.sviv.se/index.php/publisher/articleview/frmArticleID/4/staticId/34/ Luettu 20.7.2009.

Söderling, Ismo. (2002) Muuttoliike väestöllisenä ilmiönä. Miksi ihmiset muuttavat? Teoksessa Kari Pitkänen (toim.): *Artikkeleita Suomen väestötutkimuksesta. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen monisteita N:o 62*. 193–219. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Tarasti, Lauri. (2006) *Vaali- ja puoluelainsäädäntö*. Helsinki: Edita Prima Oy.

Tasavallan presidentti Tarja Halosen juhlapuhe ulkosuomalaisparlamentin kuudennessa varsinaisessa istunnossa 24.5.2010. <http://www.usp.fi/toiminta/index2.php?sivu=744> Luettu 28.10.2010

Tina Nordqvistin haastattelu 1.4.2010. Aineisto saatavissa kirjoittajalta.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli. (2009) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 5. uudistettu laitos. Jyväskylä: Tammi.

Ulkoasiainministeri Alexander Stubbin puhe Ulkosuomalaisparlamentin kuudennessa istunnossa 25.5.2010. <http://www.usp.fi/toiminta/index2.php?sivu=745> Luettu 1.11.2010.

Ulkoasiainministeriö kannattaa kirjeäänestystä ulkomailla. Ulkoasiainministeriön tiedote 15.12.2005.

Ulkosuomalaisparlamentin säännöt. <http://www.usp.fi/yleis/saannfi.php?kieli=fi> Luettu 30.9.2010.

Ulkosuomalaisparlamentin perustavan istunnon kannanotot. <http://www.usp.fi/toiminta/index2.php?sivu=607> Luettu 25.10.2010.

Ulkosuomalaisparlamentin ensimmäisen varsinaisen istunnon 1998 päätöslauselmat. (1998) Helsinki: Suomi-Seura ry.

Ulkosuomalaisparlamentin toisen varsinaisen istunnon 2000 päätöslauselmat. (2000) Helsinki: Suomi-Seura ry.

Ulkosuomalaisparlamentin kolmannen varsinaisen istunnon 2002 päätöslauselmat. (2002) Helsinki: Suomi-Seura ry.

Ulkosuomalaisparlamentin neljännen varsinaisen istunnon 2005 päätöslauselmat. (2005) Helsinki: Suomi-Seura ry.

Ulkosuomalaisparlamentin viidennen varsinaisen istunnon 2007 päätöslauselmat. (2007) Helsinki: Suomi-Seura ry.

Ulkosuomalaisparlamentin kuudennen varsinaisen istunnon 2010 päätöslauselmat. (2010) Helsinki: Suomi-Seura ry.

Ulkosuomalaisparlamentin kuudes istunto, Helsinki 24.-25.5.2010. Ulkosuomalaisparlamentin kotisivut.

<http://www.usp.fi/toiminta/index2.php?sivu=675&kieli=fi> Luettu 29.10.2010.

Ulkosuomalaisten äänestämisen kehittämishanke. Vaalit.fi -sivusto. <http://www.vaalit.fi/44002.htm>
Luettu 20.10.2010.

Utlandssvenskarnas parlament. SVIV:n kotisivut.

www.sviv.se/index.php/publisher/news/action/summary/frmArticleID/447/singlearticle/1/?SGLSESID=0e9385c82acd554423072c7836d6b444&/1/ Luettu 20.7.2009.

Yhdistyslaki 26.5.1989/503.

Ylänkö, Veli J. (2009) *Ulkosuomalaisparlamentin käsikirja.*

http://www.usp.fi/tiedosto/Kasikirja_2009.pdf?PHPSESSID=cb4bf55519b071046d9f3401197bb9f0

Luettu 30.10.2010.

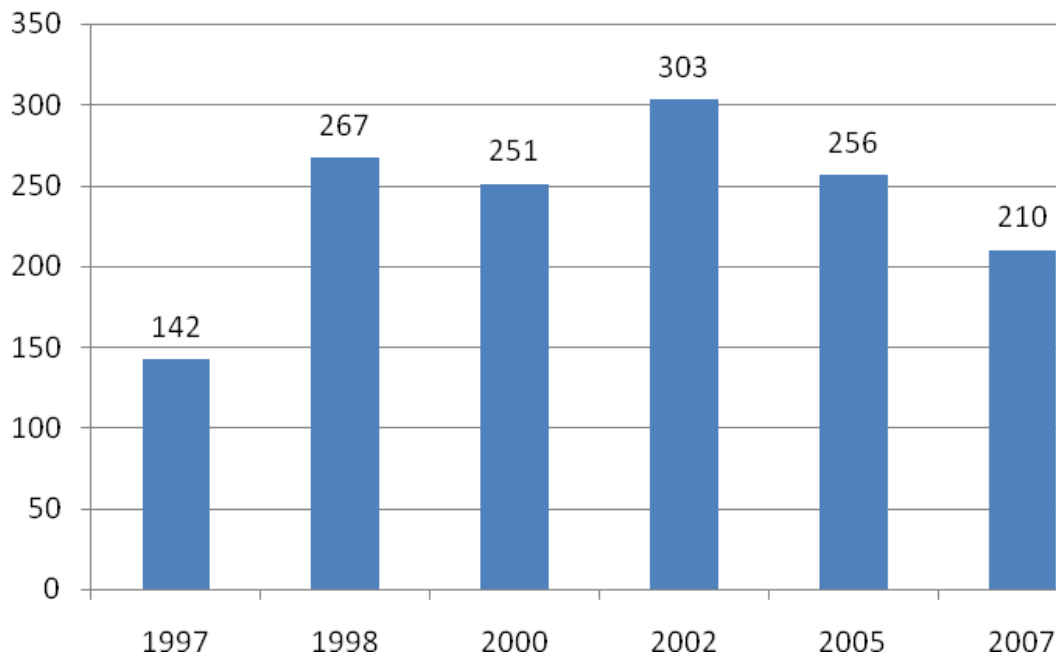

LIITTEET

Liitetaulukko 1. Ulkosuomalaisparlamentin vuosien 1997–2007 istuntoihin osallistuneet henkilöt maittain.

	1997	1998	2000	2002	2005	2007	<i>Yhteensä</i>
Alankomaat	0	1	1	1	3	0	6
Argentiina	0	1	3	0	0	1	5
Australia	13	5	2	5	9	8	42
Belgia	2	1	2	6	3	1	15
Brasilia	0	0	2	3	0	1	6
Espanja	7	9	11	22	30	23	102
Islanti	1	0	0	0	0	0	1
Iso-Britannia	5	18	12	18	10	11	74
Israel	1	1	0	1	0	0	3
Italia	6	5	5	8	7	9	40
Itävalta	0	1	2	3	0	2	8
Japani	1	1	0	0	0	0	2
Kanada	19	15	16	13	12	12	87
Kreikka	1	1	0	3	2	3	10
Marokko	0	0	0	0	4	1	5
Norja	0	2	3	3	1	2	11
Portugali	1	1	0	2	3	2	9
Puola	1	1	1	2	0	0	5
Ranska	1	0	1	2	6	2	12
Ruotsi	24	59	65	75	57	42	322
Saksa	11	36	37	38	30	22	174
Singapore	0	0	0	1	1	0	2
Suomi	3	0	0	0	2	0	5
Sveitsi	5	9	12	8	9	7	50
Tanska	1	1	1	1	0	0	4
Thaimaa	0	0	0	0	1	2	3
Turkki	0	0	0	0	0	1	1
Unkari	0	0	0	0	0	1	1
USA	35	37	40	47	30	30	219
Uusi-Seelanti	1	0	0	0	0	0	1
Venäjä	0	45	25	26	22	18	136
Viro	2	17	10	14	13	8	64
Zimbabwe	1	0	0	1	1	1	4
<i>Yhteensä</i>	<i>142</i>	<i>267</i>	<i>251</i>	<i>303</i>	<i>256</i>	<i>210</i>	<i>1429</i>

Liitetaulukko 2. Ulkосуomalaisparlamentin istuntoihin osallistuneiden henkilöiden määrä vuosina 1997–2007.

Liitetaulukko 3. Vuosina 1997–2007 tehdyt aloitteet valiokunnittain prosentuaalisesti.

VALIOKUNTA	% kaikista aloitteista 1997	% kaikista aloitteista 1998	% kaikista aloitteista 2000	% kaikista aloitteista 2002	% kaikista aloitteista 2005	% kaikista aloitteista 2007
Kansalaisuusvalio- kunta	9	11	5	6	9	7
Kulttuurivaliokunta	18	9	3	15	9	12
Nuorisovaliokunta	9	1	5	11	7	3
Opinto- ja koulu- tusvaliokunta	9	21	14	11	19	10
Sosiaalivaliokunta	18	12	16	13	14	13
Seniorivaliokunta	9	6	12	11	10	17
Sääntövaliokunta	0	18	12	7	7	7
Talousvaliokunta	0	1	10	4	2	2
Tiedotusvaliokunta	9	10	14	11	7	10
Poliittisten ja viral- listen asioiden vk	0*	0*	9	13	17	20
Virallisten ja järjes- töasian vk	9	8	0*	0*	0*	0*
Inkeriläisvaliokunta	9	4	0**	0**	0**	0**
YHTEENSÄ	100	100	100	100	100	100

*virallisten ja järjestöasiain valiokunta vaihtoi nimensä vuonna 2000 poliittisten ja virallisten asioiden valiokunnaksi

**inkeriläisvaliokunta oli toiminnassa ainoastaan vuosien 1997–1998 istunnoissa

Liite 4. Valiokunnissa vuosina 1997–2007 käsitellyt aloitteet sisällöittäin.

KANSALAISSUUSVALIOKUNTA

- 3/1997 Kansalaisuuskysestä keskusteltava
- 1/1998 Ulkosuomalaisten kaksoiskansalaisuus I
- 2/1998 Ulkosuomalaisten kaksoiskansalaisuus II
- 3/1998 Joustavampaa kansalaisuushakemuksen käsittelyä Suomen kansalaisen perheelle, perheen asettuessa Suomeen
- 28/2000 Kahdenväliset sopimukset kaksoiskansalaisuudesta
- 29/2000 Kaksoiskansalaisuuden merkitys ulkosuomalaisille
- 30/2000 Kaksoiskansalaisuuden merkitys kansalaisuuden menettäneille sotaveteraaneille
- 52/2002 Inkerinsuomalaisten asema ulkosuomalaisina
- 53/2002 Suomen kansalaisuuden takaisin saavien henkilöiden virkatodistukset
- 54/2002 Kansalaisuuslaki
- 55/2002 Kahdenväliset sopimukset kaksoiskansalaisuudesta
- 49/2005 Ulkosuomalaisten kaksoiskansalaisuusilmoitus Suomessa käynnin yhteydessä
- 50/2005 Kansalaisuus myös isovanhempien suomalaisuuden perusteella
- 51/2005 Inkerinsuomalaisten suomalaisen syntyperän käsittely
- 52/2005 Kansalaisuusilmoitusmaksun hinta
- 53/2005 Kansalaisuusilmoitusmaksun erotus
- 1/2007 Kansalaisuusilmoituksen hinnan laskeminen tai hinnan poistaminen
- 2/2007 Kansalaisuus myös isovanhempien perusteella
- 3/2007 Sotalapsille ilmainen kansalaisuusilmoitus
- 4/2007 Ilmoitusmenettelyn jatkaminen viidellä vuodella

KULTTUURIVALIOKUNTA

- 5/1997 Ruotsinsuomalaisten vähemmistöasema
- 8/1997 Ulkosuomalaisten järjestöjen toiminnan tukeminen
- 7/1998 Ulkosuomalaisten taiteilijoiden ja esiintyjäryhmien kartoittaminen ja keskusrekisterin (Kulttuuripankin) perustaminen
- 8/1998 Suomesta ulkomaille matkustavien esiintyjien ja puhujien luettelointi
- 9/1998 Luettelointi ulkosuomalaisyhteisöistä toimialoittain

10/1998 Ulkosuomalaistapahtumien ilmoitustaulu Suomi-Seura ry:n internetkotisivuille
11/1998 Suomalaisen siirtolaishistorian kenttätöön tukeminen ulkosuomalaisyhteisöissä
26/2000 Ulkosuomalaisten ja sisäsuomalaisten kirjailijoiden tapaaminen ja sen rahoitus
27/2000 Maailmanlaajuinen kampanja siirtolaisten arvotavaroiden museoimiseksi Suomessa
17/2002 Suomalaishautojen hoitaminen entisen Neuvostoliiton alueella
18/2002 Venäjän ja Viron inkerinsuomalaisia tukevien hankkeiden jatkon turvaaminen
19/2002 Suomen ja Yhdysvaltojen välisen kulttuurivaihdon tuen koordinoiminen amerikkansuomalaisten yhteisöjen kanssa
20/2002 Suomalaisen yritysten ulkosuomalaisjärjestöille kohdistaman tuen kartoittaminen
21/2002 Kulttuurilainauskeskusten perustaminen
22/2002 Kirjastonhoidon peruskursseja kirjastoa pitävälle ulkosuomalaisyhteisöille
23/2002 Ulkosuomalaisten tuki suomenruotsalaisille ja heidän äidinkielelleen
24/2002 Suomen kielen aseman vahvistaminen pohjoismaisessa yhteistyössä
25/2002 Tekijänoikeusmaksujen maksaminen ulkosuomalaisten järjestämässä tilaisuuksissa
26/2002 Ruotsinsuomalaisten ja suomen kielen vähemmistöaseman vahvistaminen Ruotsissa
27/2002 Vähemmistöjen ja vähemmistökielien asema EU:ssa
19/2005 Ulkosuomalaistapahtuman järjestäminen Suomessa
20/2005 Tukea ja apurahaa inkeristen kielelle Narvusin (Kosemkinan) inkeriläisessä kunnassa
21/2005 Finnairin alennuksia ulkosuomalaisille
22/2005 Inkerinsuomalaisten tukihankkeiden jatkon varmistaminen
23/2005 Ulkosuomalaisjärjestöjen kirjastovastaavien koulutus
24/2005 Opetuskirjoja ulkosuomalaisjärjestöille
5/2007 Valtionapua siirtolaimuseon työntekijöiden palkkaan
6/2007 Ulkosuomalaisen kirjallisuuden markkinointi
7/2007 Kansainvälisiä musiikkileirejä nuorille
8/2007 Ascoli Picenin suomenkielisen leirikoulun taloudellinen tukeminen
9/2007 Julkaisu Vladimir Mirenkovin inkerisikielen ja venäjän kielen lauluja ja runoja
10/2007 Ruotsissa asuville suomenruotsalaisille samat vähemmistöoikeudet kuin suomenkielisillekin ruotsinsuomalaisille
11/2007 Ruotsissa asuville suomalaisille oikeus omaan kieleen koko maassa

NUORISOVALIOKUNTA

11/1997 Nuoria tuettava

- 12/1998 Foorumi ulkosuomalaisnuorille
- 23/2000 Leirikoulutoiminnan kehittäminen
- 24/2000 Suomenkielisten TV ohjelmien ja muun mediatarjonnan järjestäminen, esim. internetin välityksellä, ulkosuomalaisnuorille
- 25/2000 Tietopaketti Suomen kansalaisten oikeuksista ja velvollisuuksista 18 vuotta täyttävälle ulkosuomalaisnuorille
- 11/2002 Opintotuki Suomessa tapahtuviin opintoihin
- 12/2002 kaksoiskansalaisuuden mukanaan tuomista seurauksista nuorison opiskelu- ja työmahdollisuuksiin tulisi tiedottaa mahdollisimman tehokkaasti.
- 13/2002 Ulkosuomalaisnuorten kesätyöpaikat Suomessa
- 14/2002 Sähköisen ilmoitustaulun perustaminen
- 15/2002 Kansainvälistä ylioppilastutkintoa suorittavien osallistuminen Suomen yliopistojen pääsykokeisiin
- 16/2002 ulkosuomalaisuuden professuurin viran perustaminen suomalaiseen yliopistoon (***sirrettiin opinto- ja koulutusvaliokunnan käsiteltäväksi***)
- 11/2005 Nuorisotyön toimintamallin kehittäminen ulkosuomalaisille suomenkielisen nuorisotyön koordinointi, tehostaminen ja voimavarojen lisääminen
- 12/2005 Ulkosuomalaisille nuorisjärjestöille oma yleisavustus Suomesta
- 13/2005 Ulkosuomalaisnuorten Suomessa tapahtuvan opiskelun tukeminen
- 14a/2005 Ulkosuomalaisnuorille myönnettävä opintotuki Suomessa tapahtuvaa opiskelua varten
- 14b/2005 Ulkosuomalaisopiskelijoiden opintotuki
- 15/2005 Ulkosuomalaisnuorten opiskelumahdollisuudet Suomessa
- 16/2005 Ulkosuomalaisnuorten opintoneuvonta
- 17/2005 Ulkosuomalaisnuorten kesätyöpaikat Suomessa
- 18/2005 Ulkomailla asuvan Suomen kansalaisen asevelvollisuus
- 12/2007 Erityiskoulutusohjelmat ulkosuomalaisille CIMO:n kautta
- 13/2007 Ulkosuomalaisopiskelijoille minimiasumistuki Suomessa tapahtuvaan opiskeluun

OPINTO- JA KOULUTUSVALIOKUNTA

- 4/1997 Suomi-koulujen tuki laajennettava
- 13/1998 Suomenkielinen aikuiskoulutus
- 14/1998 Ulkosuomalaisten opiskelu suomalaisissa korkeakouluissa
- 15/1998 Koulunkäynti ulkomailla

- 16/1998 Muuttoliike on nykypäivää Suomessa
- 17/1998 Ulkosuomalaisten äidinkielen opetuksen materiaalit tarpeet Norjassa
- 18/1998 Suomi-koulujen opettajien koulutus
- 19/1998 Oppimateriaalit
- 20/1998 Suomi Collegien asema
- 21/1998 Suomi-koulujen taloudellinen ja muu tuki
- 22/1998 Tiedotus ulkosuomalaisten opiskelumahdollisuuksista
- 23/1998 Suomalaisten lasten äidinkielen opiskelu ulkomailla
- 15/2000 Suomi-koulujen rahoitus
- 16/2000 Opettajakoulutuksen kehittäminen
- 17/2000 Oppilasvaihto - Inkerinsuomalaiset
- 18/2000 Aikuisopetus
- 19/2000 Oppimateriaalit
- 20/2000 Tekijänoikeussopimukset
- 21/2000 Kansainväliset opintokysymykset
- 22/2000 Suomen kielen asema oppiaineena
- 1/2002 Suomi-koulujen opettajien maailmankonferenssit
- 2/2002 Suomi-koulujen resurssit, oppimateriaalit ja opettajien koulutus
- 3/2002 Suomen kielen korvaavuus Saksan kouluissa ja kielikoulujen vuokrat
- 4/2002 AAMU-oppimateriaalin hyödyntäminen Suomi-kouluissa
- 5/2002 Suomi-koulujen ja ulkosuomalaisten lasten kotiperuskoulun yhteistyö
- 6/2002 Paluumuuttajalasten opitun vieraan kielen taidon ylläpitäminen
- 7/2002 Tiedotusmateriaalia kaksikielisyydestä
- 8/2002 Kieli- ja kulttuuripaketti Suomi-koulujen toiminnan ulkopuolelle jääville ulkosuomalaislapsille
- 9/2002 Oppilashuollon kehittäminen ulkosuomalaisissa kouluissa
- 10/2002 Aurinkorannikon suomalaisen koulun lukiolaiset pilottiryhmäksi
- 16/2002 Ulkosuomalaisuuden professuuri (*aloite siirretty nuorisovaliokunnalta opinto- ja koulutusvaliokunnalle*)
- 1/2005 Valtionavun myöntäminen ulkomailla toimivien Suomi-koulujen opetusryhmille ryhmäkoon ollessa vähintään neljä
- 2/2005 Suomi-koulun nykyisten ikärajojen muuttaminen
- 3/2005 ulkosuomenruotsalaisten lasten ja nuorten mahdollisuuksia oppia suomenruotsia, tutustua suomenruotsalaiseen kulttuuriin ja Suomeen on parannettava

- 4/2005 Tukea inkeriläisille suomen kielen opettajille
- 5/2005 Kotiperuskoulun materiaalin lähetyskulut
- 6/2005 Aurinkorannikon suomalaisen koulun lukiolupa
- 7/2005 Erityisopetusta ja tukea oppimisvaikeuksista kärsiville oppilaille
- 8/2005 Tukea ulkomailla suomea opiskeleville aikuisoppilaille ja heitä opettavien opettajien täydennyskoulutukselle
- 9/2005 Yleiset kielitutkinnot
- 10/2005 Suomenkielen tutkinnon hyväksyminen ylimääräisenä vieraana kielenä EU-maiden yo-
tutkinnoissa
- 14/2007 Suomi-koulujen tulevaisuus turvattava
- 15/2007 Tukea Suomi-koulujen opettajien koulutus- ja neuvottelupäiville
- 16/2007 Alle 3-vuotiaiden toiminta Suomi-kouluissa valtionavustuksen piiriin
- 17/2007 Lahjoitettuja tietokoneita Suomi-kouluille
- 18/2007 Kesälukioseura ry:n ja Kansanvalistusseuran Kotiperuskoulun määrärahan palauttaminen
riittäväälle tasolle ja korottaminen tulevaisuudessa
- 19/2007 Erityis- ja tukiopetuksen turvaaminen Eurooppa-kouluissa

SOSIAALIVALIOKUNTA

- 6/1997 keskustukihenkilöverkoston kehittäminen
- 7/1997 ulkosuomalaisten ja paluumuuttajien etuuksista ja velvollisuuksista Suomessa
- 27/1998 Lisää tietoa paluumuutosta Suomeen (sosiaaliturva, eläke, verotus); informaatiota hallin-
nollisista ja sosiaaliasioista (eläkkeet, avioeroa koskevat lait, asevelvollisuus, passiasiat, EU) ja tu-
kiopetusta paluumuuttajille
- 28/1998 Paluumuuttajien kaksoisverotus poistettava
- 29/1998 Tukihenkilöverkostoa kehitettävä
- 30/1998 Turisti- ja muuttoauton tuonti
- 31/1998 Raha-automaattiyhdistyksen varojen käyttö mahdolliseksi myös ulkosuomalaisille ja hei-
dän järjestöilleen
- 32/1998 Suomen Luterilainen Kirkko tukemaan myös ulkosuomalaisten seurakuntia Australiassa
- 33/1998 Suomalaisille tarkoitettujen asuntoloiden perustaminen tärkeimpiin Euroopan maihin opis-
kelijoita, työnhakijoita ja maassa asuvia vanhuksia ja hätämajoitusta tarvitsevia varten sekä suoma-
laisvanhusten vanhuuden hoidon turvaavan järjestelmän rakentaminen näihin maihin
- 7/2000 Ulkomailla työskentelevien suomalaisten sosiaali- ja eläke-etuudet

8/2000 Pysyvän ulkosuomalaisasiamiehen viran perustaminen /Ulkosuomalaiskysymyksiin erikoistuneen lakimiehen palkkaaminen

9/2000 Sosiaali- ja terveydenhoitoalan työ- ja harjoittelumahdollisuuksien tukeminen

10/2000 Tukihenkilötoiminnan kehittäminen

11/2000 Asuntoloiden perustaminen hätä- tai tilapäismajoitusta tarvitseville

12/2000 Suomen valtion ja kuljetusalan tahojen tuki suomalaisille rekka-auton kuljettajille ja heidän perheilleen Lyypekissä

13/2000 Kansainvälisten avioliittojen kariutumista ehkäisevän työn kehittäminen

14/2000 Paluumuuttajille tarkoitetun palvelukeskuksen perustaminen Suomeen

28/2002 Ulkomaille maksettavien tulojen lähdeverotus

29/2002 Turisti- ja muuttoauton kuljettaminen Suomessa

30/2002 Äidinkieliset ammattipalvelut suomalaisille ja kaksikulttuurisille perheille

31/2002 Vammaisille yhdenmukainen kohtelu maasta toiseen liikuttaessa

32/2002 Suomalaisten turistien keskuudessa ulkomailta tehtävän käytännöllisen avustustoiminnan tukeminen

33/2002 Tukimuotoja monikulttuuri- ja uusmuuttajaperheille

34/2002 Diakoniatyöntekijän kotikäyntipalvelujen aloittaminen Saksassa

35/2002 Yhdistysten ja terveydenhuolto-oppilaitosten yhteistyön kehittäminen suomalaisväestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi

29/2005 Lasten huoltajuuskysymykset

30/2005 Etu-ovi ohjelma ulkosuomalaisten näkövammaisten käyttöön

31/2005 Lisää kirkollisia palveluja ja ekumeniaa

32/2005 Tukimuotoja monikulttuurisille pariskunnille ja perheille

33/2005 Monikulttuurisen avioliiton opas/tiedote, tutkimusta ja asiantuntijoiden koulutusta

34/2005 Sairausvakuutus Euroopan ulkopuolella asuville suomalaisille

35/2005 Asianajajan esteellisyys

36/2005 Erilainen verotus pelkäänsen sen johdosta, ettei verovelvollinen asu Suomessa

37/2005 Ikään ja invaliditeettiin perustuvat alennukset Suomen joukkoliikennevälineissä

20/2007 EHIC-kortin (European Health Insurance Card – Eurooppalainen sairaanhoitokortti) sekä Suomen ja Iso-Britannian välisen terveydenhuollon sopimuksen informaatio

21/2007 LUETUS-ohjelma myös Ruotsin suomenkielisten näkövammaisten käyttöön

22/2007 Henkilölle määrätty edunvalvoja voimaan myös muissa maissa; Suomen hyväksyttävät sopimukset asiasta

23/2007 EU:n ulkopuolella asuville sairausvakuutus Suomesta, joka olisi voimassa EU:n alueella

- 24/2007 Lainarahaa Suomen lähetystöstä hätätapauksessa
- 25/2007 Virkatodistus maistraatista myös ilman avioliiton kautta saatua sukunimeä
- 26/2007 Monikulttuuristen avioliittojen asiantuntijoiden ja avioliittotukihenkilöiden koulutusta
- 27/2007 ulkosuomalaisten terveys-/ kuntoliikunnan edistäminen

SENIORIVALIOKUNTA

- 9/1997 Lepokotien rakentaminen
- 34/1998 Kartoitus vanhenevien ulkosuomalaisten tilanteesta eri maissa, vanhenevien ulkosuomalaisten palvelu- ja tukimuodoista, viranomaisten kannanotto eläkeiässä olevien ulkosuomalaisten tukemisesta
- 35/1998 Ulkosuomalaisten sotaveteraanien kotihoidon tukeminen
- 36/1998 Suomesta maksettavien eläkkeiden verotus
- 37/1998 työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisperiaatteiden yhdistäminen Suomen ja Ruotsin välillä
- 1/2000 Ulkosuomalaisseniorien hoitojärjestelmä suomalaisessa kulttuuriympäristössä
- 2/2000 Ulkosuomalaisseniorien tilanteen tutkimus ja tarvittavat jatkotoimenpiteet
- 3/2000 Suomi-kodeille määrärahat Suomen valtiolta
- 4/2000 Paluumuuttajaseniorien hoitokodit
- 5/2000 Suomesta maksettavien eläkkeiden verotus
- 6/2000 Työkyvyttömyyseläkkeen myöntämisperusteiden yhdenmukaistaminen Suomessa ja Ruotsissa
- 41/2002 Tuki vanhuksille suunnattuun opetustoimintaan
- 42/2002 Väliaikainen oleskelu suomalaisissa palvelutaloissa ja muissa hoitoa ja palveluita tarjoavissa paikoissa
- 43/2002 Senioriulkosuomalaisten tutkimus
- 44/2002 Suomenkieliset sairaanhoito- ja kotihoitoharjoittelijat
- 45/2002 Sotalapsien kuntoutus
- 46/2002 Kansaneläke ulkomailla asuville Suomen kansalaisille
- 47/2002 Eläketurva avioerotapauksissa
- 48/2002 Kansaneläkettä vähentävät Ruotsissa ansaitut eläkkeet
- 38/2005 Teoreettinen eläke
- 39/2005 Sairausvakuutusmaksun periminen ulkomaisesta eläkkeestä
- 40/2005 Ulkomaille maksettavien eläkkeiden verotus
- 41/2005 Suomen ja Australian välinen sosiaaliturvasopimus eläkkeiden maksamisesta

- 42/2005 Ulkosuomalaisvanhusten parissa tehtävä tutkimustyö
- 43/2005 Suomenkielistä hoitoa ulkosuomalaisvanhuksille
- 44/2005 Ulkosuomalaisyhdistysten ja terveydenhoito-oppilaitosten yhteistyön kehittäminen
- 45/2005 Afasia- ja aivoverenvuotopotilaiden datakuntoutusopetusohjelmat
- 46/2005 Ikäihmisille äänitallenteita
- 47/2005 Ruotsin työmarkkinasopimukseen perustuvien eläkkeiden vaikutus Suomen kansaneläkeisiin
- 48/2005 Ulkosuomalaisseniorityön yhdyshenkilöt
- 28/2007 Harjoittelijoiden saaminen ulkosuomalaisten seniorityöhön
- 29/2007 Suomenkielinen seniorihoitotyön verkosto ulkosuomalaisille
- 30/2007 Ulkosuomalaisten senioritalojen rahoituksen varmistaminen
- 31/2007 Lähdeveron (35 %) palauttaminen
- 32/2007 Ulkomailla asuvien suomalaiseläkeläisten paluumuuton helpottaminen
- 33/2007 Valtionkonttorin osoitekyselyistä luopuminen
- 34/2007 Suomalaisten sotalaisten kuntouttaminen Suomessa
- 35/2007 Kaikkien ulkosuomalaisten verotus samaan verotoimistoon
- 36/2007 Ulkomaille lähetettyjen pappien eläke-etuudet
- 37/2007 Suomesta ulkomaille maksettavien eläkkeiden verotus

SÄÄNTÖVALIOKUNTA

- 42/1998 USP:n päätösten toteuttaminen ja seuranta
- 43/1998 Ulkosuomalaisparlamentin seuraavasta istunnosta päättäminen
- 44/1998 Ulkosuomalaisparlamentin seuraavan istunnon paikka
- 45/1998 Kirkollisvaliokunnan perustaminen
- 46/1998 Suurten ulkosuomalaisyhteisöjen edustusoikeuksien turvaaminen
- 47/1998 Internetin käyttö Ulkosuomalaisparlamentin työssä
- 48/1998 Rahoituslähteiden kartoitus
- 49/1998 Expatriate -termin käyttö Ulkosuomalaisparlamentin englanninkielisessä nimessä
- 50/1998 Suomi-koulu-valiokunnan perustaminen
- 51/1998 Valiokuntien yhdistäminen
- 52/1998 Varapuhemiesten varahenkilöt
- 53/1998 Inkerinsuomalaisten valiokunnan perustaminen
- 54/1998 Saksan pysyvä edustavuus

- 55/1998 Puhemiehistön ja valiokuntien kausi
- 56/1998 Sääntöjen tarkistaminen
- 57/1998 Maakuntatasoiset kansanedustajayhteydet
- 34/2000 Ehdot ulkosuomalaisyhteisöjen osallistumiselle parlamentin toimintaan
- 35/2000 Naisedustus USP:n puhemiehistössä
- 36/2002 Ulkosuomalaisparlamentin aluekokousten tehtävät tulee määritellä myös säännöissä ja varapuhemiesten valintamenettelyä on selkiytettävä
- 37/2002 Mikäli yhteisö ei ole osallistunut kolmeen USP:n istuntoon peräkkäin eikä niiden välisenä aikana ole osallistunut aluekokouksiin, tämän yhteisön ratifiointi olisi mitätöitävä
- 38/2002 Ulkosuomalaisparlamentin työjärjestystä koskevan päätöksenteon tarkentaminen
- 39/2002 Ulkosuomalaisparlamentin parlamentti-istunnossa käsiteltävät aloitteet tulee toimittaa Suomi-Seuraan jo kuusi kuukautta ennen istuntoa
- 40/2002 Ulkosuomalaisparlamentille oma ansiomerkki
- 25/2005 Yhteisöjen yhteystiedot, yhteydenpito ja USP rekisteri
- 26/2005 Varapuhemiesten toimikauden rajoittaminen
- 27a/2005 USP:n aluekokousten tehtävät tulee määritellä myös säännöissä ja varapuhemiesten valintamenettelyä on selkiytettävä
- 27b/2005 Pysyvän terveyst-, sairaus- ja vammaisvaliokunnan perustaminen
- 28/2005 Osallistumistodistus
- 38/2007 Kirjeäänestys USP:n varapuhemiesvaaleissa
- 39/2007 Varapuhemiesten valinta aluekokouksessa kaksivaiheiseksi
- 40/2007 USP:n sääntöjen tarkennus
- 41/2007 Eri ulkosuomalaisryhmien tasapuolinen edustus puhemiehistössä

TALOUSVALIOKUNTA

- 38/1998 Suomen valtion tuki järjestöille ja parlamentille
- 43/2000 Suomen valtion tuki ulkosuomalaisjärjestöille ja Suomi-kouluille
- 44/2000 Tuki reuna-alueille
- 45/2000 USP:n ja järjestöjen yhteistyö matka-alennusten turvaamiseksi
- 46/2000 USP:n budjetoitava varoja alueellisten kokousten järjestämiseen ja puhemiehistön kuluihin
- 47/2000 Tilit ja budjetti talousvaliokunnalle
- 49/2002 Pienten ulkosuomalaisyhteisöjen edustajien kustannukset Ulkosuomalaisparlamentin istuntoon

50/2002 Ulkosuomalaisparlamentin budjetin julkisuus
51/2002 Raha-automaattiyhdistyksen avustuksia ruotsinsuomalaisille
59/2005 Tilit ja budjetti talousvaliokunnalle
60/2005 Ulkosuomalaisparlamentin rahaston perustaminen
61/2005 Tukea kokoontumistiloihin
42/2007 USP:n tilit ja budjetti

TIEDOTUSVALIOKUNTA

2/1997 Tiedonvälityksen lisääminen ulkosuomalaistyössä
39/1998 Keskitetyn neuvontatoimiston perustaminen
40/1998 Suomen eduskunta- ja presidentinvaaleista tiedottaminen
41/1998 Tiedottamista laki- ym. muutoksista tehostettava
36/2000 Koulutus-, leiri-, harjoittelu- ja työmahdollisuuksista tiedottamisen kehittäminen. Luettelon laatiminen valtion tukemista Suomen ja Kanadan välisistä koulutusohjelmista
37/2000 Ulkosuomalaisten oikeuksista ja velvollisuuksista tiedottamisen tehostaminen
38/2000 Tiedottaminen Suomen sosiaaliturvasta, eläkkeistä, verotuksesta ja avioeroa koskevasta lainsäädännöstä sekä paluumuuttoon liittyvistä asioista / Internetin käyttö tiedottamisessa
39/2000 Ulkosuomalaisparlamentin istuntojen jälkeisen tiedottamisen tehostaminen paikallistasolla
40/2000 Ulkosuomalaisten, suomalaisten yritysten ja valtion yhteistyö. Verkosto maailmalla asuvista suomalaisista suomalaisten yritysten käyttöön
41/2000 Suomen hallituksen rahallisen tuen lisääminen ulkosuomalaislehdille
42/2000 Sisäsuomalaisilta toivotaan nykyistä positiivisempaa asennetta ulkosuomalaisten tärkeiksi kokemia asioita kohtaan
56/2002 Varojen saaminen sotalasten siirtojen aikaisten ja sen jälkeisten tapahtumien ja kertomusten tallettamiseksi ja julkaisemiseksi
57/2002 Ulkomailla ilmestyvien ulkosuomalaislehtien tuen nostaminen ja internet-sivujen kehittämisen tukeminen
58/2002 Eläke- ja perintöasioista tiedottamisen lisääminen ja tehostaminen
59/2002 Tiedottaminen Suomi-Seura ry:n ja ulkosuomalaisjärjestöjen tarjoamista palveluista ja toimintamahdollisuuksista väliaikaisesti ulkomaille lähteville
60/2002 EU-kansalaisia koskevan tiedotuksen lisääminen erityisesti EU:n ulkopuolisissa maissa asuville EU-kansalaisille

- 61/2002 YLE:n lähettämän ulkosuomalaisalueille suunnatun radio- ja tv-ohjelmiston lisääminen ja monipuolistaminen
- 62/2002 Tiedottaminen ulkosuomalaisten oikeuksista osallistua eri vaaleihin asuinmaassaan ja niihin osallistumiseen kannustaminen
- 63/2002 Tiedotuskampanja siitä, miten ulkosuomalaisen kuolemantapauksessa tulee toimia
- 54/2005 Venäjänkielinen palsta Suomen Siltaan
- 55/2005 Ulkosuomalaislehtien ja nettisivujen hyväksikäyttö ja tukeminen
- 56/2005 Radio Finlandin lähetykset lyhytaalloilla
- 57/2005 Suomi-koulujen tunnetuksi tekeminen Suomessa
- 58/2005 Ohjevihkonen ulkosuomalaisille verotus- ja oikeusasioista
- 43/2007 Perustetaan työryhmä seuraamaan päätöslauselmien toteutumista ja dokumentoimaan sitä
- 44/2007 Kaikki aloitteet, päätöslauselmat ja kokousten pöytäkirjat USP:n nettisivuille
- 45/2007 Ulkosuomalaisparlamentin web-sivujen (internet-sivujen) kehittäminen
- 46/2007 Ulkosuomalaislehtien mahdollisuus saada työvoimaa Suomesta
- 47/2007 Ulkosuomalaisia palvelevan lehdistön tukeminen
- 48/2007 Radio Finlandin keski- ja lyhytaaltolähetykset käynnistettävä uudelleen

POLIITTISTEN JA VIRALLISTEN ASIOIDEN VALIOKUNTA

- 10/1997 Ulkosuomalaisille vaalipiiri
- 24/1998 Ulkosuomalaisten vaalipiiri
- 25/1998 Ulkosuomalaispoliittisen ohjelman laatiminen työministeriön koordinoimana
- 26/1998 Ruotsinsuomalaisten osallistuminen päätöksentekoon
- 31/2000 Ulkosuomalaisten äänestysmahdollisuudet
- 32/2000 Ulkosuomalaisyhteisöjen ja Suomen ulkomaanedustustojen yhteistyö
- 33/2000 Viisumimaksut
- 64/2002 Ulkosuomalaisten kirjoittautuminen alueensa Suomen edustuston yhteysrekisteriin ja yhteystietojen päivittäminen Suomen maistraattiin
- 65/2002 Suomen ulkomaanedustustojen ja ulkosuomalaisten yhteisöjen yhteistyön syventäminen ja tehostaminen kriisitilanteissa
- 66/2002 sähköinen henkilökortti tulisi saada passin tavoin Suomen ulkomaanedustustosta
- 67/2002 Kunniakonsulien palvelusaikaa koskevia sääntöjä tulisi muuttaa niin, etteivät ne aiheuta ikään perustuvaa syrjintää
- 68/2002 Ulkosuomalaisten äänestysmahdollisuuksien parantaminen

69/2002 Toimenpiteet ulkosuomalaisten äänestysvilkkauten parantamiseksi
70/2002 Suomesta ulkomaille lähetettävien pappien valintamenettelyä tulisi selventää ja kirkon työntekijöille järjestää perehdyttäminen työajan puitteissa
71/2002 Ulkosuomalaisseurakunnille saatava enemmän resursseja
72/2002 Ulkosuomalaisilla tulisi olla oma ministeri
62/2005 Euroopan parlamenttivaalien äänioikeusilmoitus ajoissa ulkosuomalaisille
63/2005 EU:n yhteinen äänioikeusrekisteri
64/2005 Ulkosuomalaisten äänestysmahdollisuuksien kehittäminen äänestysvilkkauten parantamiseksi
65/2005 Ulkosuomalaisten ääni- ja äänestysoikeus kunnallisvaaleissa
66/2005 Ulkomaille muuttavan Suomen kansalaisen muuttotietojen rekisteröiminen ja vaikutus kotikuntaan
67/2005 Autojen katsastuksen hyväksyminen Euroopan unionin jäsenmaiden välillä
68/2005 muuttoautojen säädökset
69/2005 Muuttoautojen verotuskohtelu
70/2005 Ulkosuomalaisen Suomessa omistaman auton rekisteröinti ja ajoneuvoveron maksaminen
71/2005 Biometriset passit helpommin ja halvemmalla ulkosuomalaisille
72/2005 Oleskelulupamaksujen korkea hinta
73/2005 Kriisitilanne ja siihen varautuminen ulkomailla
49/2007 Suomensukuisten kansojen sortaminen Venäjällä
50/2007 Ulkosuomalaisten äänestämistä helpotettava kirjeäänestyksen avulla
51/2007 Ulkosuomalaisille oma vaalipiiri
52/2007 Helpotukset Suomeen muuttaville inkerinsuomalaisille
53/2007 Ulkomaille muuttavien tiedot kirkon ulkosuomalaistyöntekijöille
54/2007 Suomen passin hakemisen helpottaminen ulkomailla
55/2007 Suomen Toronton-konsulaatin avaaminen uudelleen
56/2007 Sotalapsille ilmaiseksi tietojen hakeminen Suomen arkistoista
57/2007 Yhdistyslain muuttaminen
58/2007 Perintöveron verovähennyksen alaraja 75 000 euroon
59/2007 Lapsen perimään asuntoon kohdistuvaan perintöveroon lykkäystä lesken elinajaksi
60/2007 Oikeudellista apua tarjoavien valvonta muidenkin kuin lakimiesten osalta

INKERILÄISVALIOKUNTA

1/1997 Inkerinsuomalaisten oikeudet taattava

4/1998 Ulkosuomalaisten tukemisohjelma heidän asuinmaissaan

5/1998 Inkeriläisten tulevaisuus/inkerinsuomalaisten konseptin kehittäminen ja ongelmien huomioiminen

6/1998 Inkerinsuomalaiset järjestöt vaihtoehtona paluumuutolle

ALOITTEET, JOTKA ULKOSUOMALAISPARLAMENTTI KÄSITTELI, MUTTA EI HYVÄKSYNYT (HYLKÄSI)

58/1998 Suomalaisten maastamuuttajien, paluumuuttajien ja Suomessa opiskelevien ulkosuomalaisten sosiaaliturvan yhtenäistäminen, selkeyttäminen ja parantaminen. Suomalaisen Kela-kortin hakeminen, kuuden kuukauden odotusajan lyhentäminen/poistaminen

59/1998 Saksan kielen asema parlamentissa

48/2000 Ulkosuomalaisparlamentin äänestyskäytäntö

49/2000 Reuna-alueiden huomioiminen parlamenttiedustuksessa

50/2000 Puhemiehistön ja valiokuntien koostumus sekä parlamentin äänestyskäytäntö

ALOITTEET, JOIHIN ULKOSUOMALAISPARLAMENTTI PÄÄTTI OLLA OTTAMATTA KANTAA

60/1998 On application issue a Certificate of Finnish Ancestry (työnimi: Ulkosuomalaistodistus) to anyone that has Finnish ancestry, but who can not receive a Finnish passport.

66/1998 Suomi-koulujen ohjelman tavoitteiden yhtenäistäminen. Miten motivoida? Mitä hyötyä? Miten palkita Suomi-koulua ahkerasti käyviä lapsia / heidän perheitään?

67/1998 Suomen tullin käyttäytyminen rajanylittäjiä kohtaan

68/1998 Suomen valtion edustustojen neuvontatoiminnan parantaminen

69/1998 Suomen kansalaisen on muuttaessaan ilmoitettava lähimpään Suomen edustustoon

70/1998 Ulkosuomalaisten ohjelmaraati

51/2000 Ulkosuomalaisen määritelmä

ULKOSUOMALAISPARLAMENTTI PÄÄTTI OLLA OTTAMATTA KANTAA ITSE ALOITTEESEEN, MUTTA HALUSI KOMMENTOIDA AIHETTA

71/1998 Ulkosuomalaisjaoston säilyttäminen työministeriön yhteydessä

72/1998 Siirtolaiskiintiön korottaminen Suomesta Australiaan

52/2000 Eläkeasioita koskeva dokumentointi

ALOITTEET, JOTKA ULKOSUOMALAISPARLAMENTTI SIIRSI PUHEMIEHISTÖN TAI SIHTEERISTÖN HARKITTAVAKSI

61/1998 Suomi-Seuran tulisi veloitusetta palvella kaikkia ulkosuomalaisjärjestöjä. Avustusanomusten palvelumaksut tulisi poistaa niiltä ulkosuomalaisjärjestöiltä, jotka eivät ole Suomi-Seuran jäseniä.

62/1998 Ulkosuomalaisyhteisöjen liittymistä Suomi-Seuran jäseneksi on helpotettava jäsenmaksuja alentamalla tai luopumalla niistä täysin, varsinkin jos kysymys on Suomi-kouluista.

63/1998 Suomen valtion on taloudellisesti tuettava ulkosuomalaisjärjestöjä ja ulkosuomalaisparlamenttia

64/1998 Kanadaan perustettava koko maata kattava kulttuurivaihdon koordinoijan toimi suomalaisen kulttuuritoiminnan vaalimiseksi

65/1998 Valtion tuen lisääminen Mallorcan Club de Finlandialle

73/1998 Suomen Sillan Uutisviikkoon kooste ulkosuomalaistapahtumista, tiedot maailmalla olevista ulkosuomalaistaiteilijoiden näyttelyistä, esiintymään lähtevistä tai esiintymässä olevista suomalaisista esiintyjistä ja esiintyjäryhmistä sekä luennoitsijoista.

74/1998 Ulkosuomalaisparlamentin puhemiehistön esittely Suomen Sillassa, puhemiehistön ja valiokuntien puheenjohtajien yhteystietojen julkaiseminen Suomen Sillassa, Suomen Siltaan puhemiehistön oma palsta.

75/1998 Ulkosuomalaisadressin ja –kalenterin painattaminen

76/1998 Lista oppilas- ja nuorisovaihtoa harjoittavista järjestöistä ja Study in Finland-esitteen parempi levitys.

77/1998 Tietoa haettavista apurahoista

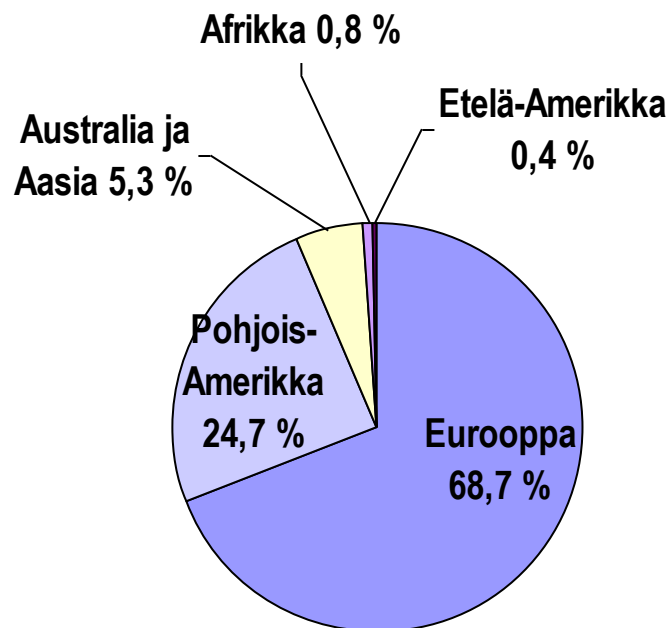
53/2000 Ulkosuomalaisen äänestäjän vaalipiirin määräytyminen

54/2000 Presidentti Ahtisaaren rooli Suomi-kuvan kehittäjänä maailmalla

55/2000 Ulkosuomalaisparlamentin istuntojen ajankohta

Liite 5. Ulkosuomalaisparlamentin jäsenjärjestöt maanosittain.

	Lukumäärä	%-osuus
Eurooppa	325	68,7
Pohjois-Amerikka	117	24,7
Australia ja Aasia	25	5,3
Afrikka	4	0,8
Etelä-Amerikka	2	0,4
Yhteensä	473	100

Liite 6. Ulkosuomalaisparlamentin jäsenjärjestöt maailmalla.

